

tmmob

**YIKILAN KENTLER
RAPORU**

ISBN: 978-605-01-1283-2

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
Selanik Caddesi No:19/1 06650 Yenişehir/ANKARA
Tel: 0 312 418 12 75
Faks: 0 312 417 48 24
tmmob@tmmob.org.tr
www.tmmob.org.tr
Baskı Eylül 2019

Kapak ve Tasarım: TMMOB Diyarbakır İKK

Baskı:
Ankamat Matbaacılık San. Ltd. Şti.
1333 Cadde 1344 Sokak No:60
İvedik Organize Sanayi-ANKARA
Tel: (312) 394 54 94 · Sertifika No: 13256

içindekiler

02

SUNUŞ

03-05

*Bir Şehre Dair Çocukluk Anıları
Olmayanlar O Şehre Zulmederler*

YIKILAN KENTLER

06-18

Şırnak / CİZRE

19-26

Şırnak / İDİL

27-41

Mardin / NUSAYBİN

42-49

Şırnak / SİLOPI

50-79

Diyarbakır / SUR

80-89

Şırnak / MERKEZ

90-97

Hakkari / YÜKSEKOVA

98-99

GÖÇ

tmmob

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

SUNUŞ

Ülkemizde parlamenter demokratik rejimin ortadan kaldırılarak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin kurulduğu süreç içerisinde en önemli kırılma anlarından birisi, 7 Haziran 2015 Milletvekilliği Genel Seçimleri sonrasında ülkenin içine girdiği şiddet ve kaos ortamıdır.

Seçimler sonucunda iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisi'nin, tek başına hükümet oluşturma çoğunluğunu yitirmesinin ardından, uygulamaya koyduğu politikalar siyasal ve toplumsal hayatta büyük alt üst oluşların yaşanmasına neden oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan muhalefet partilerinin genel başkanlarına hükümet kurma yetkisini vermeyerek ülkeyi yeniden seçimlere götürürken, ülke çapında da birbiri ardına şiddet olayları yaşanmaya başladı.

Seçimlerden kısa bir süre sonra, 2013 yılından beri işletilen "Çözüm Süreci"nin sona erdirildiği ilan edilerek ülke topraklarımız içinde ve dışında geniş çaplı askeri operasyonlar başlatıldı. Şehir merkezlerinde, mitinglerde, havalimanlarında, stadyum çıkışlarında, turistik bölgelerde birbiri ardına yaşanan bombalı saldırılarda yüzlerce kişi hayatını kaybetti. İnsanlar sokağa çıkamaz, kalabalık ortamlarda bulunamaz hale geldi.

Ülkenin her yerinde bu korku iklimi egemenken özellikle Güneydoğu Anadolu bölgemizde çok daha yoğun şiddet manzaraları ortaya çıktı. Çözüm sürecinin sona ermesiyle birlikte yeniden başlayan çatışmalar özellikle bazı şehir merkezlerinde gündelik yaşamın sürdürülemez hale gelmesine neden oldu. "Özel Güvenlik Bölgesi" ve "Geçici Askeri Bölge" olarak ilan edilen şehirlerde kapsamlı göç hareketleri, yoğun çatışmalar ve büyük bir yıkımlar yaşandı. Çok sayıda kişinin hayatını kaybettiği çatışmalar sonrasında bu bölgeleri güvenlik altında tutabilmek için geniş çaplı kamulaştırmalar gerçekleştirildi.

Bu dönemde çatışmaların ve yıkımın en yoğun yaşandığı merkezler Şırnak/MERKEZ, Şırnak/CİZRE, Şırnak/SİLOPI, Şırnak/İDİL, Mardin/NUSAYBİN, Hakkari/YÜKSEKOVA ve Diyarbakır/SURİÇİ'di. Bu merkezlerden adını dünyanın en eski ve en sağlam surlarından alan Sur ilçesi içerisinde yüzlerce yıldır kültür mirası olarak korunan pek çok yapı bu yıkımdan olumsuz etkilendi. TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulumuz 2015-2016 yılları arasında yaşanan çatışma ve kamulaştırma süreçleri sonrasında tüm bu kentlerde ortaya çıkan yıkımı ve özellikle Sur'da bu yıkımın tarihi, kültürel, sosyal ve mekânsal sonuçlarını bir rapor olarak hazırladı. Yıkımın yaşandığı mahallelere girişin bile mümkün olmadığı zor şartlar altında böylesi kapsamlı ve açıklayıcı bir raporun hazırlanmasına emek veren tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Ülkemizde bir daha asla böylesi büyük bir acıyla ve yıkımla karşılaşmamak dileğiyle, barış dileğiyle, kardeşlik dileğiyle...

Emin KORAMAZ
TMMOB YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Bir Şehre Dair Çocukluk Anıları Olmayanlar O Şehre Zulmederler

“Ben kâbuslar gördüm; ancak siz onları gerçek kıldınız...” Kafka

Kentler, tarihsel süreç içerisinde yaşanan sosyal, toplumsal gelişmeler ve buna paralel olarak mekân ve bellek oluşumları ile ifade edilmektedir. Bu oluşumlar mekânlardaki kolektif değerlerle örüntülü olarak Kent kimliğinin oluşmasını ve gelişmesini sağlamıştır. Bir başka deyişle, kent kimliği o kentin özgünlüğü anlamına gelmektedir.

Toplumun kültürel renginin mekâna ve kente yansımalarıyla Kentler birbirinden ayırt edilebilirler. Böylece kentler farklı kimlikler ile anılırlar.

Tarihi toplumsal süreçlerde zaman içerisinde yaşanan gelişmeler, mimari yapılara ve mekânlara yansımakta ve kronolojik bir hafıza oluşturmaktadır. Oluşan bu kentsel hafıza mekânları, bilginin nasıl temsil edildiği, toplumsal gelişmelerle birlikte hangi aşamalardan geçtiği, nasıl bir iz bıraktığı konusunda ve o dönemin toplumsal belleğini yaratmada önemli bir etkidir.

Kentler, hem kolektif hafızanın mekânsal üretim alanları hem de sosyal ilişkilerin mekânsal/fiziksel yansımalarıdır.

Ancak unutulmamalıdır ki, bir coğrafyada mekânsal izlerin ortadan kaldırılması, o coğrafyada yaşananların gizlemesine yetmeyecektir. Çünkü coğrafi durumun mevcudiyeti bile yaşananların şahidi ve delili olarak her zaman kalabilmektedir. Tarih bunun örnekleri ile doludur. Özellikle Moğolların saldırıları ile yerle bir edilen şehirler hala hafızalardadır. Moğol hükümdarı Hülâgü'nun yaptıkları İran, Irak, Kafkaslar ve Anadolu'da toplumda derin bir hafıza oluşturmuştur. Tüm bunlardan yolla çıkarak toplumsal belleğin mekânlarla birlikte daha kuvvetli hafıza oluşturabileceği bilinmelidir.

Bilindiği gibi 2015 yılı sonu ve 2016'nın başlarında bölge kentlerimizde yaşanan şehir savaşları ile kentlerimizde ciddi yıkımlar gerçekleşti. Ancak yıkımın boyutu bu denli değildi, yani çatışma yaşanan çoğu kentte orantılı müdahalelerle yıkım minimize edilebilirdi. Ancak devlet bu kentlerde toplu kırım yolunu seçti yani büyük yıkımlara imza attı. Çatışmalar sonrası bizzat devlet eliyle kentlerimizde yaşanan büyük yıkımlarla, aslında tam da yukarıda zikrettiğimiz hafızanın ortadan kaldırılması hedeflenmişti.

TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu olarak oluşturduğumuz hasar tespit komisyonlarımızla, yıkılan kentlerde meslek örgütü ahlakı ile tarihe ve topluma karşı sorumluluğumuz gereği yürüttüğümüz saha çalışmaları sonucu, yıkımın gerçek boyutu ortaya çıkmış oldu. Saha çalışmaları yapılırken üyelerimiz ile birlikte ciddi zorluklarla karşı karşıya kaldık. Bazen bu kentlere girişlerimiz yasaklandı bazen gözaltına alındık bazen de güvenlik güçleri tarafından kent dışına bırakılarak ciddi zorluklar yaşadığımızı belirtmemiz gerekir.

Hazırladığımız bu raporda, yürüttüğümüz hasar tespit raporları çerçevesinde kamuoyuna güvenilir bir teknik analiz sunmayı ve bu tahribatın adli delillerini belgelemeyi amaçlamaktayız.

Yıkım süreçleri ile birlikte, bölgede yaşanan gerginliği fırsat olarak değerlendiren hükümetin rant odaklı politikalarını yürüttüğü Şırnak/MERKEZ, Şırnak/CİZRE, Şırnak/SİLOPİ, Şırnak/İDİL, Mardin/NUSAYBİN, Hakkari/YÜKSEKOVA ve hala sokağa çıkma yasağının devam ettiği Diyarbakır/SUR ilçesinde binlerce evin yerle bir edildiği ve çok

sayıda ölümün yaşandığı bilinmektedir. Bu sonuçlar raporumuzda ayrıntılı olarak işlenmiştir. Ayrıca Diyarbakır/SİLVAN, Mardin/DERİK, Mardin/DARGEÇİT ve Muş/VARTO gibi ilçelerde de belirli bir süre yaşanan çatışmalar sonucu hasarlar o zamanın yerel yönetimleri tarafından onarıldığı için ve kent çapında büyük yıkımlar gerçekleşmediği için söz konusu rapor içerisinde değerlendirilmemiştir.

İçerik olarak bu kentlerdeki yıkımlar farklılık gösterdiği için, rapor hazırlanırken kentlere göre farklı tespitlerin yapılması zorunlu olmuştur. Örneğin Sur'da, Şırnak merkezde ve Nusaybinde şehrin neredeyse yarısı yerle bir edilmişken, Yüksekova'da belirli mahalleler yıkıma uğramış ve bazı mahallelerde ise binalar kısmen hasar görmüştür. Çatışmaların yaşandığı Sur ilçesinin 6(altı) mahallesinde yıkımdan sonra da fiili yasak uygulaması halen de devam etmektedir. Ayrıca Ali Paşa, Lale Bey mahalleleri çatışmaların olmadığı mahaller olmasına rağmen kentsel dönüşüm kapsamında değerlendirilerek mahallelerin tamamı yıkılmış ve halkın bu bölgeye girmesi fiili olarak yasaklanmıştır.

Kent çatışmaları döneminde şehirler yerle bir edilmiştir. Hedefin kentsel mekanlardan ibaret olmadığı bir taraftan ölümleri yollar da sürükleyerek, çıplak bedenleri teşhir ederken, diğer taraftan ölümlerini gömmediği için buz dolaplarına saklayan halka bir travma yaşatmak ve bununla toplumun sindirilmek istendiği görülmektedir.

Tüm bu yaşanan süreçte gördüğümüz temel amacın toplumsal bellek ve kent kimliğinin bertaraf edilmek istendiği, yine mekânsal müdahaleler ile belleksizleştirilen bir kent yaratılmak istendiğidir. Bununla birlikte kentsel rant elde etme ile ilgili müthiş ısrarcı bir tutum sergilendiği görülmektedir. Rantın hâkim olduğu bu anlayış, Sur ilçesinde tescilli yapıların işaretledikten sonra tüm bu yapıların sözde yanlışlıkla yıkılması ile kendini göstermektedir. Bu sebeple hiçbir kural tanımaksızın bu mekânların yok edilebileceği alınıp satılabileceği, el değiştirebileceği ve yeni baştan yapılabileceği düşünülmektedir. Ayrıca zamanın Başbakanı'nın "Sur'u Toledo yapacağız" sözü rastgele bir söylem değildir. Aslında bu söylem ile kültürel mirasın da bu yıkımdan payını alacağını ve kentsel rantın kaynağı olacağını vurgulamışlardı. Kentsel dönüşüm, yıkımlar ve inşalardan ibaret değildir, burada yapılmak istenen de toplumsal hafızayı yok etmektir. Köyleri yakılıp zorla göç ettirilerek kentlere yerleşenlerin bu yıkımlarla bir anlamda daha önce yakılan köylerinin de izleri silinmek istenmektedir.

Sadece kentler değil, hatıralarımız da yok edilmek ve belleksiz bir toplum yaratılmak istenmektedir. Bu kentleri yıkanın doğal bir afet olmadığı bilinmektedir. Kolektif hafızanın bedeni olan mekânı ortadan kaldırmanın kendi fiziksel dokusuyla birlikte içinde bulunduğu toplumun kültürel yapısı üzerinde de ciddi etkilerde bulunduğu unutulmamalıdır.

Bu kentlerin büyük bir bölümü yıkılmış olabilir. Belleksiz toplumda belleği korumak için direnmek gerekir. Tüm bu yaşananları kayıt altına alarak da aslında bir kent hafızası oluşturmak mümkündür. Bunu sadece biz yapmayacağız tarih de bunu kayda alacak ve gelecek nesiller de bu kentlere reva görülen zulmü unutmayacaktır.

Bu raporun hazırlanmasında emeği geçen TMMOB Yıkılan Kentler Komisyonu üyeleri Harita Müh. Ramazan AKKOÇ, Mimar Herdem DOĞRUL, Şehir Plancısı Fatih TEKİN ile birlikte Diyarbakır İKK Sekreteri-Maden Müh. Odası Şube Başkanı Doğan HATUN, Ziraat Müh. Odası Şube Başkanı Abdussamed UCAMAN, Mimarlar Odası Şube Başkanı Şerefhan AYDIN, Elektrik Mühendisleri Odası Şube Başkanı Mehmet ORAK ve "hasar tespit çalışmalarında" emek veren tüm arkadaşlarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

TMMOB DİYARBAKIR İL KOORDİNASYON KURULU

Unutmak ihanettir.

**Ceviz ağacının bekçisiyim,
güzel anamın tandırının bekçisiyim
ben buradayım...**

CİZRE

Şırnak ilçesine bağlı 37019' Kuzey enlemi 42011' Doğu boylamında bulunan Cizre ilçesi tarihi geçmiş ile bilinen bir yerleşim alanıdır. Sınır kapısına olan yakınlığıyla önemli bir ticaret bölgesidir. 10 mahalle, 31 köyden oluşmaktadır.

Yıkılan kentler komisyonunca yapılan araştırmada yıkımın 4 mahallede yoğunlaştığı görülmektedir.

Toplamda beş kez sokağa çıkma yasağı ilan edilen Cizre'de son yasak 14 Aralık 2015'te ilan edilmiştir. 14 Aralık' da ilan edilen yasak 79 günün ardından 2 Mart 2016' da kısmi olarak kaldırılmıştır. 79 gün boyunca, diğer kentlerde olduğu gibi, ilçeye ulaşmak, sağlıklı bilgi almak ve yerinde tespitlerde bulunmak mümkün olmamıştır. Cizre'de çatışmalar sürecinde yaşamını yitirenlerin sayısı, cenazelerin önemli bir kısmının teşhis edilememesi, cenazelerin farklı illerde ve kimlik teş-

hisi yapılmadan gömülmeleri nedeniyle net olarak belirlenememiştir. Tespit edilen cenaze sayısı 251, toplamda tahmin edilen sayı 280'in üzerindedir. Vahşet bodrumları olarak adlandırılan 3 adet bodrum katından çıkarılan cenaze sayısı 167'dir. Bu cenazelerden 41'i çocuk, 22'si kadındır. Yine bu cenazelerden 79'unun kimliği tespit edilememiştir. 150'den fazla cenazenin de yakılmış halde olduğu tespit edilmiştir. Cizre devlet hastanesi sağlık çalışanı Aziz Yural, bulunduğu sokakta açılan ateşle ayağından yaralanan bir kadını almak istediği sırada açılan ateş sonucu başından vurularak hayatını kaybetmiştir.

3. Vahşet Bodrumu

Foto: Yasin AKGÜL

Üç adet binanın bodrum katlarından çıkarılan cenaze sayısı: 167
Birinci bodrum: Cudi Mahallesi, Bostancı Sokak, No:23.
İkinci Bodrum: Cudi Mahallesi, Narin Sokak, No:14.
Üçüncü Bodrum: Sur Mah., Akdeniz Sok., No:16.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre ilçe nüfusunun 2015 yılında 131.816 olarak bildirilmektedir. Yasak başladıktan sonra yaklaşık 110.000 insanın yerinden olduğu ve ilçedeki nüfusun 20.000'lere gerilediği görülmektedir. Özellikle son sokağa çıkma yasağının başladığı 14 Aralık 2015 tarihinden sonraki 20. günden itibaren ilçeden zorunlu göç hız kazanmıştır.

Cizre

Foto: Yasin AKGÜL

TMMOB (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) ve GABB'nin (Güneydoğu Anadolu Belediyeler Birliği) ortak düzen-

lediği hasar tespit çalışmasında, özellikle Cudi Mahallesinde ağır hasarlı yapıların sayısının fazla olduğu görülmektedir.

Cizre

Foto: Yasin AKGÜL

Bu yapıların ağır silahlarla tarandığı, Cizre kent merkezine yakın hakim tepelere(=Nur Mahallesi'ni tepeden hakim olarak gören Aşk Tepesi'ne, Sur Mahallesi'ni tepeden hakim olarak gören Şahin Tepesi'ne, Cudî Mahallesi'ni tepeden hakim

olarak gören Caferi Sadık Tepesi'ne, Yafes Mahallesi'ni tepeden gören Hastane Tepesi'ne) konuşlanmış tankların bombardımanı sonucu kullanılamaz halde olduğu ve ya tamamen yıkıldığı görülmüştür.

Cizre

Çatışmalarda hiç hasar almamış birçok evin ateşe verildiği ve kullanılamaz halde olduğu tespit edilmiştir. GABB'nin rapora

ilişkin açıklamasında 1200 yapının ağır hasarlı olduğu yaklaşık 10 bin yapının da zarar gördüğü kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Cizre

İlçede yapılan tespitlerde görülen manzarada, ilçe nüfusunun zorunlu göçe maruz kalması için özellikle su depoları, klima, enerji nakil hatları gibi günlük ihtiyaçları karşılayan öğeler hedef alınmış ve ilçede yaşayan nüfusun

çatışma sürecinde su, gıda vb ihtiyaçlara ulaşması mümkün olmamıştır. Yine çatışmaların yaşandığı mahallelerde cinsiyetçi, ırkçı yazılmalara sıkça rastlanmıştır.

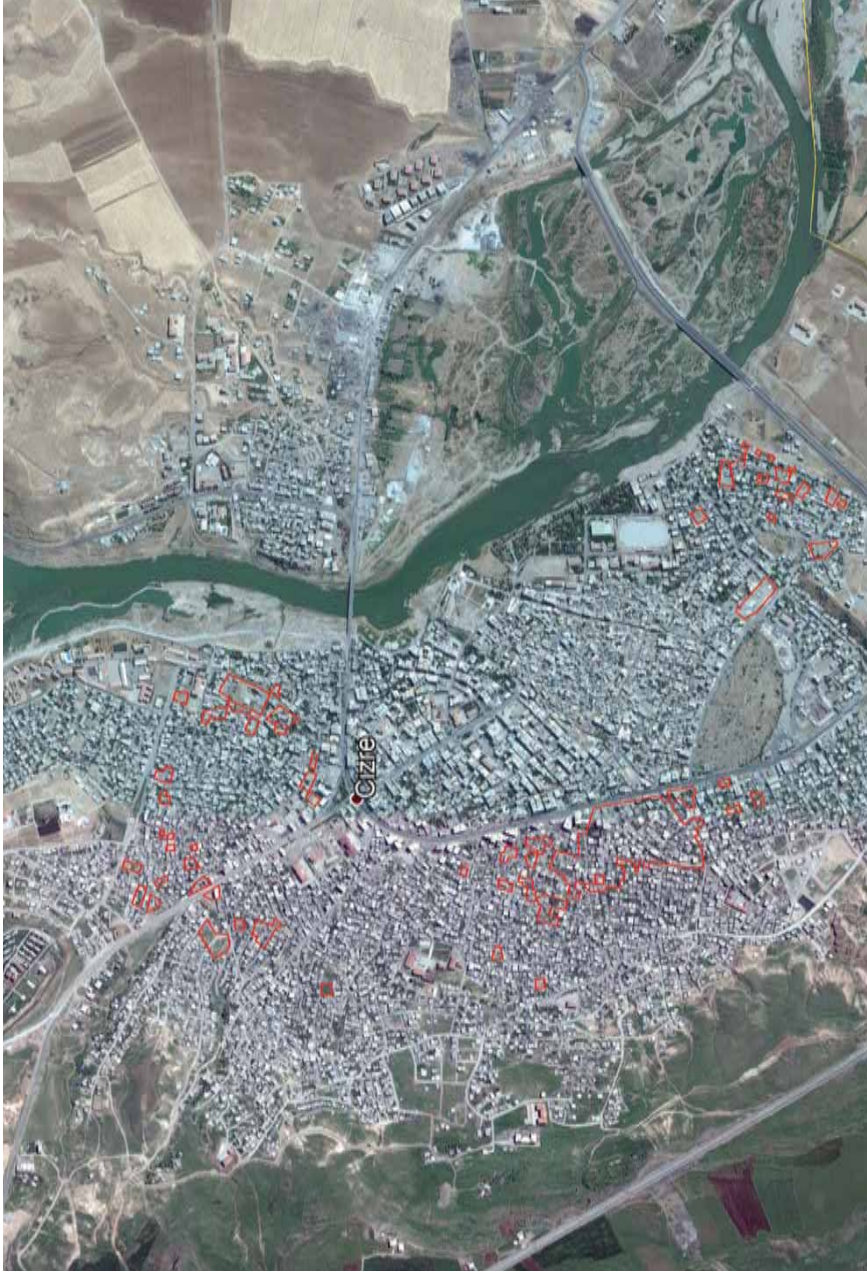
Cizre

Cizre

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

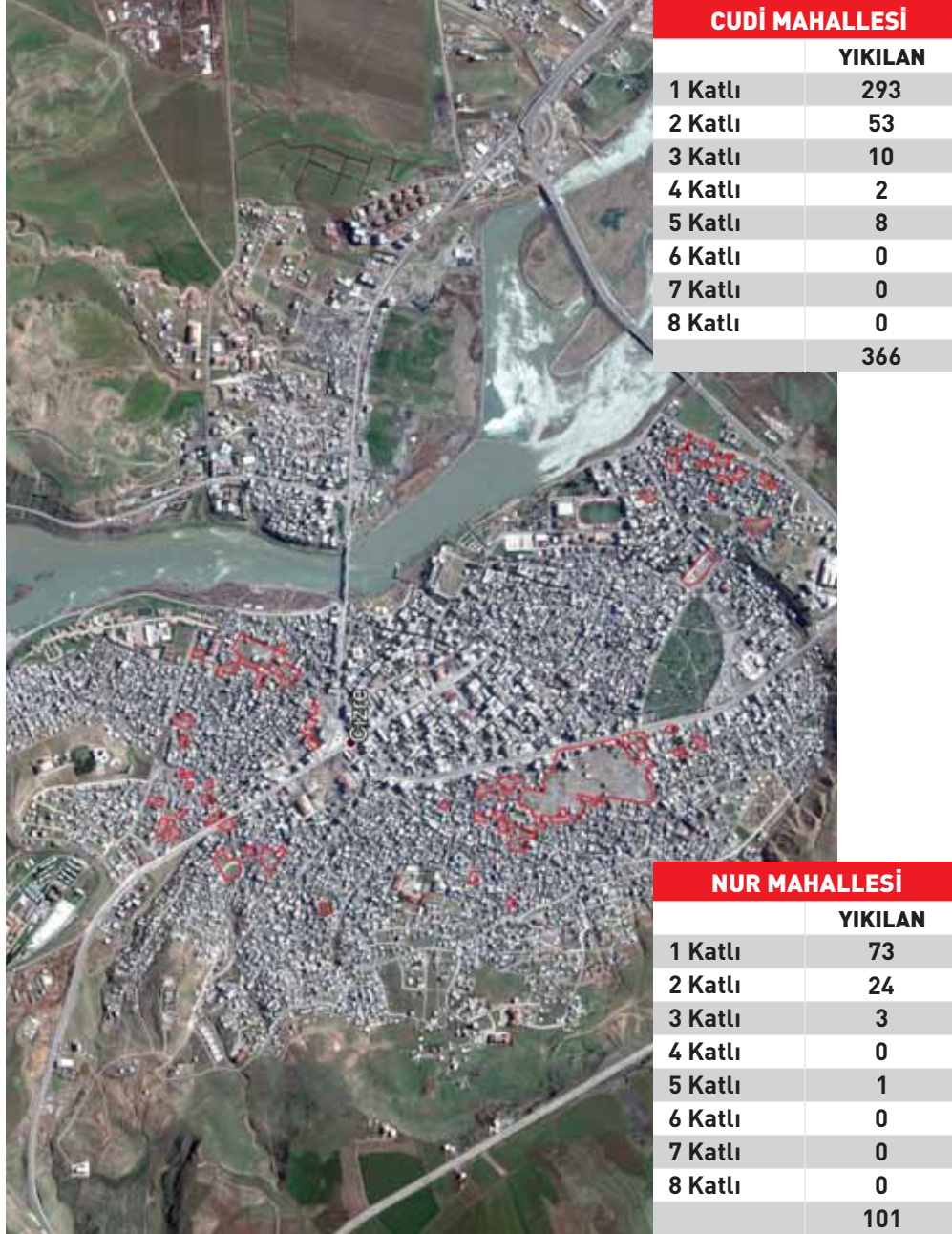
19.04.2015 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

05.03.2017 tarihli uydu görüntüsü

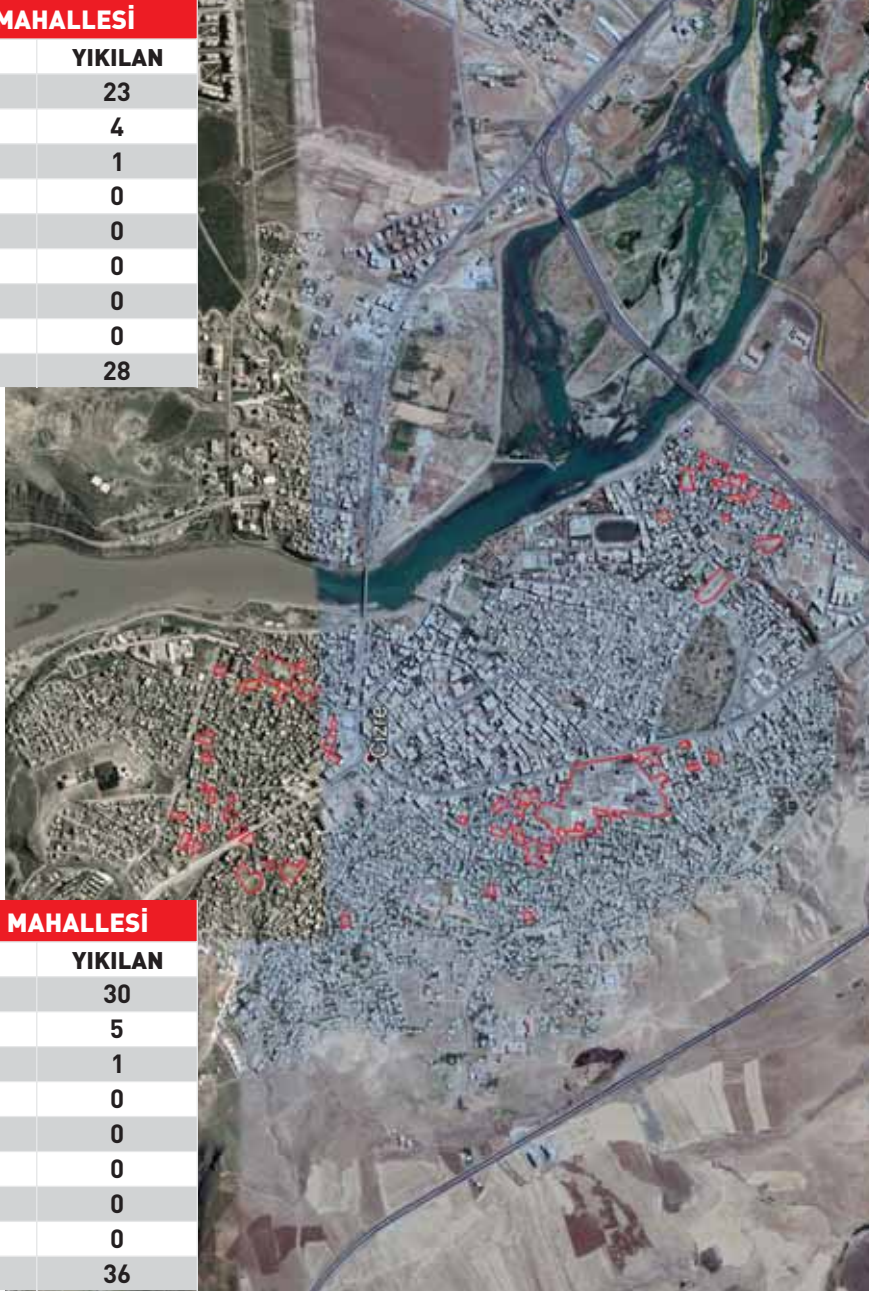

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

24.09.2018 tarihli uydu görüntüsü

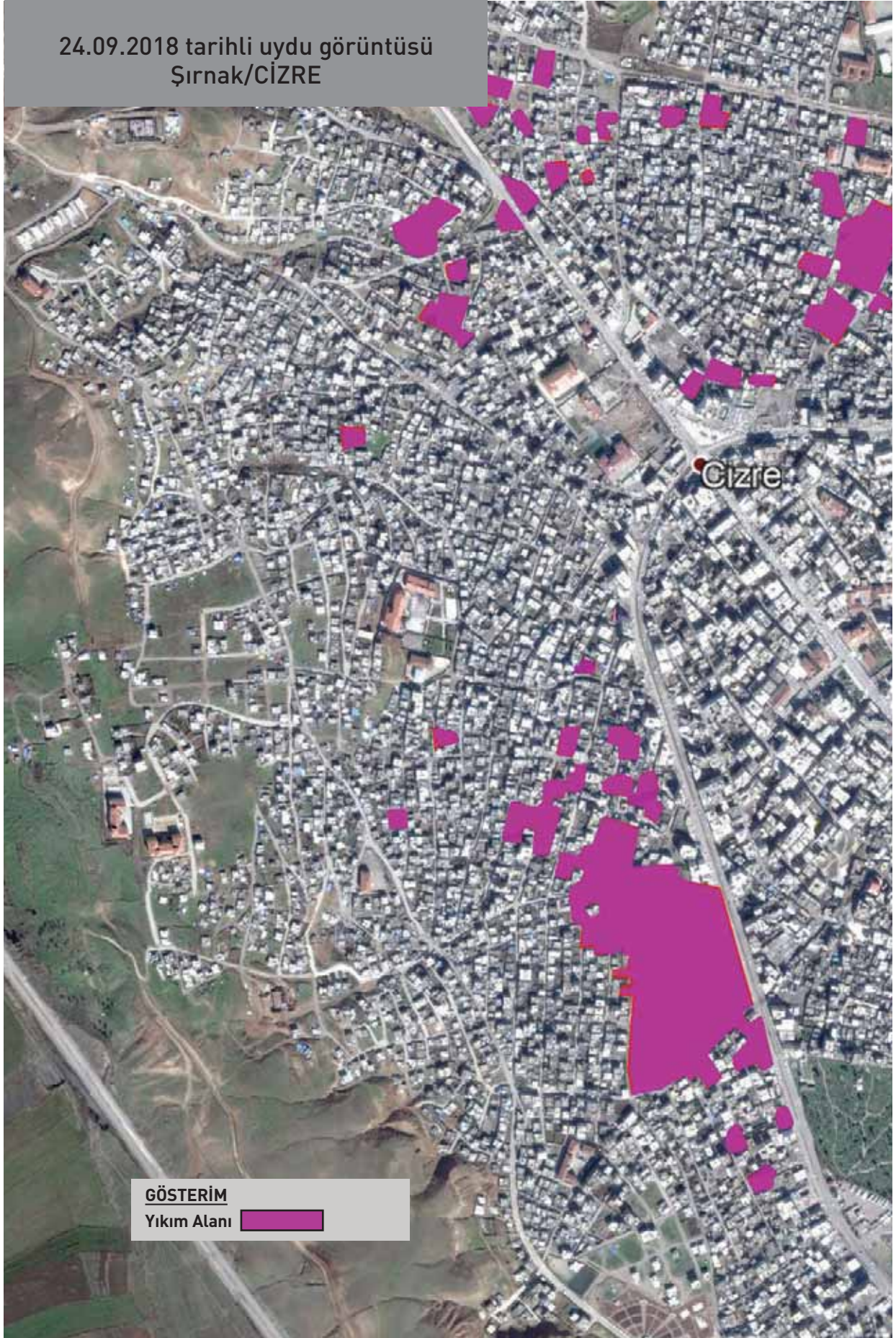
SUR MAHALLESİ	
	YIKILAN
1 Katlı	23
2 Katlı	4
3 Katlı	1
4 Katlı	0
5 Katlı	0
6 Katlı	0
7 Katlı	0
8 Katlı	0
	28

YAFES MAHALLESİ	
	YIKILAN
1 Katlı	30
2 Katlı	5
3 Katlı	1
4 Katlı	0
5 Katlı	0
6 Katlı	0
7 Katlı	0
8 Katlı	0
	36

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

24.09.2018 tarihli uydu görüntüsü
Şırnak/CİZRE

GÖSTERİM

Yıkım Alanı

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

İDİL

Şırnak ili İdil İlçe merkezi 5 mahalleden oluşmaktadır.

Bilindiği gibi İdil ilçesinde, 16 Şubat 2016 günü saat 23.00'dan itibaren geçerli olmak üzere ilan edilen sokağa çıkma yasağı, 31 Mart 2016 günü saat 04.30'a kadar kesintisiz sürmüştür. 43 gün boyunca süren bu yasak 31 Mart 2016 tarihinde, akşam 21.30 ile sabah 04.30 saatleri aralığında geçerli olmak üzere Şırnak Valiliği tarafından yapılan duyuruyla kısmen kaldırılmıştır. 10.04.2017 tarihinde sokağa çıkma yasağının tamamen kaldırıldığı yine Şırnak Valiliği tarafından duyurulmuştur. Sokağa çıkma yasağı İdil'e hâkim bir noktada bulunan Dirsekli köyü ve bütün ilçe merkezinde uygulanmıştır. Bu süre içerisinde tespit edildiği üzere 7'si çocuk, 2'si kadın olmak üzere 24 sivil yaşamını yitirmiştir.

Yasak süresince çatışmalar, hendek ve barikatların bulunduğu Yeni Mahalle ve Turgut Özal Mahallerinde yaşanmıştır. 2015 nüfus verilerine göre 26.511 olan ilçe nüfusunun, yaklaşık %80'inin zorla yerinden edildiği, komşu köy ve ilçelere göç ettiği, hasar tespit çalışmaları sırasında ilçe halkından öğrenilmiştir. 43 günü aşkın bir süre devam eden sokağa çıkma yasağı boyunca ilçeden sağlıklı bilgi almak, yerinde tespit yapmak mümkün olmamıştır. Operasyonların bitmesinin hemen ardından, yine diğer ilçelerde görüldüğü gibi yıkım çalışmaları başlamış, özellikle Turgut Özal Mahallesinin neredeyse tamamının yıkıldığı görülmüştür.

İdil

İdil

30.05.2016 tarihinde Bakanlar Kurulu'nun Aşağı, Yukarı, Atakent, Yenimahalle ve Turgut Özal mahallelerini kapsayan(336,1 hektar) riskli alan kararı yıkım çalışmalarını takip etmiştir. Çatışmaların yaşandığı bütün kentlerde görüldüğü üzere, ilgili devlet kurumları usule aykırı bir şekilde önce yıkmış, ardından gerekli kararları almıştır.

Karar Sayısı: 2016/100

30.05.2016

Devlet Burda R.T.E

Şırnak İli, İDİL İlçesi

Yıkılan Alanın No	Yıkılan Alanın Adı	Yıkılan Alanın Alanı (m ²)	Yıkılan Alanın Değeri (TL)
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

19.04.2015 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

28.05.2016 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

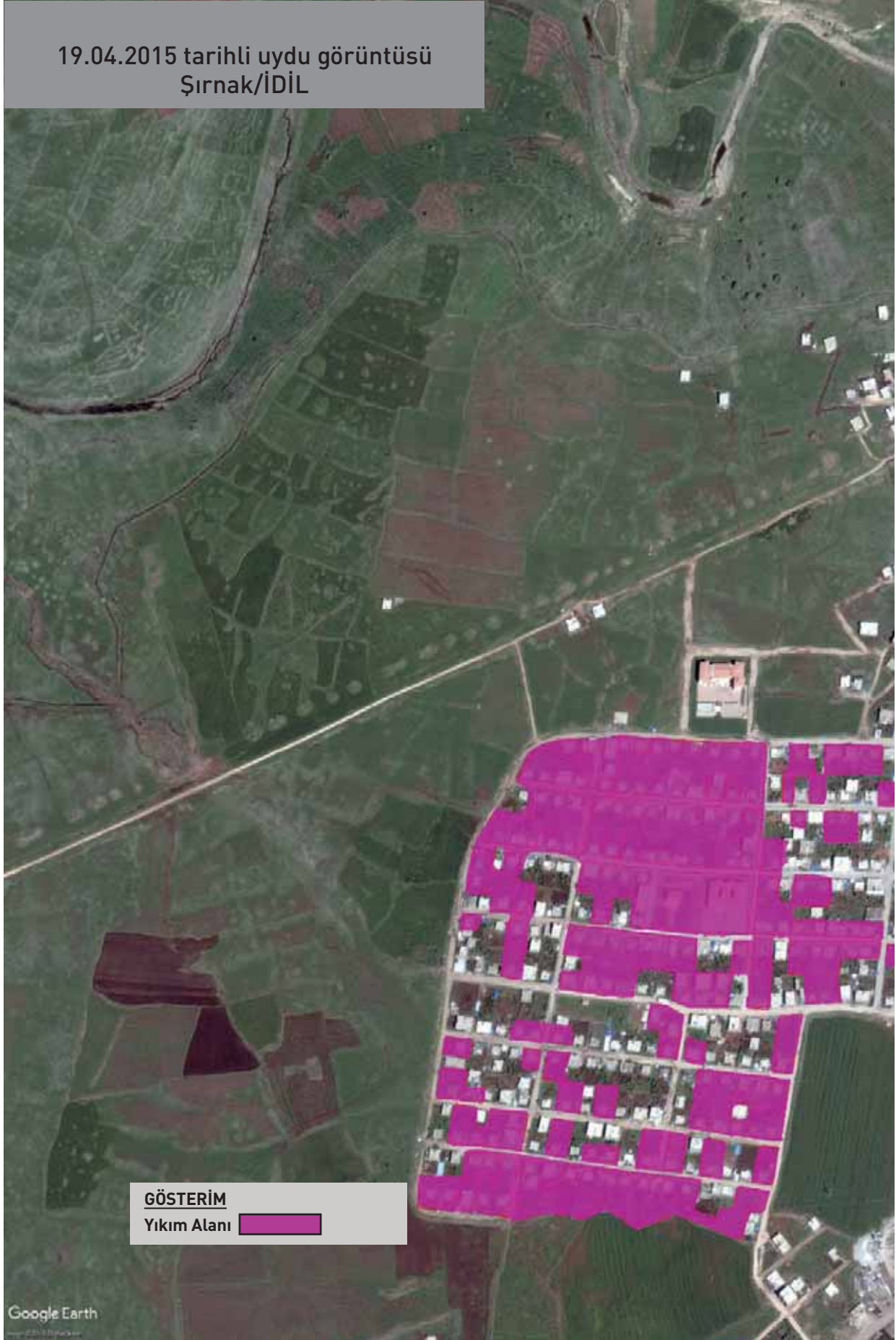
YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

06.10.2016 tarihli uydu görüntüsü

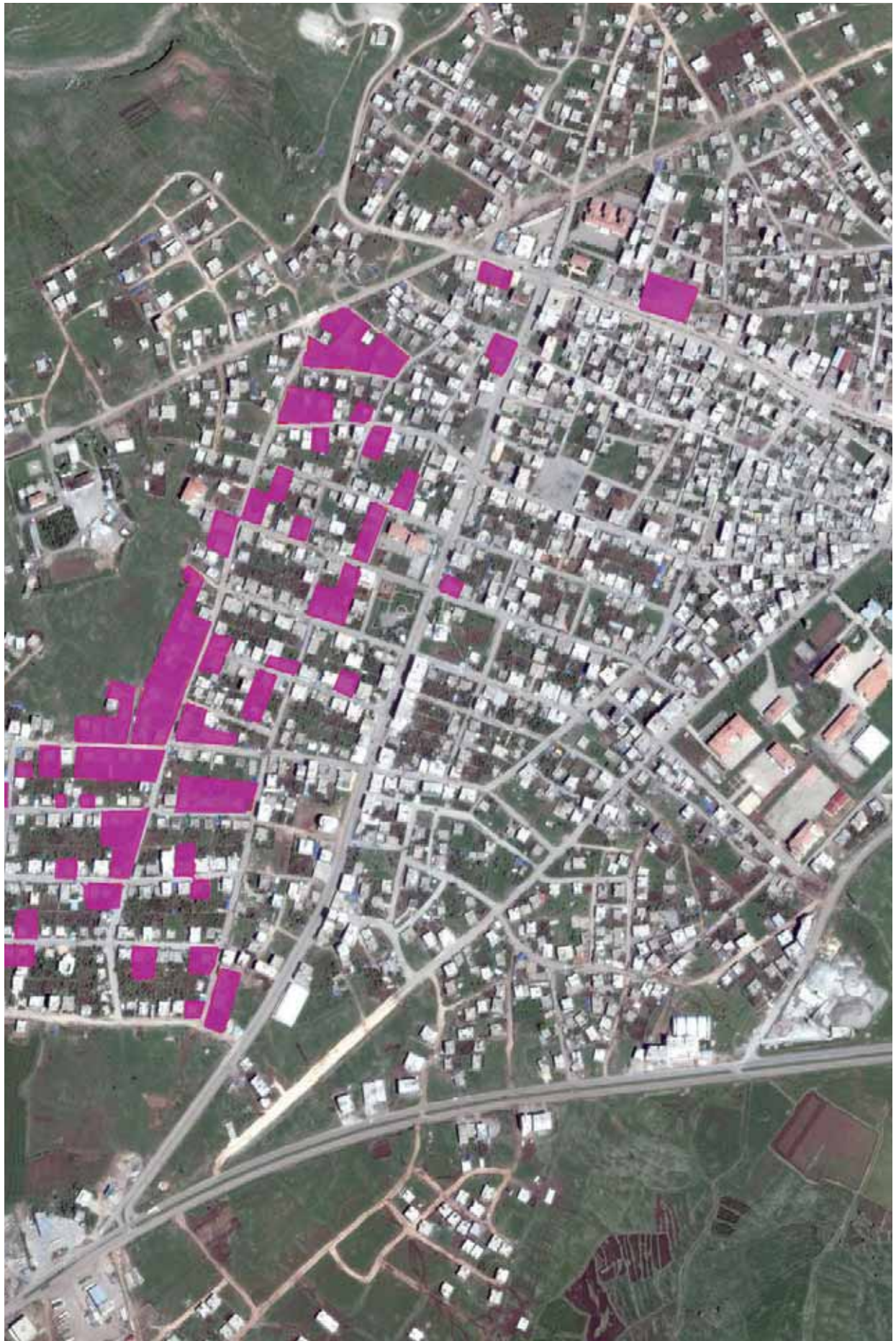
GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

19.04.2015 tarihli uydu görüntüsü
Şırnak/İDİL

GÖSTERİM

Yıkım Alanı

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

NUSAYBİN

Nusaybin ilçe merkezi 8 mahalleden oluşmaktadır.

Burada sokağa çıkma yasakları; 1 Ekim 2015 – 6 Ekim 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesinin Girmeli, Kayadibi, Tepeüstü, Eskihisar mahallelerinde 6 gün boyunca uygulanmıştır. 9 Ekim 2015 – 10 Ekim 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesinde Abdülkadir paşa, Fırat, Yenişehir mahallelerinde 2 gün uygulanmıştır. 13 Kasım 2015 – 26 Kasım 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesi Abdülkadir paşa, Fırat, Dicle, Yenişehir, Yenituran, Yeşilkent, Mor Yakup, Zeynelabidin, Kışla, 8 Mart, Gırnavas, Devrim, Selahaddin Eyyubi, İpekyolu, Barış mahallelerinde 14 gün uygulanmıştır. 29 Kasım 2015 – 3 Aralık 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesi Abdülkadirpaşa, Fırat, Dicle, Yenişehir ve Yenituran mahallelerinde 4 gün sürmüştür. 6 Aralık 2015- 9 Aralık 2015 tarihinde Mardin'in Nusaybin ilçesi Abdülkadirpaşa, Fırat, Dicle, Yenişehir ve Yenituran mahallelerinde uygulanan sokağa çıkma yasağı 4 gün sürmüştür. 14 Aralık 2015 tarihinde yine aynı mahallelerde uygulanan sokağa çıkma yasağı, 18 Aralık 2015 tarihinde 09:00 – 16:00 saatleri arasında "geçici" olarak kaldırıldıktan sonra devam etmiş ve 21 Aralık 2015 saat 10:00 itibarıyla tüm ilçe merkezini kapsayacak şekilde geliştirilmiş ve neticeten 24 Aralık 2015 tarihinde kaldırılmıştır.

İlk yasak dönemi diye nitelendirebileceğimiz bu dönemde, Aralıklarla 5 kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş, toplamda 2'si kadın 1'i çocuk 18 sivil yaşamını yitirmiştir.

14 Mart 2016'da ilan edilen ve 16 mahalleyi kapsayan sokağa çıkma yasağı 25 Temmuz 2016 tarihine kadar kesintisiz sürmüştür. 25 Temmuz 2016'da ilçenin 10 mahallesinde (Yeni Turan Mahallesi, Yeşil Kent Mahallesi, Mor Yakup Mahallesi, 8 Mart Mahallesi, Gırnavas Mahallesi, Devrim Mahallesi, Selahaddin Eyyubi Mahallesi, Çatalözü Mahallesi, İpekyolu Mahallesi ve Barış mahallesinde) saat 21.00-05.00 arasında geçerli olmak üzere kısmen kaldırılmıştır. 6 mahallede (Fırat Mahallesi, Dicle Mahallesi, Yenişehir Mahallesi, Abdülkadir paşa Mahallesi, Zeynel Abidin Mahallesi ile Kışla Mahallesi) ise 21 Nisan 2018 tarihine kadar sürmüştür.

Bütün kentlerde olduğu gibi, Nusaybin'de de çatışmalar süresince ilçeden sağlıklı bilgi almak, yerinde tespitler yapmak mümkün olmamıştır. 2015 nüfus verilerine göre nüfusu 113.594 olan ilçede, 45 binin üzerinde bir nüfusun zorla yerinden edildiği, komşu ilçeler ve köylere göç ettiği tespit edilmiştir.

Nusaybin

Operasyonların bittiğine dair 3 Haziran 2016 tarihinde Mardin Valiliği'nin yaptığı açıklamanın ardından ilçede yıkım çalışmaları başlamış, alanda herhangi bir hasar tespit çalışması ve durum analizi yapılmadan ilçenin önemli bir kısmının haritadan silinmesi süreci başlamıştır. Yürütülen bu yıkım çalışmaları, herhangi bir teknik tespite dayanmadan çatışma süreci ve sonrasında sürdürülmüş, ilçe halkının barınma hakkı gasp edilmiş, ve ilçe halkı zorunlu göçe tabi tutulmuştur. Yoğunluklu olarak Mardin'in Artuklu, Kızıltepe, Midyat ilçelerine göç eden nüfusun geri dönmesi için gereken koşullar da henüz sağlanmamıştır.

Nusaybin

Nusaybin

Nusaybin

Yıkım çalışmalarının başlamasının ardından 7 Eylül 2016 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla ilçede 765,61 Hektarlık alana ilişkin riskli alan kararı alınmıştır.

İlçede TOKİ tarafından inşa edilen yeni yapıların kentsel dokuya uygun olmayışı, ilçe halkının yaşam kültürü, komşuluk ilişkilerini zedeleyici, yok edici yapısının yanı sıra, yapı tekniği açısından da ciddi riskler barındırdığı görülmüştür. Acele ile inşa edilmeye çalışılan bu yapıların inşasında, sorumlu kurum ve kuruluşların rant hırsı sebebiyle, fen ve sanat kurallarının göz ardı edildiği bu yapıların statik açıdan tehlike arz ettiği tespit edilmiştir.

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

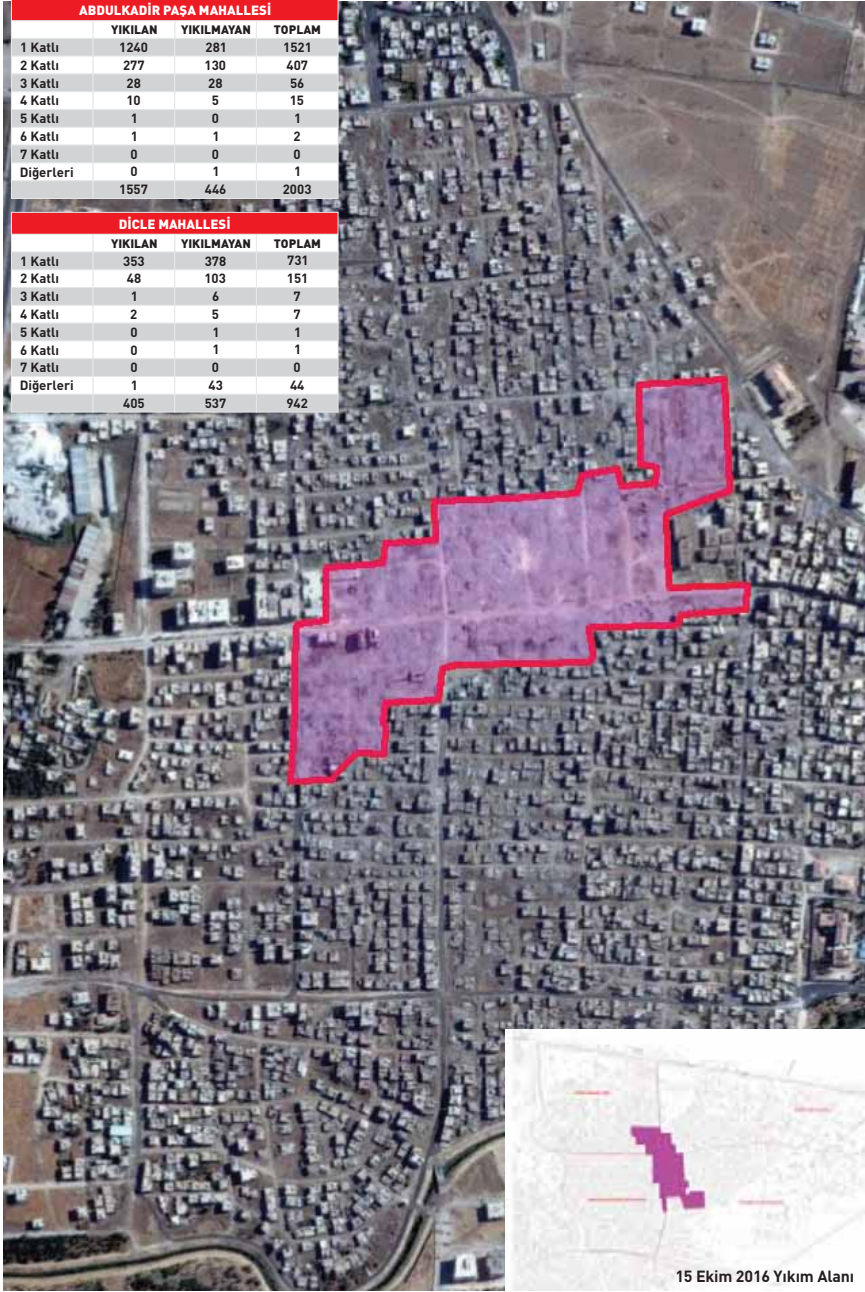
Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

Yıkımdan sonra inşa edilen TOKİ konutları

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

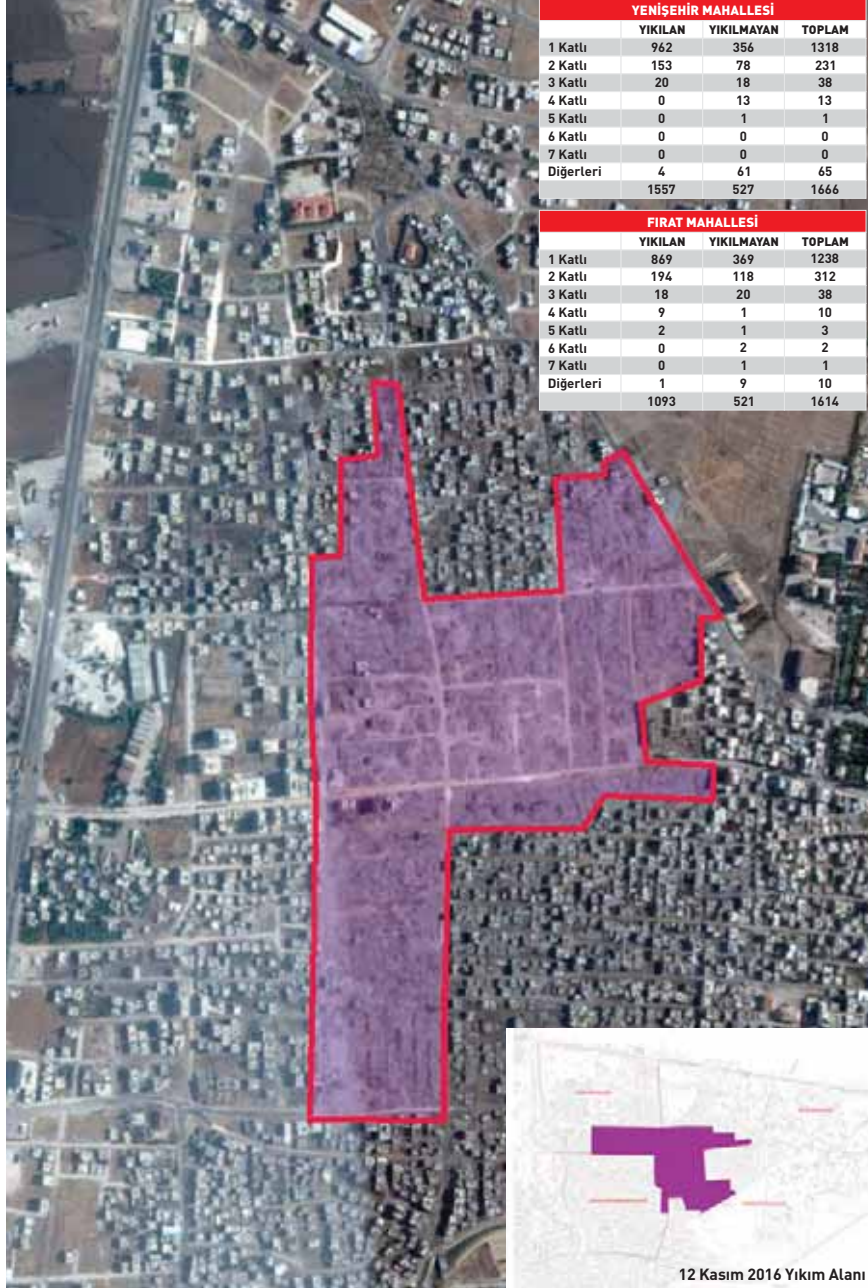
Dicle, Fırat, Yenişehir ve Abdulkadirpaşa Mahalleleri

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

Dicle, Fırat, Yenişehir ve Abdulkadirpaşa Mahalleleri

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

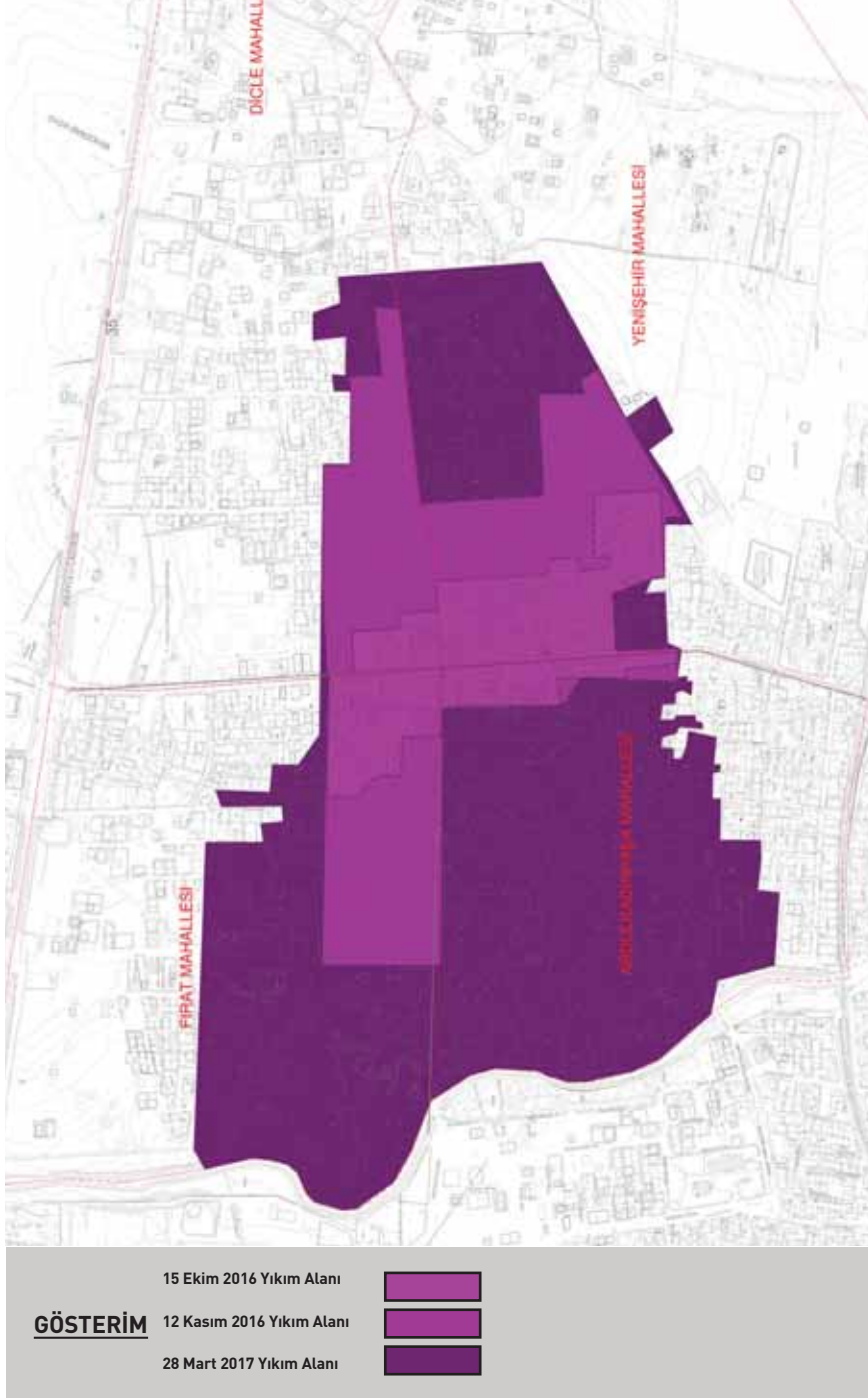
Dicle, Fırat, Yenişehir ve Abdulkadirpaşa Mahalleleri

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

Dicle, Fırat, Yenişehir ve Abdulkadirpaşa Mahalleleri

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

Kışla ve Zeynelabidin Mahalleleri

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

Kışla ve Zeynelabidin Mahalleleri

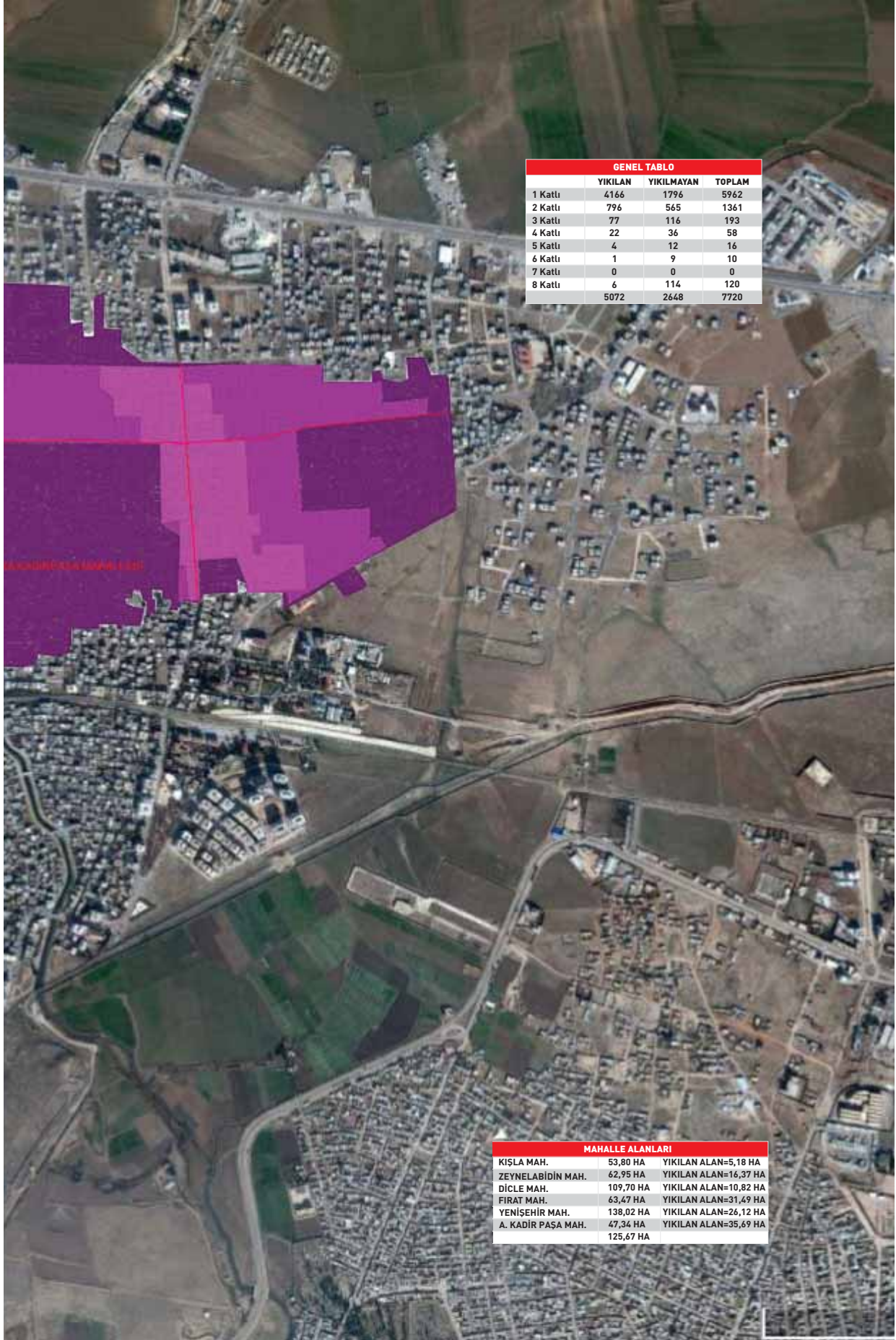

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

20.01.2017 tarihli uydu görüntüsü
Mardin/NUSAYBİN

15 Ekim 2016 Yıkım Alanı	
12 Kasım 2016 Yıkım Alanı	
28 Mart 2017 Yıkım Alanı	
20 Ocak 2017 Yıkım Alanı	

GENEL TABLO			
	YIKILAN	YIKILMAYAN	TOPLAM
1 Katlı	4166	1796	5962
2 Katlı	796	565	1361
3 Katlı	77	116	193
4 Katlı	22	36	58
5 Katlı	4	12	16
6 Katlı	1	9	10
7 Katlı	0	0	0
8 Katlı	6	114	120
	5072	2648	7720

SAKINDIRKATILIMALANLARI

MAHALLE ALANLARI		
KISLA MAH.	53,80 HA	YIKILAN ALAN=5,18 HA
ZEYNELABİDİN MAH.	62,95 HA	YIKILAN ALAN=16,37 HA
DİCLE MAH.	109,70 HA	YIKILAN ALAN=10,82 HA
FIRAT MAH.	63,47 HA	YIKILAN ALAN=31,49 HA
YENİŞEHİR MAH.	138,02 HA	YIKILAN ALAN=26,12 HA
A. KADİR PAŞA MAH.	47,34 HA	YIKILAN ALAN=35,69 HA
	125,67 HA	

SİLOPİ

Toplamda Şırnak ili Silopi ilçe merkezi 9 mahalleden oluşmaktadır. 14 Aralık 2015 günü saat 23.00' dan itibaren geçerli olmak üzere ilan edilen sokağa çıkma yasağı, 19 Ocak 2016 pazartesi gününe kadar kesintisiz sürmüştür. 37 gün boyunca süren bu yasak 19 Ocak 2016 tarihinde saat 18.00-05.00 saatleri aralığında geçerli olmak üzere Şırnak Valiliği tarafından yapılan duyuruyla kısmen kaldırılmıştır.

Bu süre içerisinde 29 vatandaş hayatını kaybetmiştir. Yasak süresi içerisinde halkın temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayamadığı, sokakta insan cesetlerinin günlerce bekletildiği (Taybet İnan(57)), güvenlik güçlerinin kullandığı ağır silahlar neticesinde çocukların yaşamını yitirdiği (Reşit Eren(17), Axin Kanat(16), M.Mete Kutluk(11)) yaralıların tedavi imkânlarına ulaşamadıkları için hayatlarını kaybettiği tespit edilmiştir.

Silopi

2015 yılında adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre nüfusu 101.605 olan ilçede bu süreçte yaklaşık 11 bin kişinin zorla yerinden edildiği tahmin edilmektedir.

Silopi

Sokağa çıkma yasağı ve sonrasında ilçeye ulaşmak, sağlıklı bilgi almak, yerinde tespitlerde bulunmak mümkün olmamıştır. İlçede çatışmaların hemen ardından başlatılan yıkım çalışmaları, tahribatın boyutunu arttırmış ve deliller karartılmıştır.

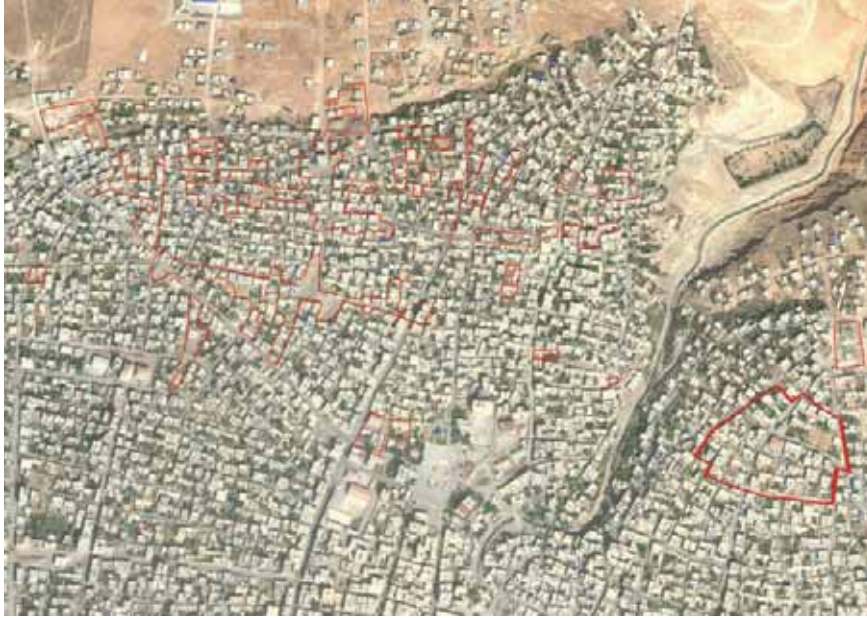
Silopi

Silopi

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

16.10.2009 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

05.12.2018 tarihli uydu görüntüsü

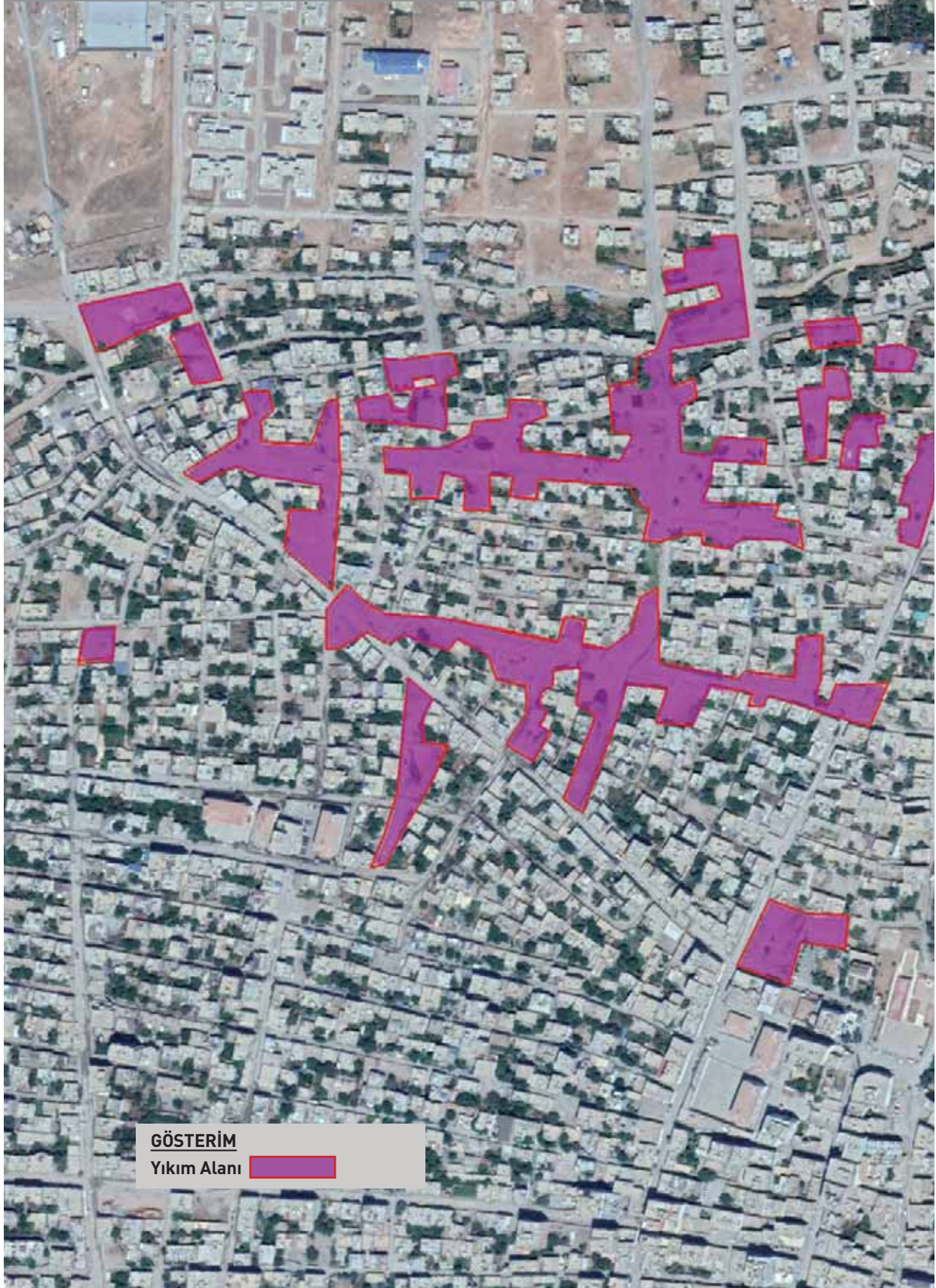
SİLOPİ GENEL	
	YIKILAN
1 Katlı	299
2 Katlı	43
3 Katlı	7
4 Katlı	2
5 Katlı	0
6 Katlı	0
7 Katlı	0
8 Katlı	0
	351

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

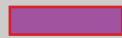

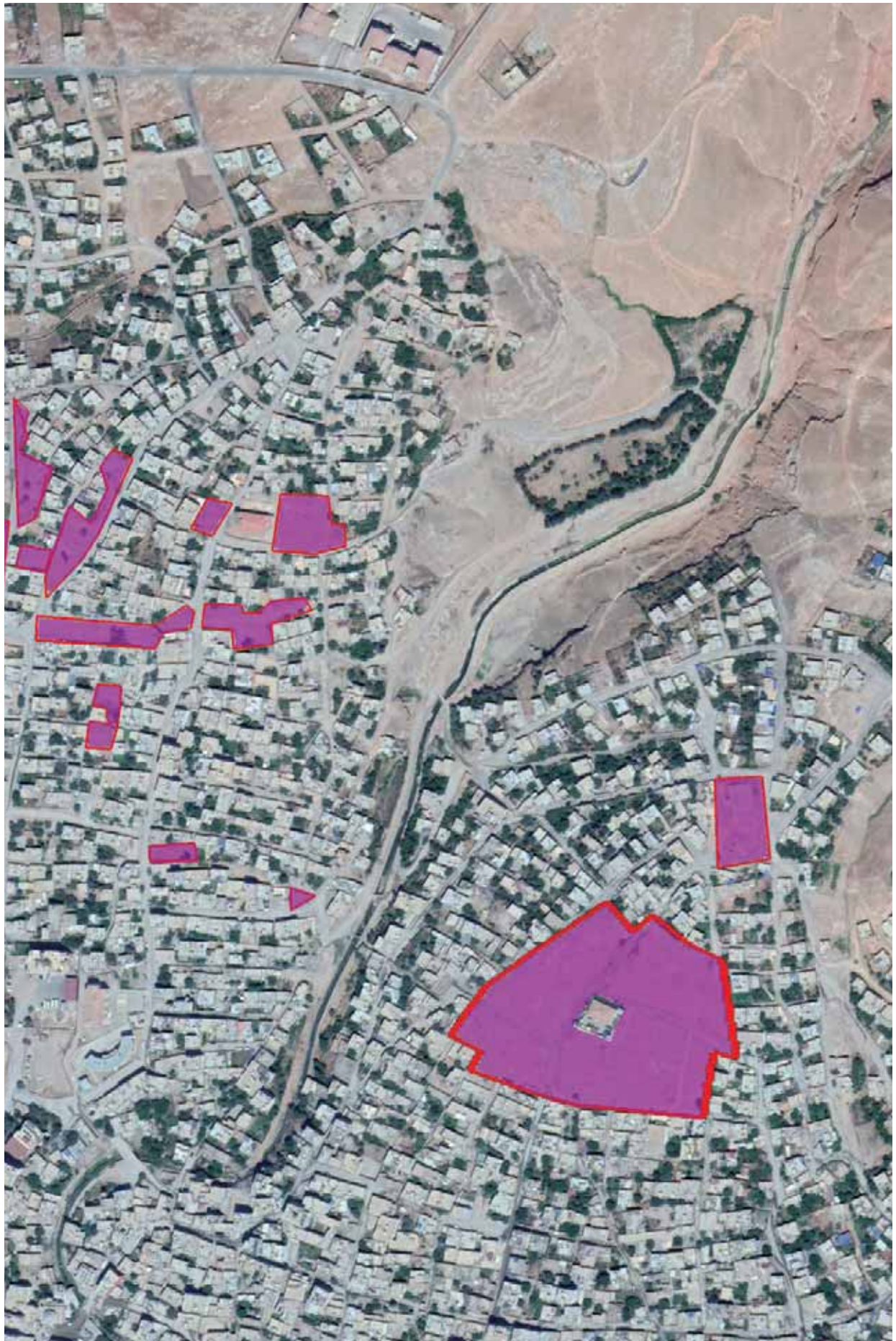
05.12.2018 tarihli uydu görüntüsü
Şırnak/SİLOPİ

GÖSTERİM

Yıkım Alanı

SUR

21 Mart 2013 tarihinde başlayan müzakere sürecinin, 2015 Temmuz ayında sona ermesinin ardından, 14 Ağustos 2015 tarihinde Sur'da özyönetim ilanı gerekçe gösterilerek, Diyarbakır Valiliği tarafından 6-7 Eylül, 13-14 Eylül, 10-13 Ekim tarihlerini kapsayan sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Daha sonrasında da aralıklı olarak 28-30 Kasım, son olarak da 2 Aralık(10 Aralık'da 1 günlük ara verildi) sokağa çıkma yasağı ilan edildi. 11 Aralık'da ilan edilen yasak bugün hala devam etmektedir. Çünkü Mart ayında operasyonların bittiği duyurulmasına rağmen yasağın ilan edildiği mahallelere iş makineleri ve müteahhitler dışında henüz kimse alınmamıştır. Yasağın ilan edildiği Cevatpaşa, Fatihpaşa, Dabanoğlu, Hasırlı, Cemal Yılmaz, Savaş mahallelerinin 2015 adrese dayalı nüfus verilerine göre nüfusu 22.323'tür. Yasakların ilan edilmesiyle birlikte bu nüfusun neredeyse tamamı yerinden edildi. 13 Ekim'de sona eren 2. yasaktan sonra bu mahallelerde TMMOB Diyarbakır İKK tarafından yürütülen çalışmada 706 işyeri ve konutun hasar tespit çalışması yapılmış ve 693 yapının basit onarımlarla hasarının giderilebileceği 13 yapının ise detaylı incelenmesi gerektiği belirtil-

miştir. Bu aşamada henüz çatışmaların şiddetlenmediği ve ağır silahların devreye girmediği görülüyor. Bu süreç son yasak dönemi 2 Aralık tarihine kadar da bu düzeyde devam etmiştir. 2 Aralık tarihinde ilan edilen yasak ile birlikte Suriçi, güvenlik güçlerinin bütün ağır silahlarını kullandığı çok yıkıcı bir savaşın mekanı haline geldi. Bu dönemde sadece Anadolu Ajansı'nın ve kimi Özel Harekat sosyal medya hesaplarının paylaştığı görüntüler dışında yasaklı mahallelere dair hiçbir veriye ulaşma imkanı da maalesef olmadı. Bu görüntülerden tespit edemediğimiz kadarıyla Kurşunlu Camii, Hacı Hamit Camii, Paşa Hamamı, Mehmet Uzun Evi, Ermeni Katolik Kilisesi, Dört Ayaklı Minare gibi kimi tescilli yapıların ağır hasarlı olduğu görüldü. Yapılan bütün açıklamalar, itirazlar, yazılı talepler, açılan davalara rağmen maalesef TMMOB Diyarbakır olarak alana girilemedi ve tahribatın artışının önüne geçilemedi. Bir askeri yöntem/taktik olarak emniyetin özellikle Hasırlı mahallesinde evleri yıkararak ağır zırhlı araçların içeri girişini sağlamaya çalışmasıyla birlikte artık Suriçi'nin yasaklı 6 mahallesinin haritadan silinmesi, yok edilmesi süreci başlamış oldu.

Sur

Sur

Kurşunlu Camii

Sur

Sur'a dönük yürütülen askeri operasyon, 9 Mart 2016 tarihinde İçişleri Bakanlığı'nın resmi açıklamasıyla sona erdi. Toplamda 103 gün süren operasyon sırasında ağır tahribata uğrayan Suriçi her şeye rağmen, ciddi bir çalışmayla kurtarılabilecek durumdaydı. Fakat operasyonların bitmesinin hemen ardından 21.03.2016 tarih ve 2016/8659 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27. Maddesine dayanılarak Suriçi'ndeki 7714 parselin 6292'si için Acele Kamulaştırma kararı alındı. Kalan parseller önceki kentsel dönüşüm sürecinde kamulaştırıldığı için bu karara dahil edilmemiştir. Acele kamulaştırma kararına dayanak olarak da 2012'de alınan 'Riskli Alan' kararı gösterildi fakat bu durumun kendisi de Kamulaştırma Kanunu'na aykırılık teşkil etmektedir.

21.03.2016 Tarih
2016/8659 Sayılı
Bakanlar Kurulunun
Acele Kamulaştırma
Kararıyla Oluşan
Parselasyon Durumu

 Karar Kapsamında Kamulaştırılan Parseller
 Daha Önce Kamulaştırılan Parseller

Şubat ayının sonlarına doğru zırhlı araçların geçişini sağlamak için başlayan yıkım bu kararla birlikte bütün bir alanı kapsamaya başladı. Takip edebildiğimiz kadarıyla plansız ilerleyen bu yıkım çalışmaları, her ne kadar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eliyle yürütülse de aslında alandaki tek yetkili mercinin Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü olduğu görülmüştür.

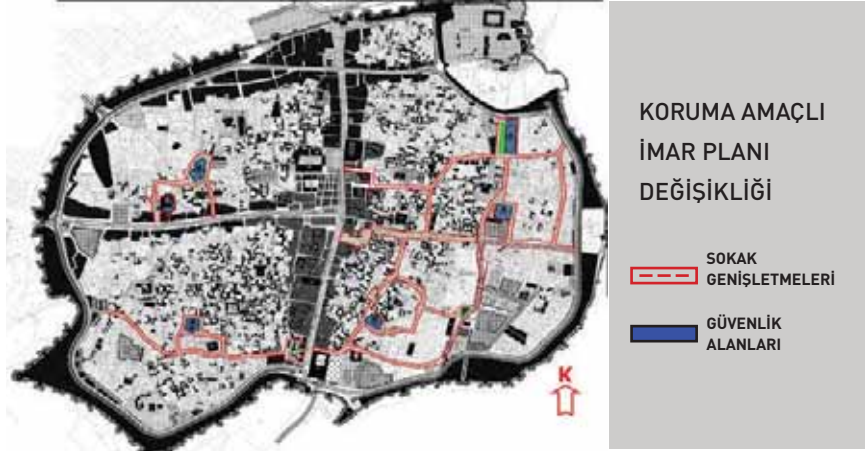
KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI

Yıkım süreci devam ederken, aralık 2016 da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2012 de hazırlanan Suriçi Koruma Amaçlı İmar Planı ile ilgili revize kararı aldı. Planda yapılan değişikliklere bakıldığında zaman da görüyoruz ki değiştirilen maddelerin en temel gerekçesi olarak "Güvenlik" öne çıkmaktadır. Revize planda, Sur içinde 6 adet karakol yapımı, yol genişletmesi gibi değişiklikler mevcuttur. Örneğin; Tahir Elçi'nin katledildiği Yenikapı Sokak (Dört Ayaklı Minare Sokağı), revize planda Yenikapı Caddesi olarak geçmektedir. Temelde inşa edilecek karakolları bir birine bağlayacak ring yolu olarak kurgulanan bu sokak genişletilmesi, Suriçi'nin kentsel sit olarak tescilini sağlayan sokak dokusunun kaybolmasına neden olacaktır.

2012 Koruma Amaçlı İmar Planı

Özellikle Alipaşa Mahallesi'nde bulunan 276 ve 277 nolu adaların tamamının mevcut koruma Amaçlı İmar Planlarında konut alanı olarak planlı olduğu, alanda 3'ü tescilli yapı olmak üzere 21 adet yapının bulunduğu görülmektedir. Plan değişikliğinde bu alanların mevcut özelliklerinin dikkate alınmadan "Resmi Kurum Alanı (Emniyet Hizmet Alanı) olarak planlanmıştır.

- Alipaşa Mahallesi'nde bulunan 276 ve 277 nolu adaların tamamının mevcut koruma amaçlı imar planlarında **Konut Alanı**,
- Fatih Paşa mahallesi'nde bulunan 647 No'lu adanın tamamının yürürlükte bulunan KAİP'da **Konut Alanı**,
- İskenderpaşa Mahallesi'nde bulunan 136 ada 24, 28, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39,41, 70, 71,74, 75, 89, 106, 107, 109 no'lu parsellerin yürürlükte bulunan KAİP'de **Konut Alanı ve Park**,
- Melik Ahmet Mahallesi'nde bulunan 322 Ada 57 No'lu parselin yürürlükte bulunan KAİP'te "**Sosyal Tesis Alanı**,
- Fatih Paşa Mahallesi 189 Ada 20 No'lu parselin yürürlükte bulunan KAİP'da **İlköğretim Tesis Alanı**,
- Hasırlı Mahallesi 673 Ada 78, 79, 80, 84, 85, 86, 87, 88 No'lu Parsellerin yürürlükte bulunan KAİP'da **İlköğretim Tesis Alanı**, kaldırılarak **Emniyet Hizmet Alanı**'na dönüştürülmüştür.

Söz konusu KAİPD ile getirilen kararların tamamının sadece güvenlik odaklı gerçekleştirildiği ve bu gerekçelerle Suriçi'nin savunma odaklı geliştirildiği ve bu yaklaşım ile de planlama bir savunma aracına dönüştürülmektedir. Savunma odaklı yaklaşım diğer tüm değerleri de göz ardı etmekte ve genel şehircilik ilkelerine, disiplinler arası planlama esaslarına ve kamu yararına aykırılık teşkil etmektedir.

Tarafımızca yapılan tespitlere göre yeni açılacak yollar ve Emniyet Hizmet Alanları olarak ayrılan alanlar içerisinde 17 adet tescilli yapı, 42 adet Korunmaya Değer Geleneksel Yapı olmak üzere toplamda 976 adet yapının plan kararı ile yıkımı öngörülmektedir. (Mevcut durumda bu yapıların çoğunun yıktırılmıştır). Tescilli yapıların korunacağı iddia edilen bu planda, yeni yolların açılacağı ve Emniyet Hizmet Alanlarının kurulmasına ilişkin alınan kararlara rağmen, bu yapıların nasıl korunacağı ile ilgili bir açıklama bulunmamaktadır.

TMMOB Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu'nun Koruma Amaçlı İmar Plan değişikliği-ne ilişkin 17 maddeden oluşan itiraz raporundan bazı maddeler aşağıda sıralanmıştır;

3. Madde;

Söz konusu KAİPD ile getirilen kararların tamamının sadece güvenlik odaklı gerekçelendirildiği ve bu gerekçelerle Suriçinin savunma odaklı geliştirildiği ve bu yaklaşım ile de planlama bir savunma aracına dönüştürülmektedir. Söz konusu savunma odaklı yaklaşım diğer tüm değerleri de göz ardı etmekte ve genel şehircilik ilkelerine, disiplinler arası planlama esaslarına ve kamu yararına aykırılık teşkil etmektedir.

4. Madde;

Plan değişikliği açıklama raporu incelendiğinde söz konusu değişikliğin gerekçesinin güvenlik amacıyla yapıldığı açıkça belirtilmiş olup Sur İçinin Dünyaya mal olmuş bir miras alanı olduğu ve kentsel dokuda yapılacak her bir müdahalenin geri dönüşü olmayacak kayıplar yaratacağı tamamen göz ardı edilmiştir. Plan raporu bu özelliği nedeniyle kendi içinde de son derece tutarsızlık göstermektedir. Raporun giriş kısmında kentin değerlerinden söz edilmekte iken, bu değerleri var eden kentliye karşı savunma odaklı işlevler önerilmekte, bu işlevleri yerine getirecek yapıların inşası için kentin özgün değerlerine zarar verilmekte, aynı zamanda da Dünya Miras Listesi'ne kabul edilmiş bir alanın evrensel niteliklerine aykırı bir yaklaşım gösterilmektedir.

7. Madde;

KAİPD Plan Uygulama Hükümlerinin 3.15 Maddesinde geçen ve Uygulama İmar Planları için tanımlanan "... planlama alanında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenen alanlarda hazırlanacak kentsel tasarım projeleri bu planın ekidir.

Bu plan ve hükümlerinde yer almayan uygulamaya dönük esaslar Kentsel Tasarım veya Mimari Projelerde belirlenir" hükmü, 3.31.1. Maddesinde geçen "Koruma amaçlı uygulama imar planı ile mimari proje arasında konunun gerektirdiği detaya bağlı olarak; 1/500 ve 1/200 veya 1/100 ölçeklerde hazırlanan uygulama ve yapım süreçlerinin belirlendiği projedir. Bu projede tescilli parseller dışında, plan değişikliğine konu olmaksızın yapı formlarının büyüklük, konum ve işlevleri belirlenir" hükmü ile 3.31.2. Maddesinde geçen "Planlama alanında Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenen tüm kapalı ve açık kullanım alanlarının uygulama süreci, planın eki olan Kentsel Tasarım Projesi doğrultusunda gerçekleştirilir" hükümleri mevcutta onaylı olmayan projeleri de bu planın eki olarak saymakta ve kentsel tasarım veya mimari projeleri herhangi bir onay durumu gerektirmeden çizen mimar/plancıların inisiyatifine bırakarak Suriçinde gerçekleştirilecek projelerin denetimsiz bir şekilde onaylı sayılmasına neden olmaktadır. Bu durum açıkça planlama ilke ve esaslarına aykırıdır.

8. Madde;

KAİPD Plan Uygulama Hükümlerinin 5.19.1. maddesinde belirtildiği üzere "... Bu alanlarda yapılacak olan hizmet binası, müştemilat ve çevre duvarları için Yençok:8m. dir." İbaresini geleneksel sokak dokusunun ve perspektifinin bozulmasına sebep olacaktır. Yapılması öngörülen karakolların bulunduğu bazı parsellerin cephe-leri 100 metreyi bulan cephe uzunluğu ile yapı yüksekliği- yol genişliği oranı kentsel tasarım açısından uygun olmayacağı için sokağın ve komşu parsellerin güneş alma

süresi ve alanını doğrudan etkileyecektir. Buna ek olarak, dar sokaklardaki önerilen bu sağır cephe uygulamaları insan ölçeğinde olmaması sebebiyle sokağı kullananların psikolojisi üzerinde olumsuz etki yaratacaktır.

13. Madde;

Tarafımızca yapılan tespitlere göre yeni açılacak yollar ve Emniyet Hizmet Alanları olarak ayrılan alanlar içerisinde 17 adet tescilli yapı, 42 adet Korunmaya Değer Geleneksel Yapı olmak üzere toplamda 976 adet yapının plan kararı ile yıkımı öngörülmektedir. Tescilli yapıların korunacağı iddia edilen bu planda, yeni yolların açılacağı ve Emniyet Hizmet Alanlarının kurulmasına ilişkin alınan kararlara rağmen bu yapıların nasıl korunacağı ile ilgili bir açıklama bulunmamaktadır.

15. Madde;

Kentsel Tasarım Projeleri ile ilgili KAİPD’de üst ölçekte bütüncül hiçbir kararın alınmaması plan bütünlüğünün bozulmasına ayrıca KAİP’e bağlı kalmadan geleneksel kent dokusuna müdahale edilmesine sebep olmaktadır.

16. Madde;

KAİPD Plan açıklama raporunda yol değişiklikleri ve genişletmelerinin gerekçesi olarak “güvenlik, servis hizmetleri, yangına karşı itfaiye araçlarının, sağlık hizmetleri için ambulans araçlarının geçişini kolaylaştıracak yollar bulunmamaktadır” denilmektedir. Söz konusu KAİPD’de açılan yolların sadece plan değişikliği ile planlanan “Emniyet Hizmet Alanları”na hizmet ettiği görülmektedir. Ayrıca Sur içi gibi kadim bir kent dokusuna sahip olan yerleşmelerin itfaiye, ambulans gibi kamusal ihtiyaçları modern teknolojik çözümler üretilerek karşılanabilecekken bu ihtiyaçlar gerekçe gösterilerek kentsel dokuya zarar verecek yıkımlar plan kararları ile meşrulaştırılmaktadır.

ÇATIŞMA SONRASI YIKIM

9 Mart 2016’da İçişleri Bakanı Efkân Ala’nın açıklamasıyla Sur’a dönük askeri operasyonlar resmen sona erdi. Bu tarihten sonra Suriçi’nin yıkım süreci de hız kazanmış oldu. Alanda süregelen ‘Sokağa Çıkma Yasağı’ kaldırılmadığı için bu döneme dair bütün teknik verileri uydu görüntüleri ve ‘Google Earth’ fotoğraflarından elde etmek durumunda kaldık. Bu söz konusu hava fotoğraflarından elde ettiğimiz verilere göre;

Tahir ELÇİ - 2015

tmmob

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

10.05.2016 tarihli uydu görüntüsü
Diyarbakır/SUR

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

10.05.2016 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM

 10 Mayıs 2016 Yıkılan Alan

Suriçi Toplam Alanı : 148 Hektar

Yasaklı 6 Mahallenin Toplam Alanı : 75.3 Hektar

Yıkımın Gerçekleştiği Taralı Alan : 10.7 Hektar

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

10.05.2016 tarihli uydu görüntüsü

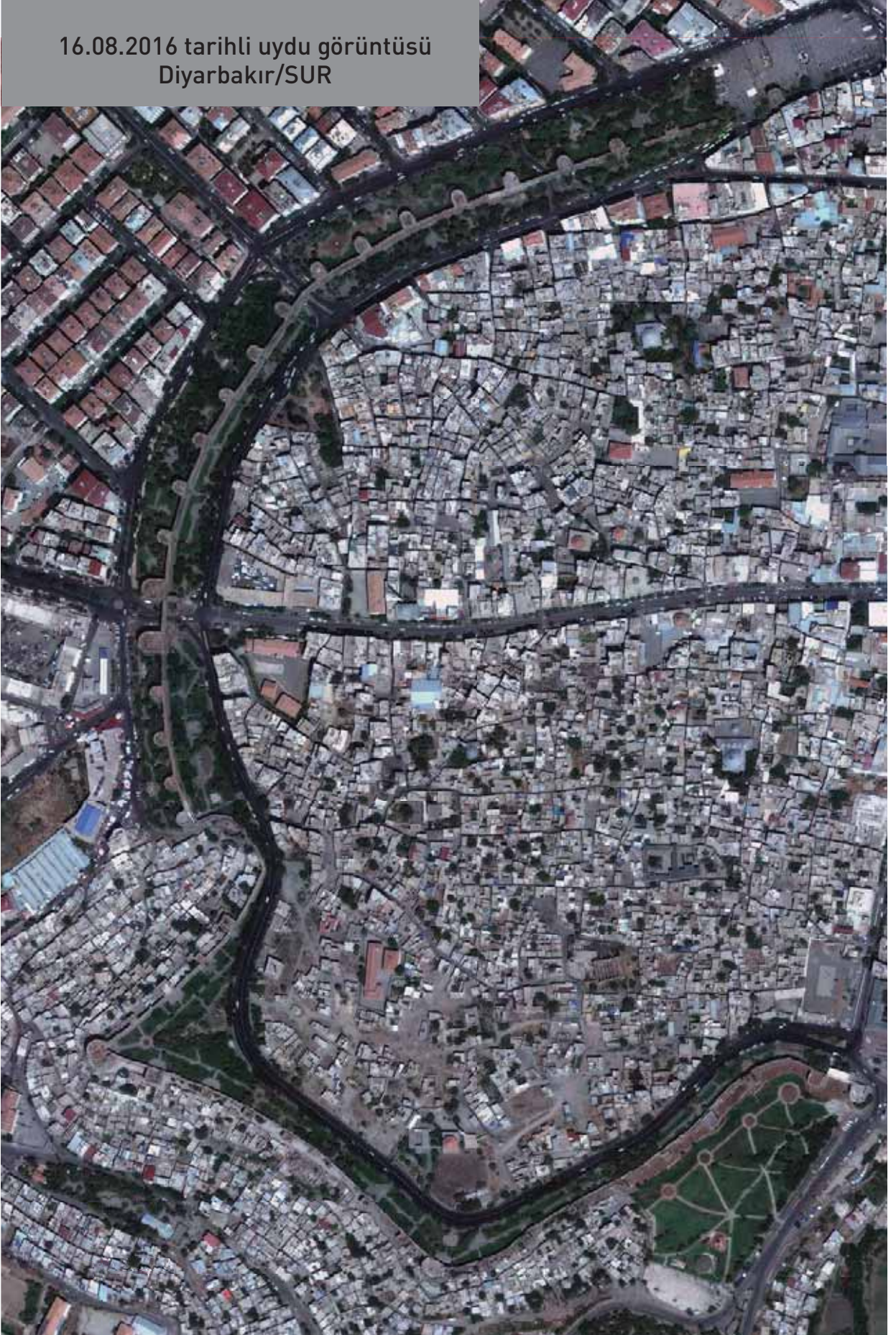
GÖSTERİM

- MAHALLE SINIRLARI
- YIKILMIŞ ALAN SINIRI
- YIKILMIŞ ALAN

- 1 KATLI
- 2 KATLI
- 3 KATLI
- 4 KATLI
- 5 KATLI
- 6 KATLI
- 7 KATLI
- 8 KATLI

Mahalle Adı	Yıkılan Yapı Sayısı	Barınak Yapı Sayısı
Bazırlı	247	158
Fatihpaşa	222	67
Sanal Yılmaz	108	12
Barış	35	31
Baharçiftliği	68	23
TOPLAM	680	291

16.08.2016 tarihli uydu görüntüsü
Diyarbakır/SUR

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

(16 Ağustos 2016 Tarihli Uydu Görüntüsü)

GÖSTERİM

- 10 Mayıs 2016 Yıkılan Alan
- 16 Ağustos 2016 Yıkılan Alan

Suriçi Toplam Alanı : 148 Hektar
Yasaklı 6 Mahallenin Toplam Alanı : 75.3 Hektar
Yıkımın Gerçekleştiği Taralı Alan : 20.3 Hektar

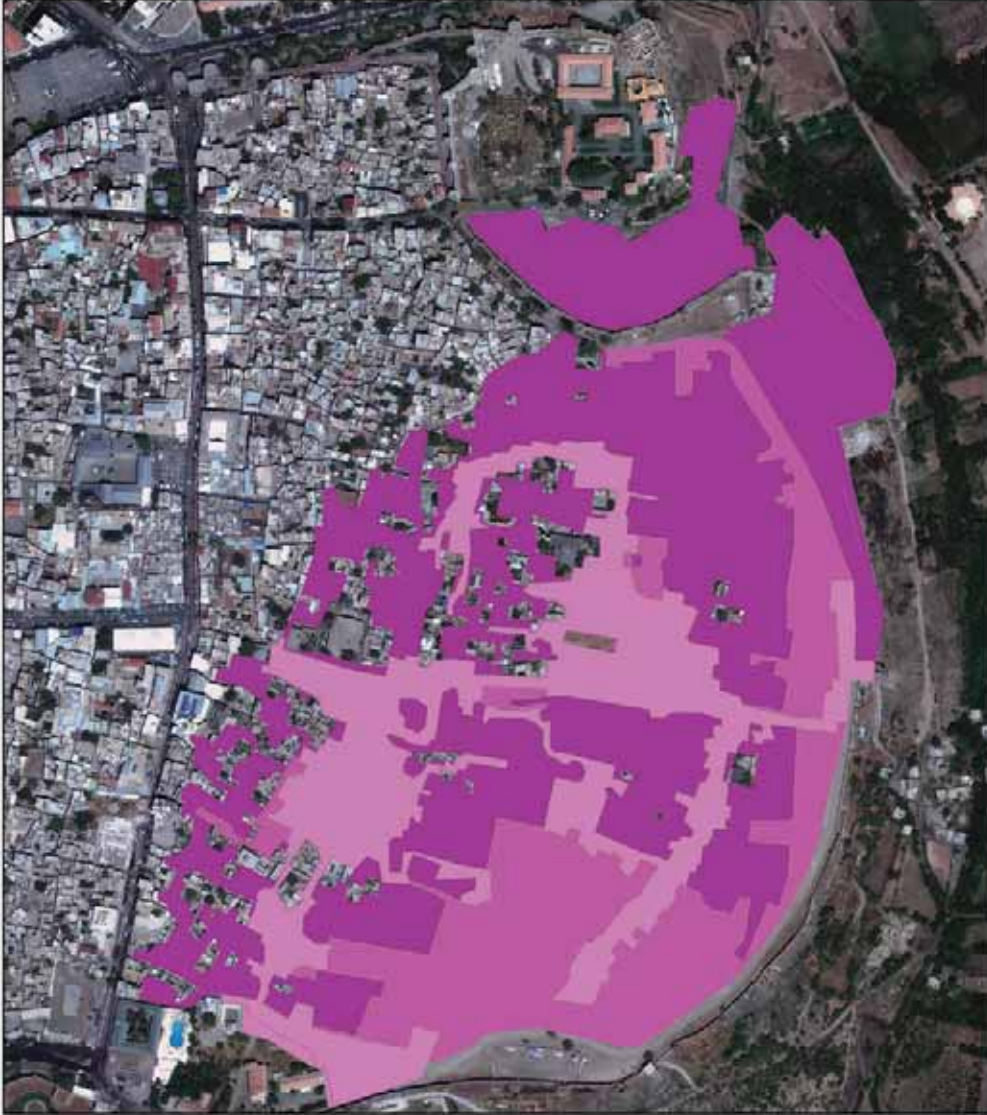
11.07.2017 tarihli uydu görüntüsü
Diyarbakır/SUR

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

(11 Temmuz 2017 Tarihli Uydu Görüntüsü)

GÖSTERİM

- 10 Mayıs 2016 Yıkılan Alan
- 16 Ağustos 2016 Yıkılan Alan
- 11 Temmuz 2017 Yıkılan Alan

Suriçi Toplam Alanı : 148 Hektar
Yasaklı 6 Mahallenin Toplam Alanı : 75.3 Hektar
Yıkımın Gerçekleştiği Taralı Alan : 46.3 Hektar

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

(11 Temmuz 2017 Tarihli Uydu Görüntüsü)

GÖSTERİM

- MAHALLE SINIRLARI
- YIKILMIŞ ALAN SINIRI
- YIKILMIŞ ALAN

- 1 KATLI
- 2 KATLI
- 3 KATLI
- 4 KATLI
- 5 KATLI
- 6 KATLI
- 7 KATLI
- 8 KATLI

Surici Toplam Alanı: 148 Hektar

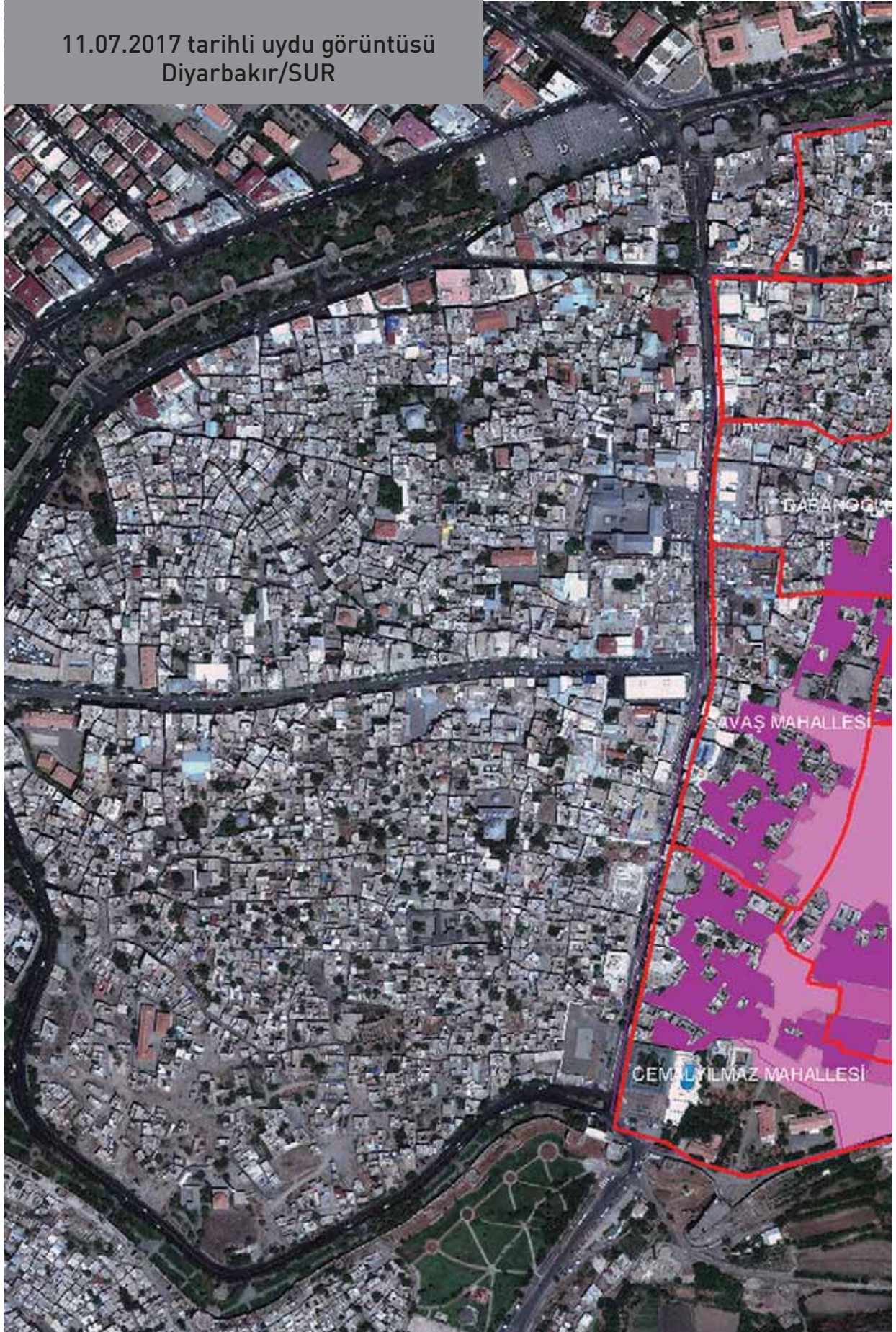
Yasaklı 6 Mahallenin Toplam Alanı: 75.3 Hektar

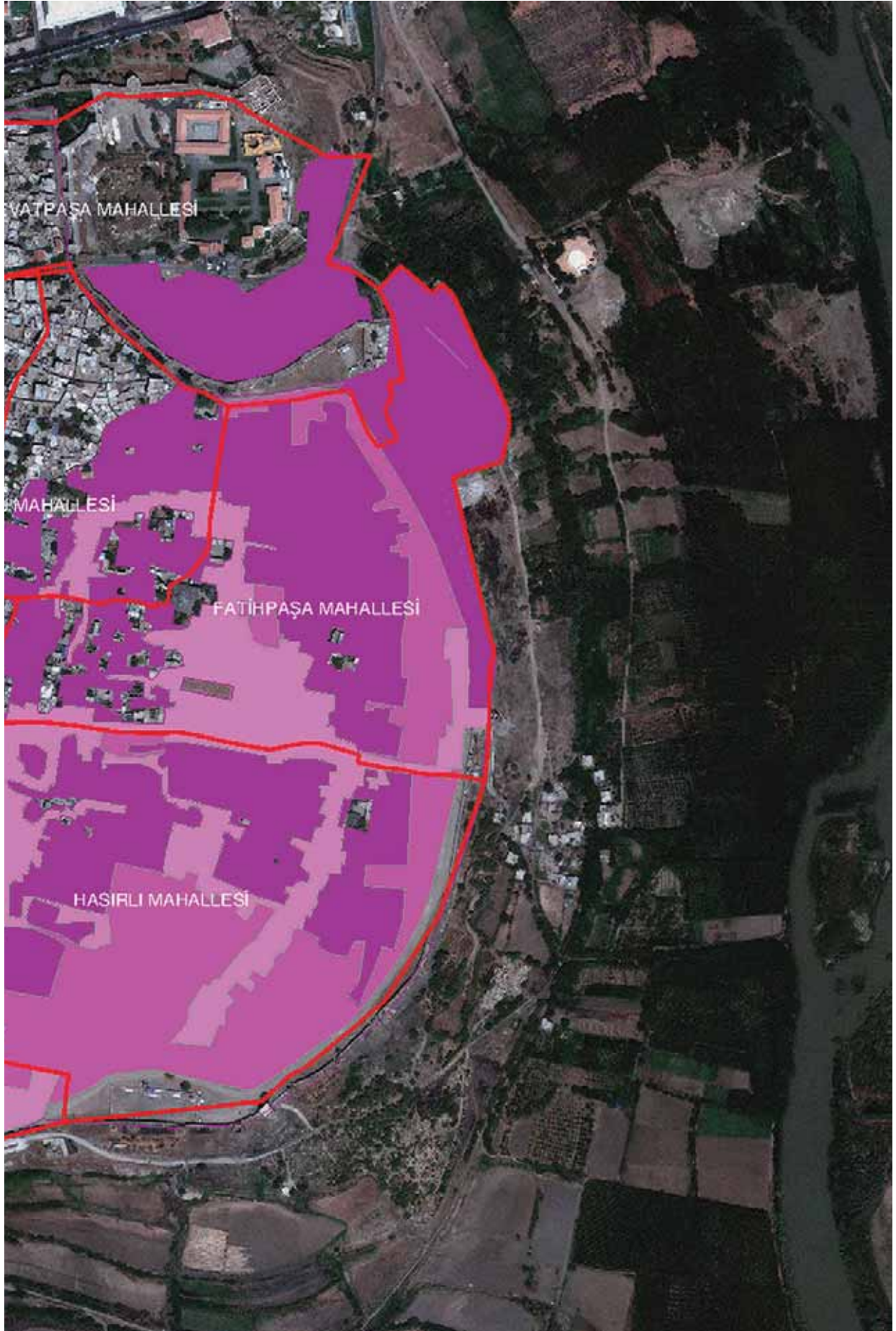
Yıkımın Gerçekleştiği Toplam Alan: 46.3 Hektar

Yasaklı 6 Mahallenin alansal olarak %61'i

Yapısal Olarak %72'si Yıkılmıştır.

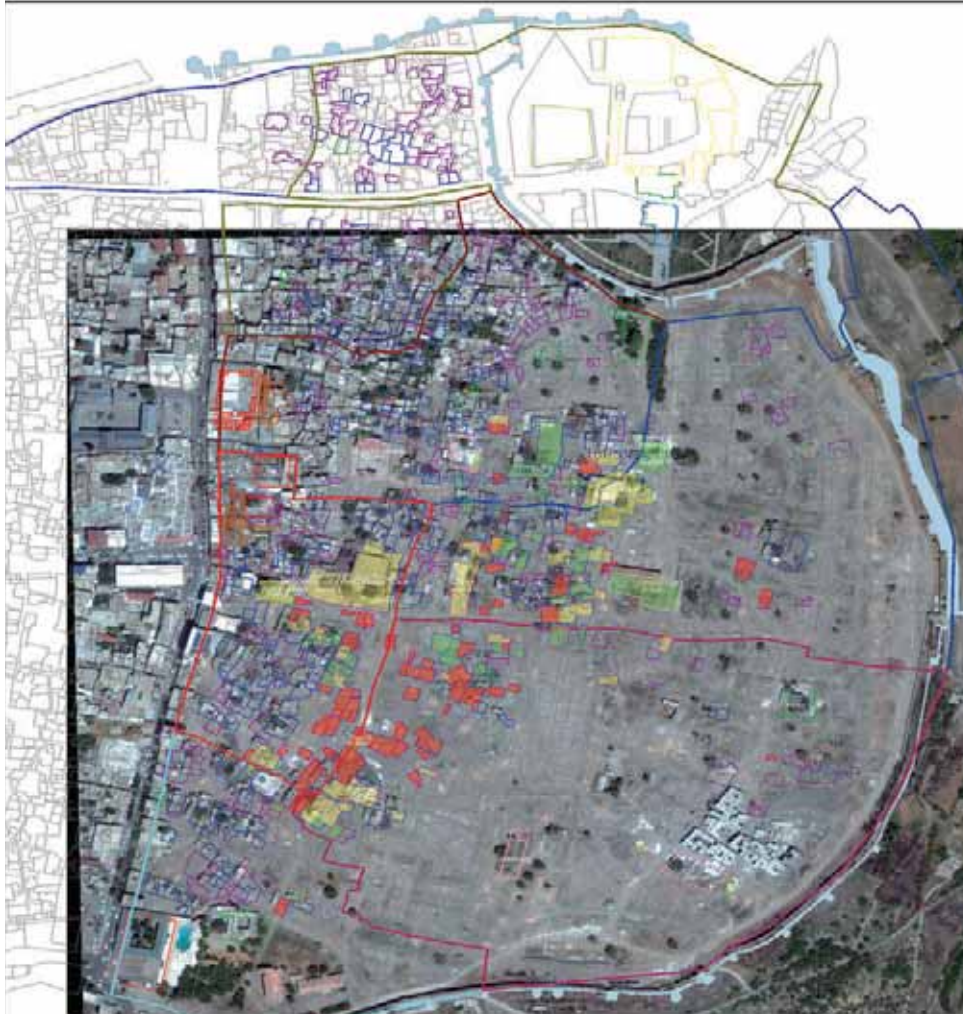
11.07.2017 tarihli uydu görüntüsü
Diyarbakır/SUR

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

(11 Temmuz 2017 Tarihli Uydu Görüntüsü)

GÖSTERİM

DIYARBAKIR KALESİ	ÇEŞME	ANITSAL YAPILAR
ARKEOLOJİK ALANLAR CAMİ,	MÜZE (1.GRUP)	SİVİL MİMARİ YAPILAR
MESCİT VE TÜRBELER	KAMU YAPILARI (1. GRUP)	ÇEVRESEL DEĞERLİ YAPILAR
HANLAR	KİLİSE HAVRA	HASARLI YAPILAR
HAMAM	TESCİLLİ ÇARŞILAR	KİSMİ YIKILAN YAPILAR
		YIKILAN YAPILAR

* YIKILAN TESCİLLİ YAPI SAYISI: 40 - YIKILAN TESCİLLİ DEĞER YAPI SAYISI: 247

* Yıkım alanına halen giriş yasağı uygulandığından bu verilere harita üzerinden ulaşılmıştır.

KISMEN VEYA TAMAMEN YIKILAN TARİHİ YAPILAR

MAHALLE	YAPI
Savaş Mah.	Hacı Hamit Cami
Hasırlı Mah.	Ermeni Katolik Kilisesi
Hasırlı Mah.	Mehmet Uzun Evi
Cemal Yılmaz Mah.	Cumhuriyet İlköğretim Okulu
Fatih Paşa Mah.	Süleyman Nazif İlköğretim Okulu
Hasırlı Mah.	Büyükşehir Belediye Çamaşırhanesi
Cemal Yılmaz Mah.	Hocaoğlu Cami
Fatih Paşa Mah.	Zincir Kıran Türbesi
Fatih Paşa Mah. Hasırlı Mah.	Çeşmeler (3 adet)

HASAR GÖREN TARİHİ YAPILAR

MAHALLE	YAPI
Hasırlı Mah.	Arapşeyh Cami
Cemal Yılmaz Mah.	Saloş Cami
Savaş Mah.	Diyarbakir Evi
Cami Kebir Mah.	Ulu Cami
Savaş Mah.	Eski Muş Oteli
Dabanoğlu Mah.	Şehzadeler Konağı
Fatih Paşa Mah.	Çardaklı Hamamı
Fatih Paşa Mah.	Yenikapı Sağlık Ocağı
Hasırlı Mah.	Paşa Hamamı
Savaş Mah.	Sodes Kreşi
Fatih Paşa Mah.	Kurşunlu Cami
Savaş Mah.	Dört Ayaklı Minare
Savaş Mah.	Şeyh Mutahhar Cami
Cemal Yılmaz Mah.	Protestan Kilisesi
Savaş Mah.	Sur Giragos Kilisesi
Savaş Mah.	Marpentum Keldani Kilisesi
Cemal Yılmaz Mah.	Hüsrev Paşa Cami
Dabanoğlu Mah.	Nasuh Paşa Cami
Dabanoğlu Mah.	Yavuz Selim İlköğretim Okulu
Fatih Paşa Mah.	Esmâ Ocak Evi
Ziya Gökalp Mah.	Dengbej Evi
Dabanoğlu Mah.	Kadı Cami
Dabanoğlu Mah.	İbrahim Bey Cami

YIKIMDAN SONRA ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞININ İNŞA ETTİĞİ YAPILAR

4 Ocak 2017'de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın resmi temel atma töreni ile startına başlanan yeni yapılar ilk olarak Hasırlı Mahallesi'nde yükselmeye başladı. Koruma Amaçlı İmar Planı gereğince Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun onayına sunulması gereken projeler; hiçbir denetimden geçmeden uygulanmaya başladı. Mimarlar Odası Diyarbakır Şubesi'nin Kurul'a yazdığı 14.08.2017 tarih ve 17/314 sayılı onaylanan projelere ilişkin bilgi yazısına 21.08.2017 tarihinde Kurul tarafından verilen cevabi yazısında herhangi bir projenin kendilerinin onayından geçmediği belirtiliyor. 11.07.2017 tarihli hava fotoğrafında ise yeni yapıların inşa edildiği net bir biçimde görülmektedir.

Konuya ilişkin TMMOB Mimarlar Odası Diyarbakır Şubesi'nin 29.06.2017 tarihinde yeni yapılara dair açıkladığı aykırılıklar raporu;

* KAİP'e göre özellikle yapıların sokak cephelerinde var olan geleneksel özelliklerin korunmasını sağlayacak önlemler alınacaktır. Sokakların kültürel değerini öne çıkaran özgün sokak döşemesinin bulunduğu alanlar korunmalı ve yeni yapılarda avlu duvarlarının özgün malzeme ve örme tekniğine uygun biçimde yapılması gerekirken, dikkate alınmadığı ve kesme bazalt taş ile avlu duvarının kaplandığı görülmüştür.

*KAİP'e göre 'Sur'un çıkmaz sokakları dokunun önemli bir özelliği olduğundan korunmalıdır' ancak böyle bir özen gösterilmemektedir.

* KAİP parselde var olan avlular, avlu duvarları, zemin kaplamaları, merdivenler, kapılar, havuzlar ve kuyuların da korunmasını öngörmektedir ancak böyle bir koruma anlayışı görülmemektedir.

* KAİP'e göre her parselde 1 adet cumba olmalıyken, yeni yapılan evlerde çok sayıda cumba yapıldığı görülmüştür.

* KAİP'e göre dar sokaklarda mahremiyet gereği, cumbanın sağ ve solunda pencere olması gerekirken yeni yapılan evlerde cumbanın ön cephesine de pencere yapıldığı görülmüştür.

* KAİP'e göre pencereler kemerli ve kemerlerin de üst noktasında kenet taşı olmalıyken yeni evler kaplama bazalt olduğundan kenet taşları yapılmamıştır

* KAİP'e göre şu an yapılan evlerde bodrum kat olmamalıyken yeni evlerde bodrum kat yapılmıştır.

* KAİP'e göre parsel sınırı korunmalıyken yeni evlerde parsel sınırı düz geçilmektedir yani parsel sınırı yer yer korunmamaktadır.

* KAİP'e göre avlu sınırı korunmalıyken yeni planlarda yer yer avlular küçültülmektedir.

* KAİP'e göre korunması gereken avlulardaki ağaç, havuz ve kuyular gibi, dokunun önemli öğeleri ortadan kaldırılmıştır.

* Eski Diyarbakır evlerinde Avlu giriş kapısı üstünde markiz bulunurken yeni evlerde yapılmamıştır.

* Eski Diyarbakır evlerinin damında parapet bulunmazken yeni yapılarda parapet yapılmaktadır.

* Eski evlerde killi toprak olan dam döşemesi, KAİP'e göre ya aynı malzeme olmalı ya da uygun bir malzeme kullanılmalıyken, yeni yapılarda damın döşemesi betonarme yapılmakta ve üstü bazalt ile kaplanmaktadır.

Yeni Sur Evi

Yeni Sur Evi

Yeni Sur Evi

ALİPAŞA-LALEBEY KENTSEL DÖNÜŞÜM SÜRECİ

4 Eylül 2007'de TOKİ ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi arasında imzalanan ön protokol 'Diyarbakır Tarihi Sur Koruma Bandı' Kentsel Yenileme (Gecekondu Dönüşüm) Projesi' başlığıyla hazırlandı. Bu protokol kapsamında 452 hak sahibi tespit edilmiş ve TOKİ'den yapılan açıklama ile bu projenin gerekçesi olarak 'tarihi Sur bandı çevresindeki gecekonduların tasfiyesi ve koruma amaçlı imar planının uygulanması' belirtilmişti. Bu ön protokolün imzalanmasının ardından projenin kapsamı genişledi ve 31 Mart 2008'de 'Diyarbakır Ali paşa ve Lale bey Mahallesi Kentsel Yenileme(Gecekondu Dönüşüm) Projesi' başlığıyla dönemin Diyarbakır Valiliği ve TOKİ arasında bir protokol imzalandı. Akabinde bu her iki projenin de 'sağlıklı' yürütülebilmesi için 14 Ekim 2009'da Diyarbakır Valiliği, TOKİ, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve Sur Belediyesi'nin katılımıyla son ortak protokol imzalandı. Bu protokol ile Ali Paşa ve Lale bey mahallelerinde tespit edilen 824 hak sahibi ile toplamda 1276 hak sahibinin, yani hanenin Sur içinden tasfiyesi süreci başlamış oldu. Bu protokole göre Suriçi'ndeki kamulaştırma ve yıkım işlemleri Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülecek, TOKİ, Çöl güzeli mevkiinde, 2 etap halinde toplam 1272 konut inşa edecekti. 2009 yılında imzalanan bu son protokolün hayata geçmesi 2012 yılına kadar Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanması süreci ile beklemek durumunda kaldı. 2012'de Koruma Amaçlı İmar Planı'nın onaylanması sonrası Sur'da yıkım işlemleri başlamış fakat özellikle Ali paşa, Lale bey mahallelerinde yaşayan vatandaşların TOKİ'nin anlaşma teklifini reddetmesi ve tasfiyeye karşı direnmesi üzerine proje yarıda kaldı. Büyükşehir Belediyesi de daha sonra, yürütülen projenin Sur halkının menfaatlerini gözetmediği gerekçesiyle protokolü tek taraflı olarak durdurdu.

Ali Paşa-Lale Bey Mahallesi Yıkım Başlangıcı

Kentsel dönüşüm kapsamında yıkılan yapılar

21.03.2016 tarih ve 2016/8659 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27. Maddesine dayanılarak Suriçi'ndeki 7714 parselin 6292'si için Acele Kamulaştırma kararı alınmasının ardından Alipaşa ve Lalebey Mahalleleri'nin de yıkımı tekrar gündeme geldi. 23 Mayıs 2017'de başlayan yıkım Alipaşa ve Lalebey Mahallelerindeki nüfusun tamamının zorla yerinden edilmesi sürecinin de başlangıcı oldu.

Ali Paşa-Lale Bey Mahallesi Yıkım Süreci

Ali Paşa-Lale Bey Mahallesi Zorla Boşaltma

Fotoğraf: Fatma ÇELİK

ŞIRNAK

Şırnak il 6 ilçe merkezi 11 mahalleden oluşmaktadır. 14 Mart 2016 Pazartesi günü Şırnak Valiliği'nin internet sitesinden yaptığı duyuruyla ilan edilen sokağa çıkma yasağı 8 ay sonra 14 Kasım 2016'da kısmen (22.00-05.00 saatleri arasında geçerli olmak üzere) kaldırılmıştır. 8 Şubat 2017 de ise yasağın saatlerinin 23:00 ile 02:30 saatleri arasına alındığı, valiliğin internet sayfasından ilan edilmiştir. Askeri operasyonların 3

Haziran 2016'da sona erdiği açıklanmasına rağmen sokağa çıkma yasağı kısmi de olsa 10 Nisan 2017 tarihine kadar devam etmiştir. Toplamda 391 günlük bir sokağa çıkma yasağı uygulaması yapıldığı tespit edilmiştir.

Bu süre zarfında 64 bin kişi zorla yerinden edilmiştir. Hayatını kaybeden kişi sayısı net olarak tespit edilememiştir.

Şırnak

Şırnak

Operasyonların bitmesinin ardından kentte arama-tarama faaliyeti adı altında yoğun bir şekilde başlatılan yıkım çalışmaları geri dönüşü olmayan tahribatlar yarattığı, kent 7 mahallesinin(Aydınlıkevler mh. İsmetpaşa mh. Cumhuriyet mh. Gazipaşa mh. Bahçelievler mh. Vakıfkent mh. Yeşilyurt mh.) neredeyse tamamen ortadan kaldırıldığı görülmüştür. Yıkımların, yasaklar süresince ve sonrasında da aralıksız şekilde sürdürülmesi, birçok ailenin evlerine ulaşmasına, içeride bulunan eşyalarını almalarına engel olmuştur.

Şırnak

Şırnak

Yine nüfusun temel yaşamsal ihtiyacının giderilmediği elektrik ve su kesintilerinin yaşandığı, bu sebeple de halkın kentten ayrılmak zorunda kaldığı görülmüştür. Kenti terk etmek istemeyen ve koşulları elvermeyen yaklaşık 200 ailenin kent yakınlarında yaklaşık 6 aylık süre boyunca çadırlarda yaşadığı daha sonrasında güvenlik güçleri tarafından bu çadırlardan zorla çıkartılmıştır.

Şırnak

Bütün bu yaşanan süreçlerde kente herhangi bir şekilde ulaşmak, yerinde tespitler yapmak pek mümkün olmamıştır. Alanda hiçbir tespit yapılmadan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın talebiyle Bakanlar Kurulu tarafından 01/08/2016 tarihinde kentin 5 mahallesine(Cumhuriyet, Gazipaşa, İsmetpaşa, Yeni ve Yeşilyurt mh.) ilişkin alınan 'Riskli Alan' kararı dayanaksız ve hukuk dışıdır. Şöyle ki; mahallelerde yıkım çalışmalarının başlamasından sonra bu karar alınmış ve yıkımlara zemin hazırlanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte yıkımların gerçekleştirildiği alan, riskli alan ilan edilen mahallelerin dışında da devam etmiştir. Yine yasakların sürdüğü diğer kentlerde de görüldüğü üzere, yıkım çalışmaları hiç hasar görmemiş, çatışmaların yaşanmadığı mahallelere dönük de sürdürülmüştür.

Şırnak-Yeni TOKİ Evleri

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

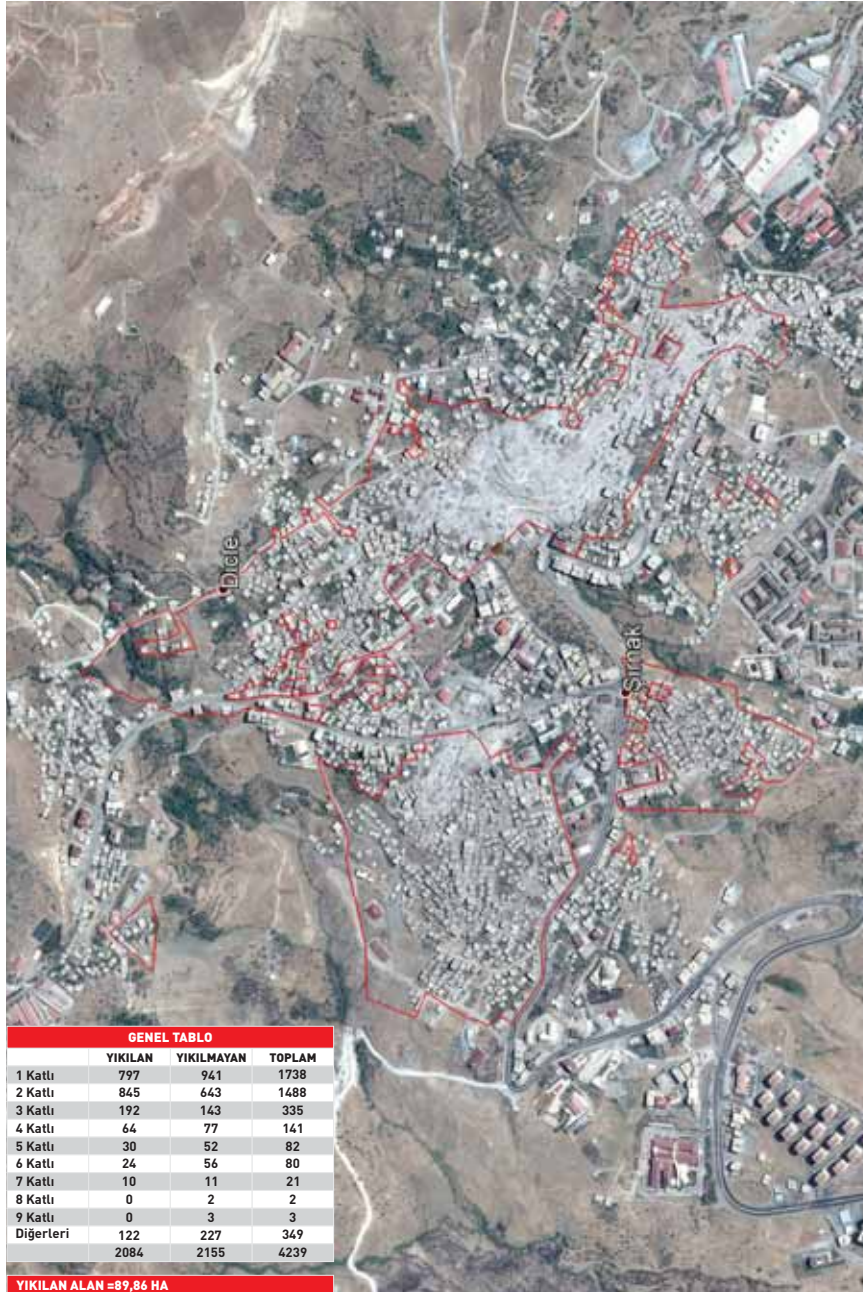
06.11.2013 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

29.08.2016 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

12.08.2018 tarihli uydu görüntüsü

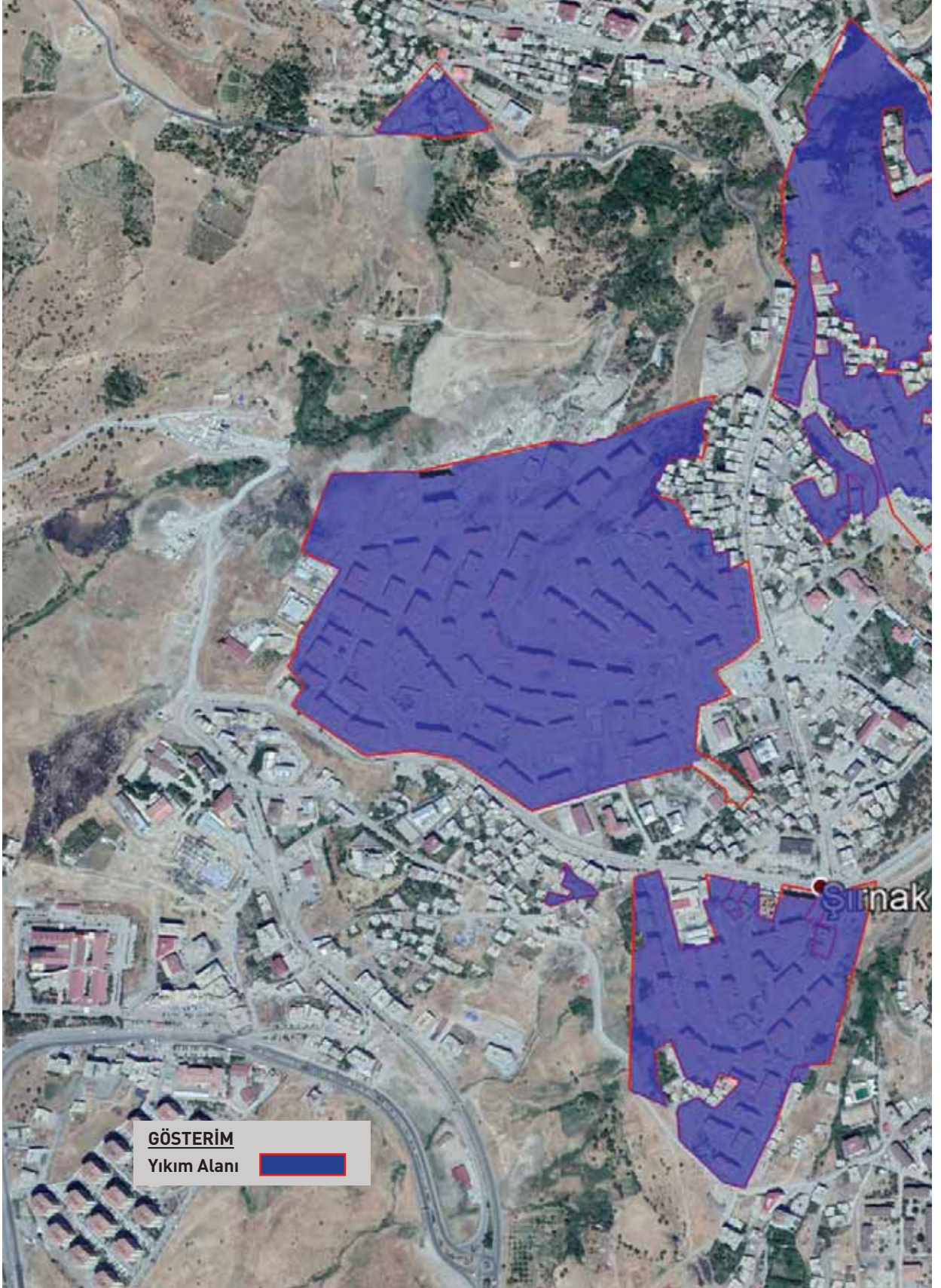
Şırnak-Yeni TOKİ Evleri

GÖSTERİM YIKIM SINIRLARI ———

tmmob
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ

12.08.2018 tarihli uydu görüntüsü
Şirnak/MERKEZ

YÜKSEKOVA

Yüksekova ilçesi 17 mahalle ve 58 köyden oluşmaktadır. İlk olarak 26 Ağustos 2015 tarihinde sokağa çıkma yasağının ilan edildiği ilçede, daha sonra aralıklarla 10 Eylül 2015, 20 Kasım 2015, 07 Aralık 2015 tarihlerinde sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Bu yasak sırasında 5 sivil yurttaş(Ersin Aydın(37), Naim Nuyan(29), M. Reşit Arıcı(17), Fettah Es(37) ve Yakup Babat(24)) yaşamını yitirmiştir. Son olarak 13 Mart 2016 günü saat 22.00'da geçerli olmak üzere ilan edilen sokağa çıkma yasağı 79 günün ardından 30 Mayıs 2016 tarihinden itibaren saat 06.00-20.00

saatleri aralığında kısmi olarak kaldırılmıştır. Yasağın sürdüğü 79 gün boyunca ilçeye herhangi bir şekilde ulaşmak, sağlıklı bilgi almak, duruma ilişkin net bir tespitte bulunmak mümkün olmamıştır. Ayrıca ilçe merkezi dışında, ilçeye bağlı Vezirli Köyü ve Çimenli mezrasında 30 Mart 2016 günü ilan edilen yasak da 30 Mayıs 2016 tarihine kadar aralıksız sürmüştür. 79 gün süren çatışmalarda kullanılan ağır silahlar ve diğer kentlerdeki gibi çatışma sonrasındaki yıkım uygulamaları, 79 günün sonunda ilçede büyük bir enkaz yaratmıştır.

Yüksekova

Yüksekova

Bu süreçte yaşanan çatışmalarda kimliği belirlenen 39, Erzurum ATK'dan (Adli Tıp Kurumundan) güvenlik güçleri tarafından alınarak Kimsesizler Mezarlığına defnedilen 51, 3 Haziran'da bulunan 1 cenaze ve daha önceki çatışmalarda yaşamını yitiren 5 kişi ile birlikte Ağustos 2015'den beri yaşanan çatışmalarda ilçede toplam 96 yurttaş yaşamını yitirmiştir.

Yine yasağın hemen ardından ilçede hasar tespit çalışması yürüten İnşaat Mühendisleri Odası Van Şubesi'nin açıkladığı hasar tespit verilerine göre Yüksekova'da az hasarlı 3193, ortahasarlı 647, ağır hasarlı 787, yıkık 867, yanmış 1336 bina-konut olduğu belirtilmektedir. TÜİK verilerine göre, Yüksekova'da 70 bin 497 yurttaşın yaşadığı belirtilen raporda, kullanılamaz olarak nitelendirilebilecek yapılar göz önüne alındığında, halkın yüzde 35'nin evsiz durumda olduğu vurgulanmıştır. Raporda ayrıca,

“Burada orta hasarlı binaların çoğu yanan binalardan oluştuğu için maliyet analizleri yapıldıktan sonra bu orta hasarlıların çoğu da ağır hasara dönecektir. Bunları da hesaba kattığımız zaman toplam 3637 adet kullanılamaz konut mevcuttur. Yine TÜİK verilerine göre, Yüksekova'da bir aile altı buçuk olarak hesaplanmıştır, 23.640 kişi bir nevi evsiz durumdadır. Ortalama yüzde 35'lik bir nüfus evsiz durumdadır”

İfadelerine yer verilerek, Yüksekova'daki yıkımın 2011 Van Depremi'nden daha ağır olduğu belirtilmiştir.

Yüksekova

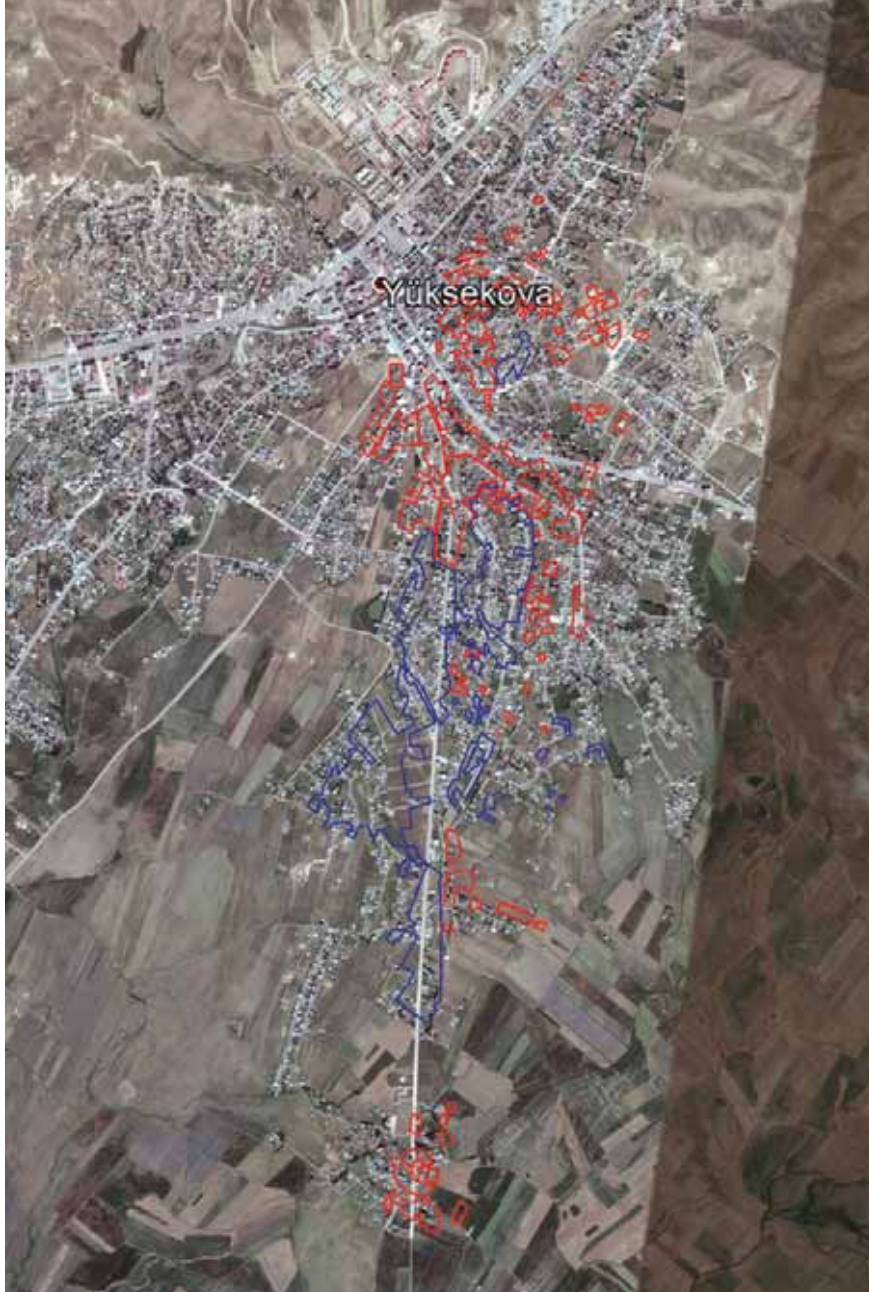

Yüksekova

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

29.06.2015 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİM

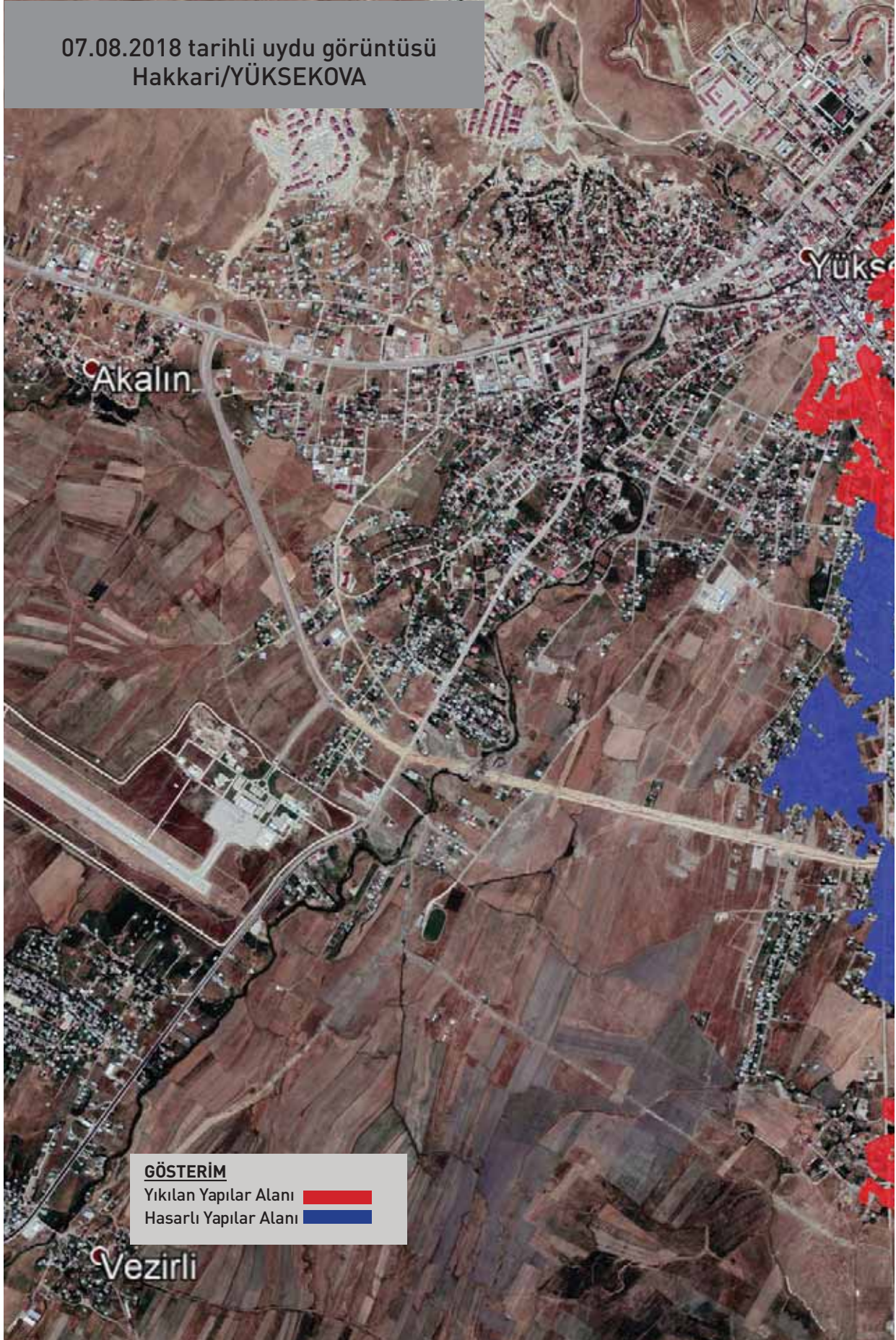
Yıkılan Yapı Sınırları ————
Hasarlı Yapı Sınırları ————

YIKIMIN GERÇEKLEŞTİĞİ ALANLAR

19.05.2016 tarihli uydu görüntüsü

GÖSTERİMYıkılan Yapı Sınırları ————
Hasarlı Yapı Sınırları ————

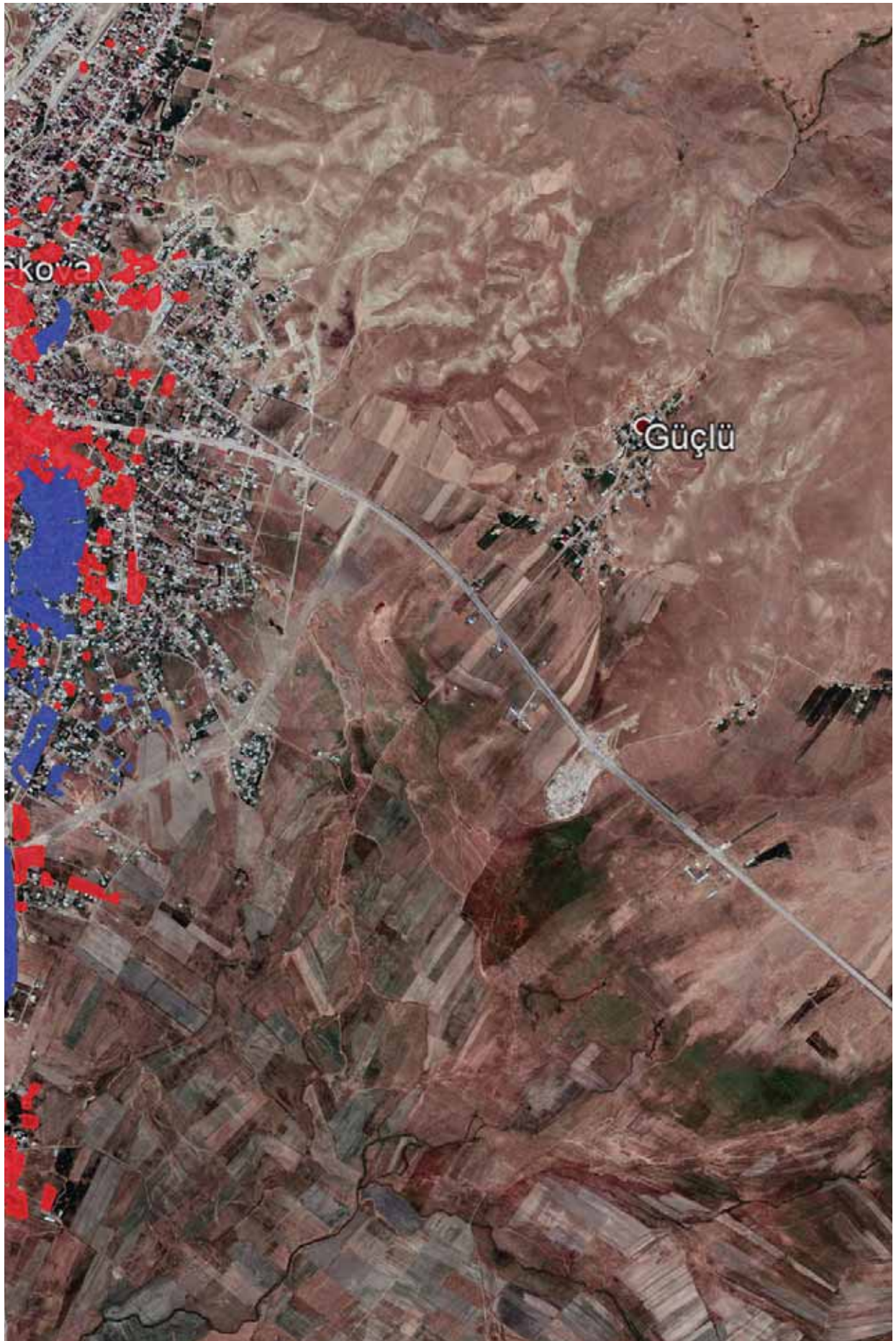
07.08.2018 tarihli uydu görüntüsü
Hakkari/YÜKSEKOVA

GÖSTERİM

Yıkılan Yapılar Alanı ■
Hasarlı Yapılar Alanı ■

Vezirli

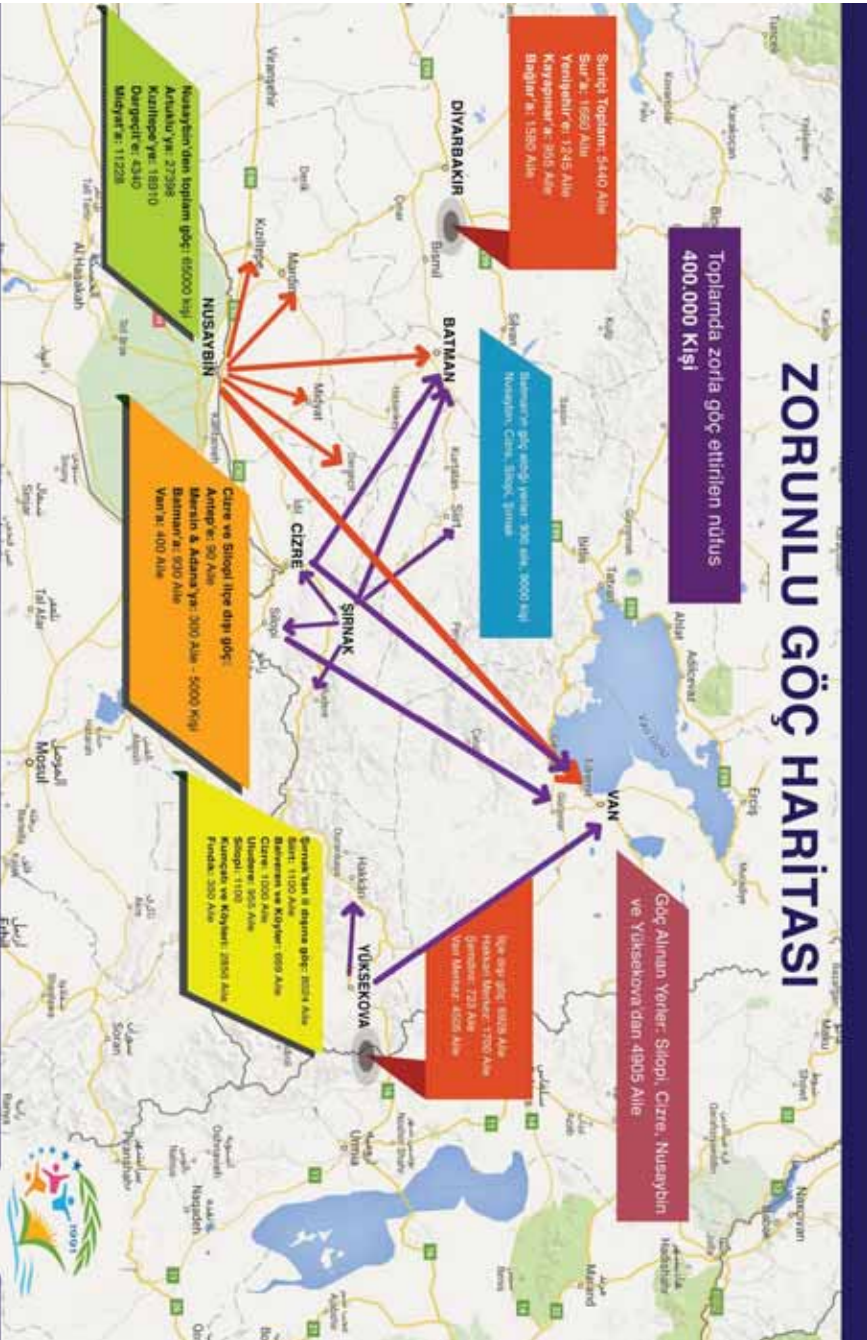
GÖÇ

Yıkılan kentlerin tümünde göç yaşandığı toplumsal bir gerçekliktir. Bütün bu süreçte savaşın yaşandığı yerleşim yerlerinden yaklaşık 400.000 kişinin zorla yerinden edildiği görülmüştür.

Çatışmaların yaşandığı kentlerde yapısal yıkımlarla birlikte psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunların da yaşandığı görülmüştür. Özellikle yaşlılar, çocuklar ve kadınlar bu sürecin en büyük mağdur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum sonucunda kadın ve çocukların ciddi travmalar geçirdiği gözlenmiştir.

Bu bölgelerde göçlerin genelde Diyarbakır, Van, Batman gibi il ve komşu ilçe merkezlerine doğru gerçekleştiği görülmektedir. Göç sırasında yurттаşlar yaşamışlıkları ve anılarının yanında sahip oldukları en temel eşyalarını dahi alamamış olmaları travma ile birlikte yoksullaşma ve mülksüzleşmelerine de yol açmıştır. Göç edenlerin büyük bir bölümü toplu şekilde kiraladıkları evlerde çok zor koşullarda alt yapısı olmayan mekanlarda yaşamak zorunda kaldığı görülmüştür. Yine göç bölgelerinde çocuklar uzun bir süre eğitimlerinden de mahrum kalmışlardır. Savaşın, çatışmanın bir bütünen yaşamı etkilediği bir yıkım süreci olduğu tam anlamıyla görülmüştür.

The following migration map was prepared and published by GABB (South East Anatolia Union of Municipalities).

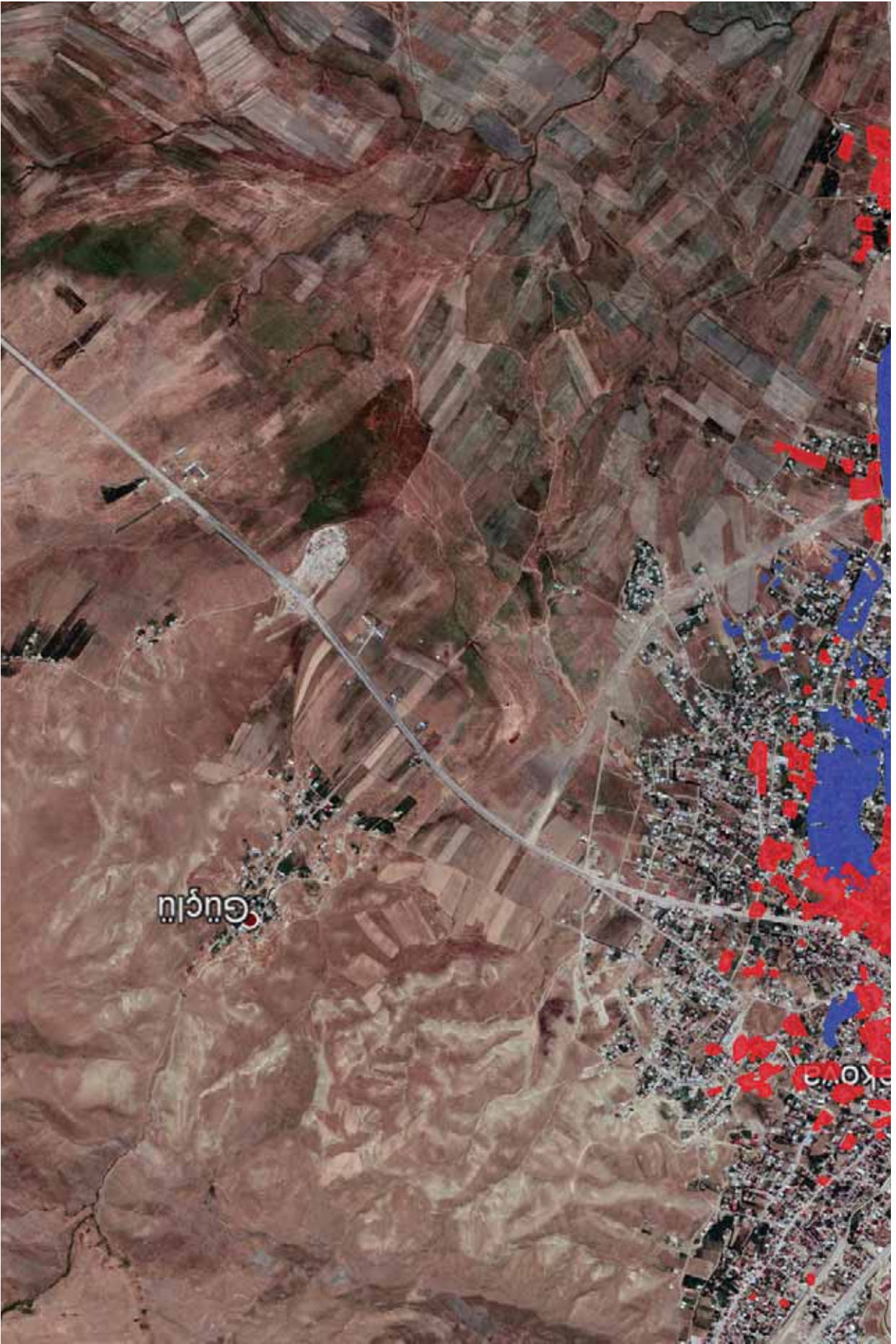
MIGRATION

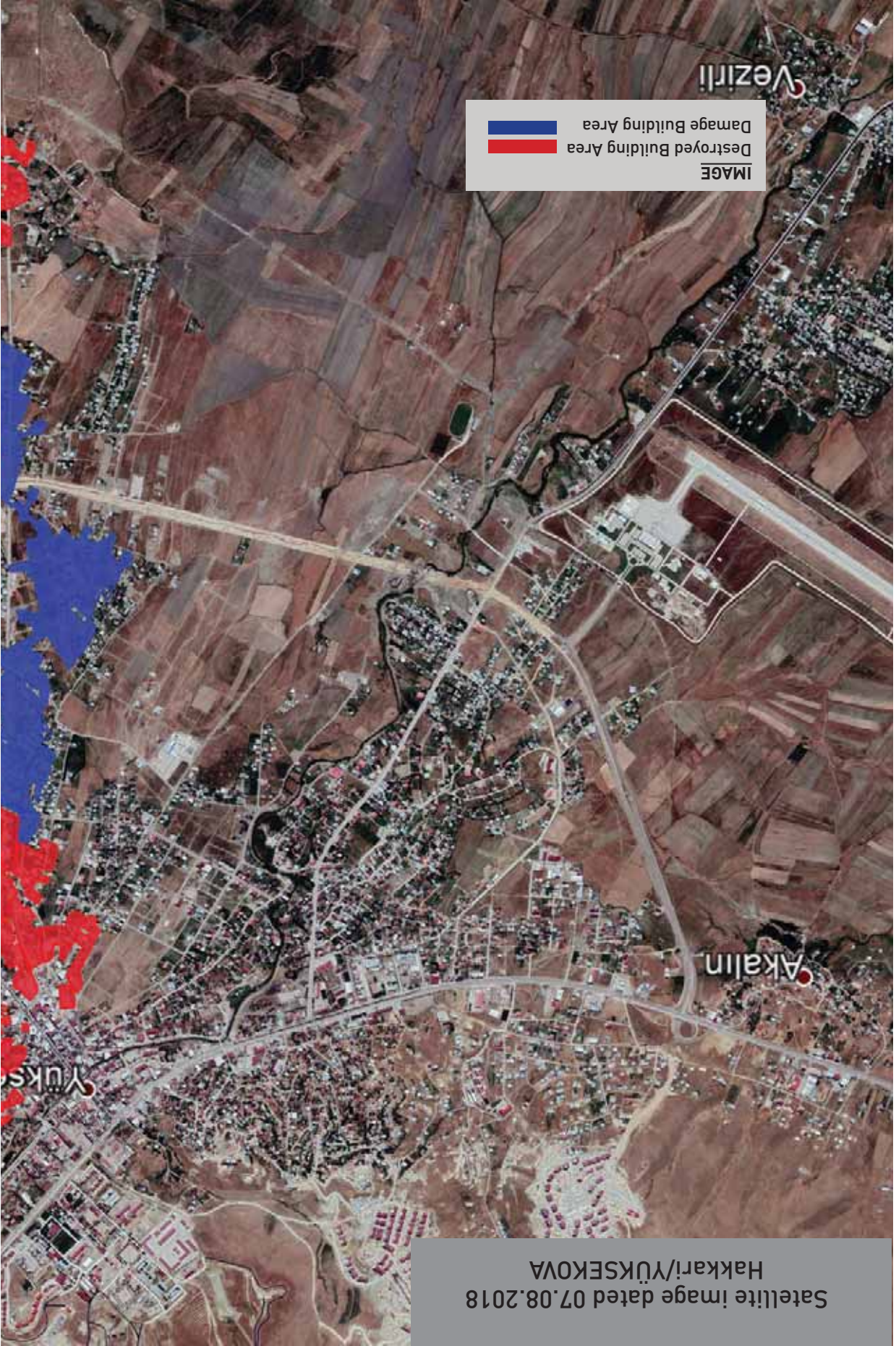
It is a social reality that migration takes place in all of the destroyed cities. It was seen that around 400.000 people were forcefully displaced from the residential areas where the clashes took place.

In the cities where clashes have taken place, it was seen that psychological, social and economic problems were also experienced together with the destruction. In particular, children and women are the most suffering people of the process. It was observed that women and children had important traumas at the end of this situation.

It is a social reality that migration takes place in all of the destroyed cities. It was seen that around 400.000 people were forcefully displaced from the residential areas where the clashes took place.

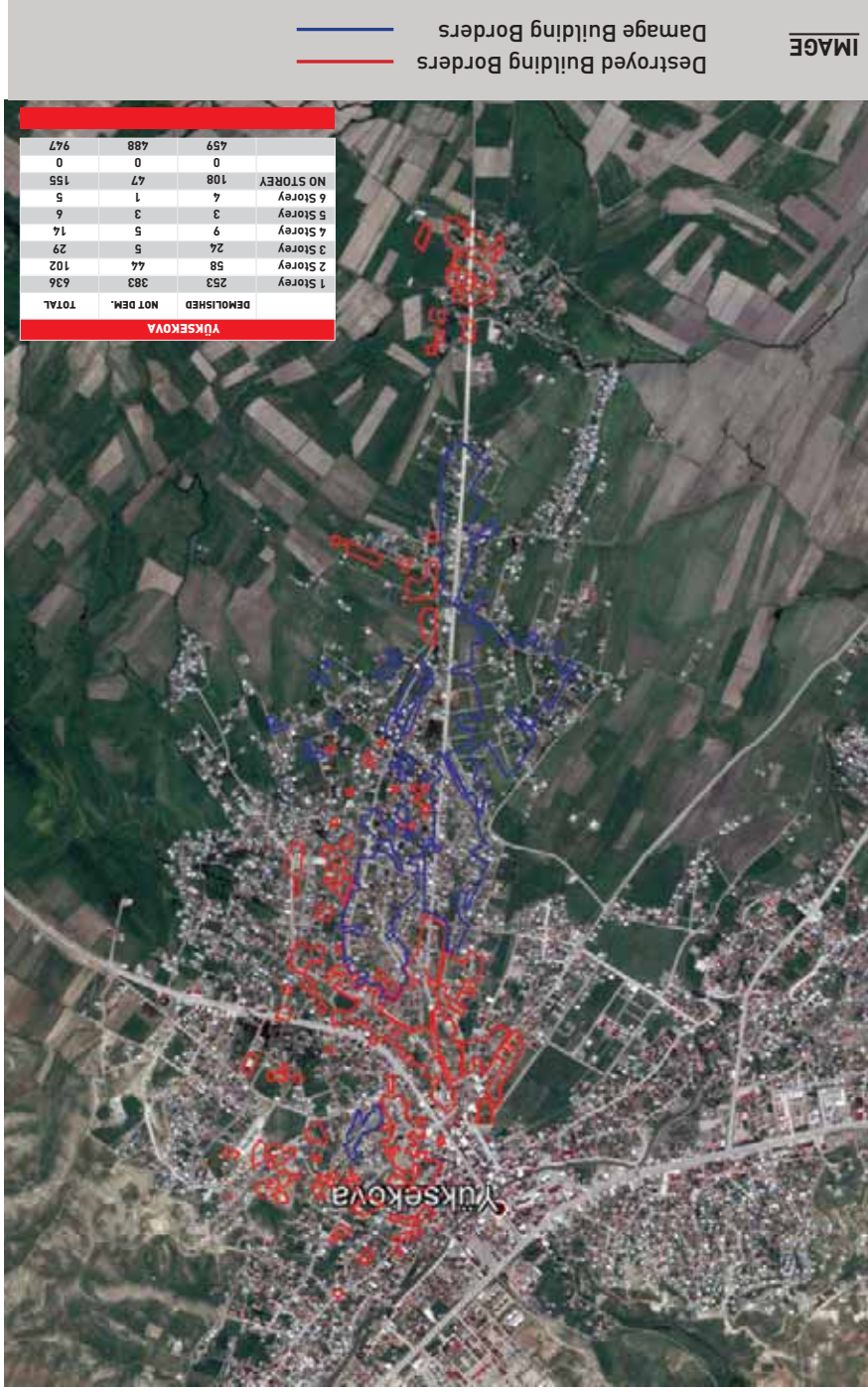
It could be seen that the migration seen in these regions took place towards the neighboring provinces and districts such as Diyarbakir, Van, Batman. During the migration, people could not even take their memories and basic belongings which they had, and with the effect of the trauma they suffered, they fell into poverty and lack of any property. A high portion of the migrants had to live in places with no infrastructure under very hard conditions in houses where they rented collectively. Also in the migration areas, children were devoid of education for a long period of time. It was seen that this was a process of destruction where the clashes affected the life as a whole.

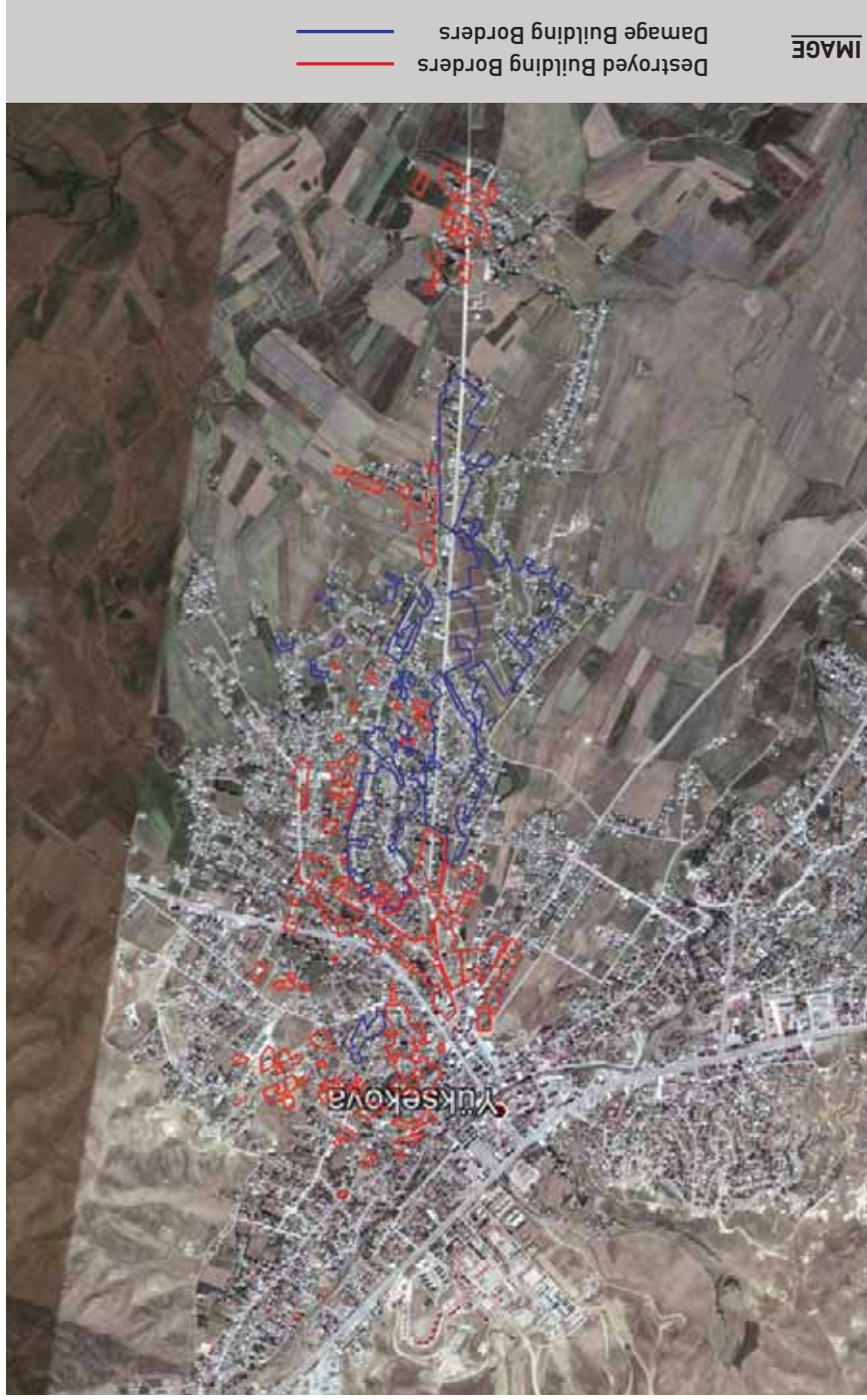
Satellite image dated 07.08.2018
Hakkari/YÜKSEKOVA

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE
 (Satellite image dated 19.05.2016)

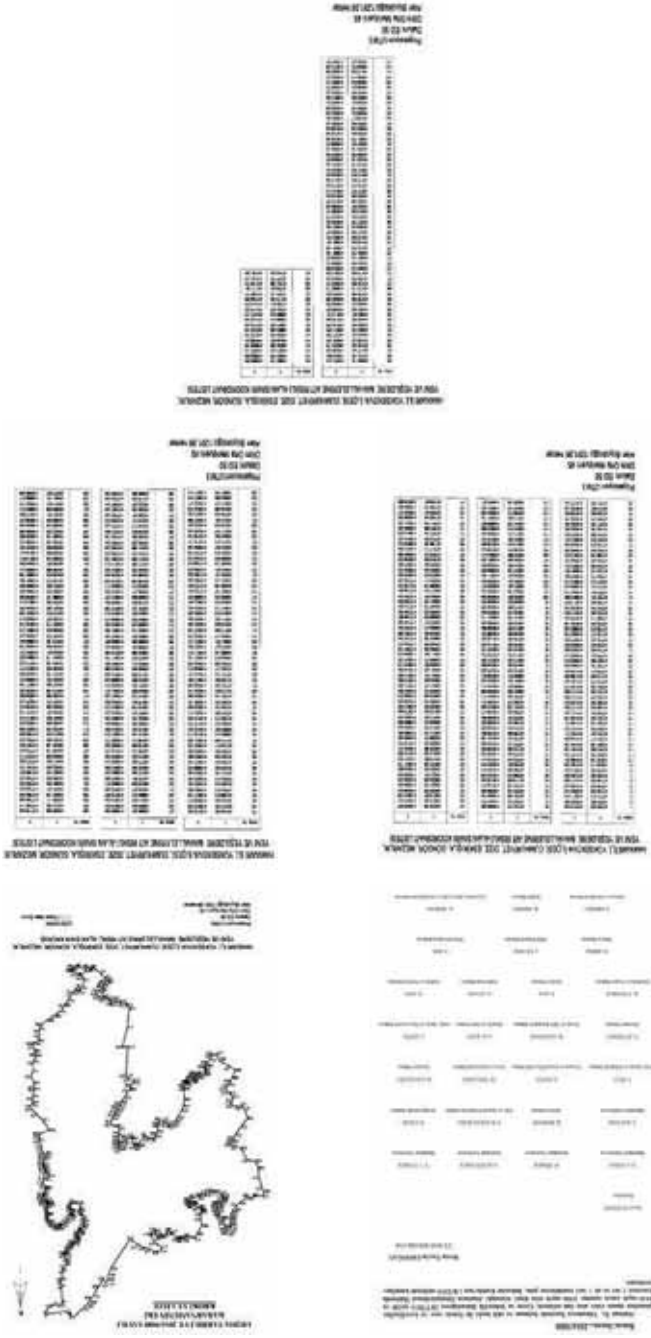

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

(Satellite image dated 29.06.2015)

In the Yüksekova district of Hakkari, Cumhuriyet, Dize, Eski Kışla, Güngör Mezarlık, Yeni and Yesildere `Neighborhoods were announced as Risky Areas within the scope of Law on Transformation of Areas Under Disaster Risk upon the request of the Ministry of Environment and Urbanization, and this decision was announced in the official gazette on 01.08.2016.

A total of 96 citizens lost their lives in the district as a result of blockades which have been continued since August 2015, of which 39 were identified, 51 were taken from the ATK (Forensic Medicine Institution) and buried to common grave, 1 body found on 3 June and 5 lost their lives in the previous blockades.

Also according to the damage assessment data disclosed by Van Branch of Chamber of Civil Engineers which has been carrying out damage assessment works in the district immediately after the blockade, it is indicated that there are 3193 buildings with minor damage, 647 with medium level damage, 787 with heavy damage and 1336 burned buildings- houses in Yüksekova. According to TÜİK data, taking into account the structures which could be characterized as unusable in the report which indicated that 70 thousand 497 citizens were living in Yüksekova, it was emphasized that 35 of the people were homeless. The report also states:

"Since most of the buildings with medium damage comprise burnt buildings, most of the medium damages will turn into heavy damage after cost analysis is made. When we add these into account, there are a total of 3637 unusable houses. Also again TÜİK data, a family in Yüksekova is calculated as six and half, 23,640 people are in homeless condition. An average of 35 percent of the population is homeless".

These expressions indicated that the destruction in Yüksekova is heavier than 2011 Van Earthquake.

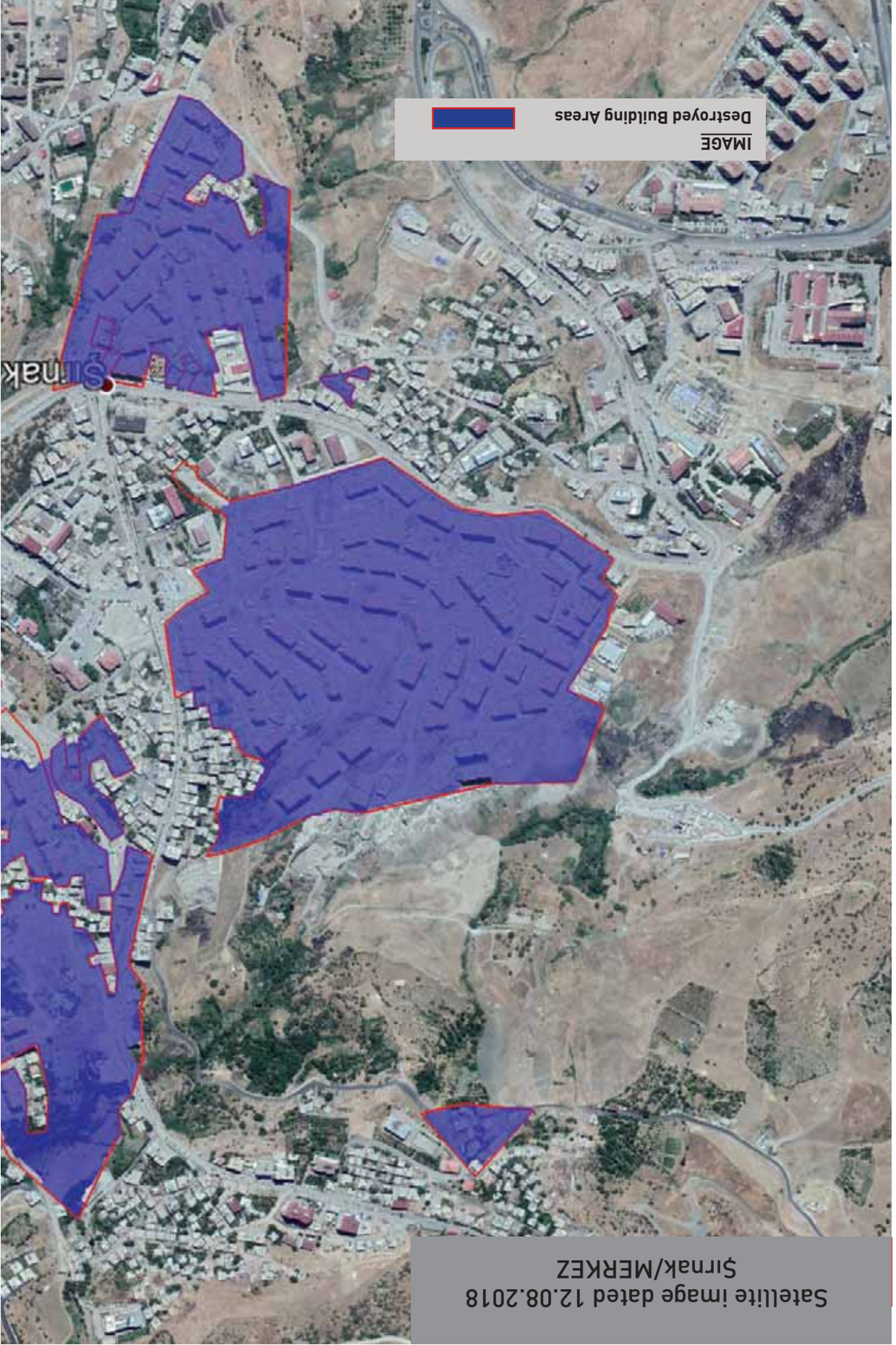

YÜKSEKOVA

Yüksekova district comprises 17 neighborhoods and 58 villages. The first curfew was announced on 26 August 2015 in the district, and curfews were announced thereafter at certain intervals on 10 September 2015, 20 November 2015 and 07 December 2015. During these blockades, 5 civil citizens lost their lives [Ersin Aydın(37), Naim Nuyan(29), M. Resit Arıcı(17), Fet-tah Es(37) and Yakup Babat(24)]. The curfew which was announced as the last time on 13 March 2016 at hours 22:00, was partially abolished on 30 May 2016 between 06:00-20:00 after 79 days. During 79 days when the curfew was in force, it was not possible to reach the district in any manner, to receive healthy information and to make clear determinations in relation to the issue. Besides, in addition to the district center, the curfew which was announced in Yezirli Village and Cimenli Pastureland affiliated to the district on 30 March 2016, continued uninterruptedly until 30 May 2016. During the last blockade which lasted for 79 days, the heavy weapons used in the clashes that took place in the region and the destruction method adopted by the security forces as similar to other cities where blockades were present, led to a big wreck in the district at the end of 79 days.

Satellite image dated 12.08.2018
Şirnak/MERKEZ

IMAGE
Destroyed Building Areas

Union of Chambers of Turkish Engineers and Architects

tmmob

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

(Satellite image dated 12.08.2018)

Şirnak - New TOKI Houses

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

(Satellite image dated 29.08.2016)

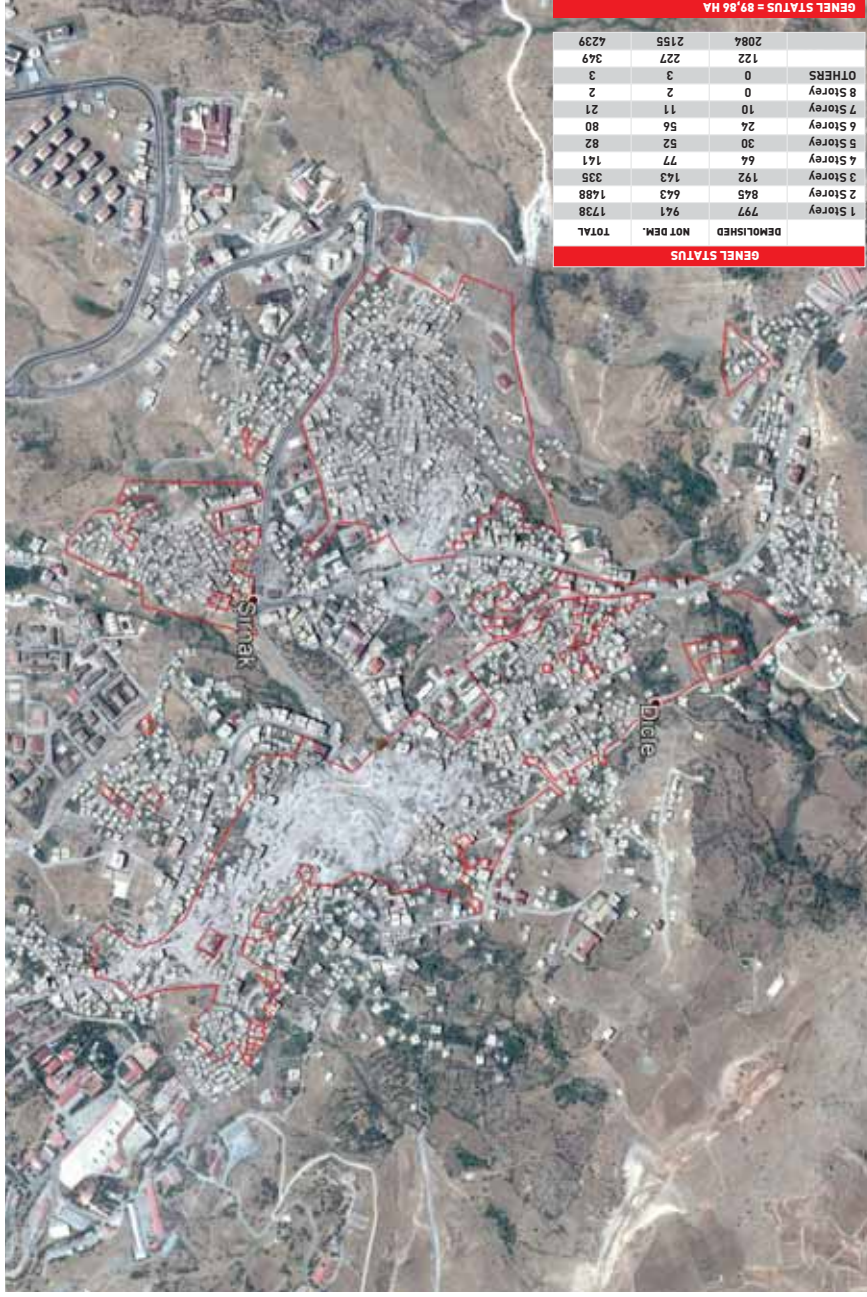

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

(Satellite image dated 06.11.2013)

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

It was also seen that the fundamental living requirements of the population were not covered, electricity and water shortages were experienced and that the people were forced to leave the city. It was seen that 200 families, who did not want to leave the city and whose conditions were bad, lived in the tents for an approximate period of 6 months near the city, and thereafter they were forcefully taken by the security forces out of these tents.

Şirnak

During these processes, it was impossible to reach the city in any manner and to make on site assessments. The "Risky Area" decision adopted by the Cabinet of Ministers on 01/08/2016 upon the demand of the Ministry of Environment and Urbanization without making any assessment in 5 neighborhoods of the city (Cumhuriyet, Gazipaşa, İsmetpaşa, Yeni and Yesilyurt neighborhoods) is ungrounded and illegal. Namely, this decision was taken following the start of destruction works in the neighborhoods and it was tried to prepare grounds for the destructions. Together with this, the area where the demolitions have taken place continued also besides the Neighborhoods announced as risky area. Also as it could be seen in other cities where the blockades continued, the demolition works continued in neighborhoods which were not damaged at all and no clashes took place.

Şirnak - New TOKI Houses

Following the end of operations, it was seen that the destruction works launched intensely under the name of search and scanning activities in the city caused irreversible destructions and 7 neighborhoods of the city were almost totally disappeared (Aydınlıkevler mh İsmetpaşa mh Cumhuriyet mh Gazipaşa mh Bahçelievler mh Vakıfcentro mh Yeşilyurt mh). The fact that the demolitions continued during the curfew period and afterwards caused many families to be unable to reach their houses and take their belongings from inside.

Şirnak

Şirnak

ŞIRNAK

Şirnak province comprises 6 district centers and 11 neighborhoods. The curfew which was announced by Şirnak Governor's Office on 14 March 2016 through its web site, was abolished partially on 14 November 2016, namely 8 months later (to remain in force between 22:00 - 05:00). It was announced from the internet page of the Governor's Office that the curfew hours were shifted to 23:00-02:30 on 8 February 2017. Despite the fact that it was announced that the military operations ended on 3 June 2016, the curfew continued partially until 10 April 2017. It was determined that curfew was implemented for a total of 391 days. During this period 64 thousand people were displaced from their places. The number of people who lost their lives could not be clearly determined.

Şirnak

Şirnak

Following the adoption of Urgent Expropriation decision for 6292 of 7714 in Suriçi relying on Article 27 of Expropriation Law No. 2942 with the Cabinet Decision dated 21.03.2016 No. 2016/8659, destruction of Alipasa and Lalebey Neighborhoods started again. The destruction which started on 23 May 2017 was the start of the forced displacement of the whole population in Alipasa and Lalebey Neighborhoods.

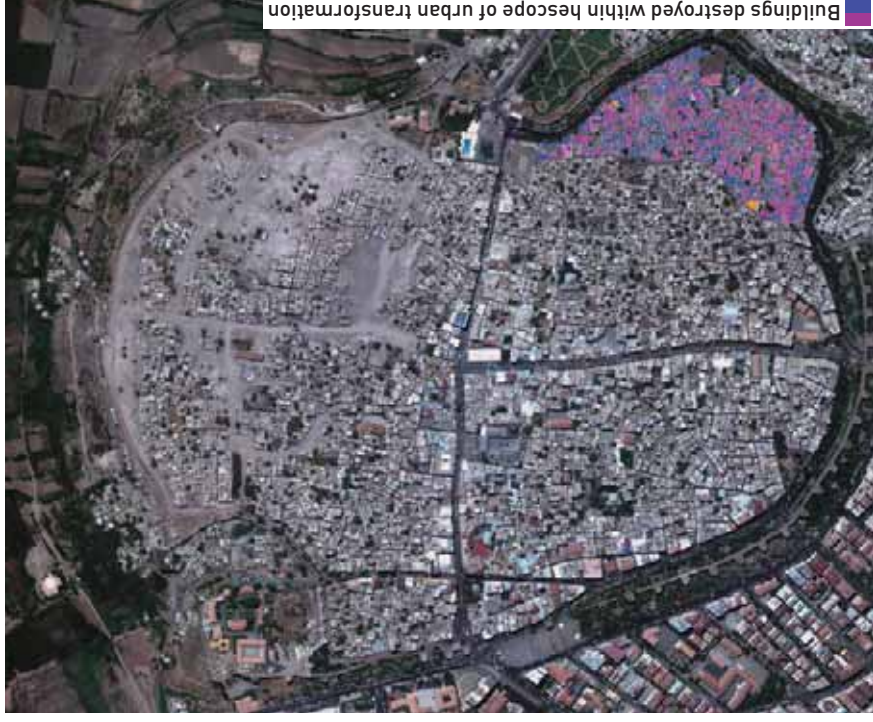
Ali Pasa – Lale Bey Neighborhood Demolition Process

Ali Pasa – Lale Bey Neighborhood Forced Evacuation

Alli Paşa - Late Bey Neighborhood Start of Demolition

Buildings destroyed within hescopce of urban transformation

ALIPAŞA-LALEBEY URBAN TRANSFORMATION PROCESS

The preliminary protocol, which was signed between TOKI and Diyarbakir Metropolitan Municipality on 4 September 2007, was prepared with the title "Diyarbakir Historical Sur Protection Band Urban Renewal (Shanty House Transformation) Project". Within the scope of this protocol, 452 entitlements were determined and with the explanation given by TOKI, it was stated as the justification of this project to "evacuate the shanty houses in the perimeter of historical Sur band and implementation of zoning plan for protection purposes". Following the signing of this preliminary protocol, the scope of the project was extended and a protocol was signed between Diyarbakir Governor's Office and TOKI on 31 March 2008 with the title of "Diyarbakir Ali Pasa and Late Bey Neighborhood Urban Renewal (Shanty House Transformation) Project". Following this, in order to carry out both of these projects in a "healthy" manner, the final common protocol was signed on 14 October 2009 with the participation of Diyarbakir Governor's Office, TOKI, Diyarbakir Metropolitan Municipality and Sur Metropolitan Municipality. With this protocol, the process of evacuation of 824 right holders, which are determined in Ali Pasa and Late Bey Neighborhoods, and in total of 1276 right holders, namely houses, from Sur. According to this protocol, the expropriation and destruction works in Surci would be carried out by the Metropolitan Municipality, and TOKI would construct a total of 1272 houses in 2 stages in Colguzeli site. The implementation of this last protocol signed in 2009 had to wait with the Zone Plan for Protection Purposes until 2012. Following the approval of Zoning Plan for Protection Purposes in 2012, the destruction processes started in Sur and in particular the project was interrupted in particular by rejection by citizens living in Ali Pasa, Late Bey neighborhoods the proposal of agreement of TOKI and resistance against the evacuation. The Metropolitan Municipality unilaterally suspended the protocol due to the fact that the project carried out did not respect the interests of Sur people.

The report on violations as explained by TMOB Chamber of Architects Diyarbakir Branch related to the issue on 29.06.2017 on new structures:

* Precautions will be taken to ensure protection of the traditional characteristics of the buildings on their street fronts according to KALP; Whereas it was necessary to protect the areas where there is unique street flooring that highlights the cultural value of the streets and construct the garden walls in new structures in accordance with unique material and building technique, these were not taken into consideration and the garden walls were coated with cut basalt stone.

* According to KALP "the blind streets of Sur should be protected since these are important characteristics of the texture", however no care was paid for this.

* It is foreseen in KALP to protect the gardens, garden walls, floor coatings, stairs, doors, pools and the wells that exist in the parcel, however no such protection was foreseen.

* According to KALP there should be 1 bay window on each parcel, it was seen that there were numerous bay windows on the newly constructed houses.

* Whereas, according to KALP there should be windows on the left and right of the bay window as per the privacy requirements, it was seen that window was constructed on the front of the bay window in the newly constructed houses.

* Whereas, according to KALP there shall be clamp stone at the top point of the arcs, the clamp stones could not be placed since the new houses were coated with basalt.

* Whereas, according to KALP there should be basement in the houses being constructed, no basement floor was constructed in the new houses.

* Whereas the parcel limit should be preserved according to KALP the parcel limit is passed directly in the new houses, namely the parcel limit is not protected at places.

* Whereas the garden limit should be protected according to KALP the gardens are minimized in the new plans at certain places.

* The important elements of the tissue such as trees, pools and wells in the gardens, which should have been protected according to KALP have been removed.

* Whereas these is marquis above the garden entrance door in the old Diyarbakir houses, these were not provided in the new houses.

* Whereas there is no parapet on the roofs of old Diyarbakir houses, parapet is provided in the new structures.

* Whereas according to KALP the room flooring, which is made of clayed soil in the old houses, should be made of same material or a suitable material should be used, the flooring of the roof is made of reinforced concrete in new structures, and their top is coated with basalt.

STRUCTURES CONSTRUCTED BY THE MINISTRY OF ENVIRONMENT AND URBANIZATION AFTER THE DESTRUCTION

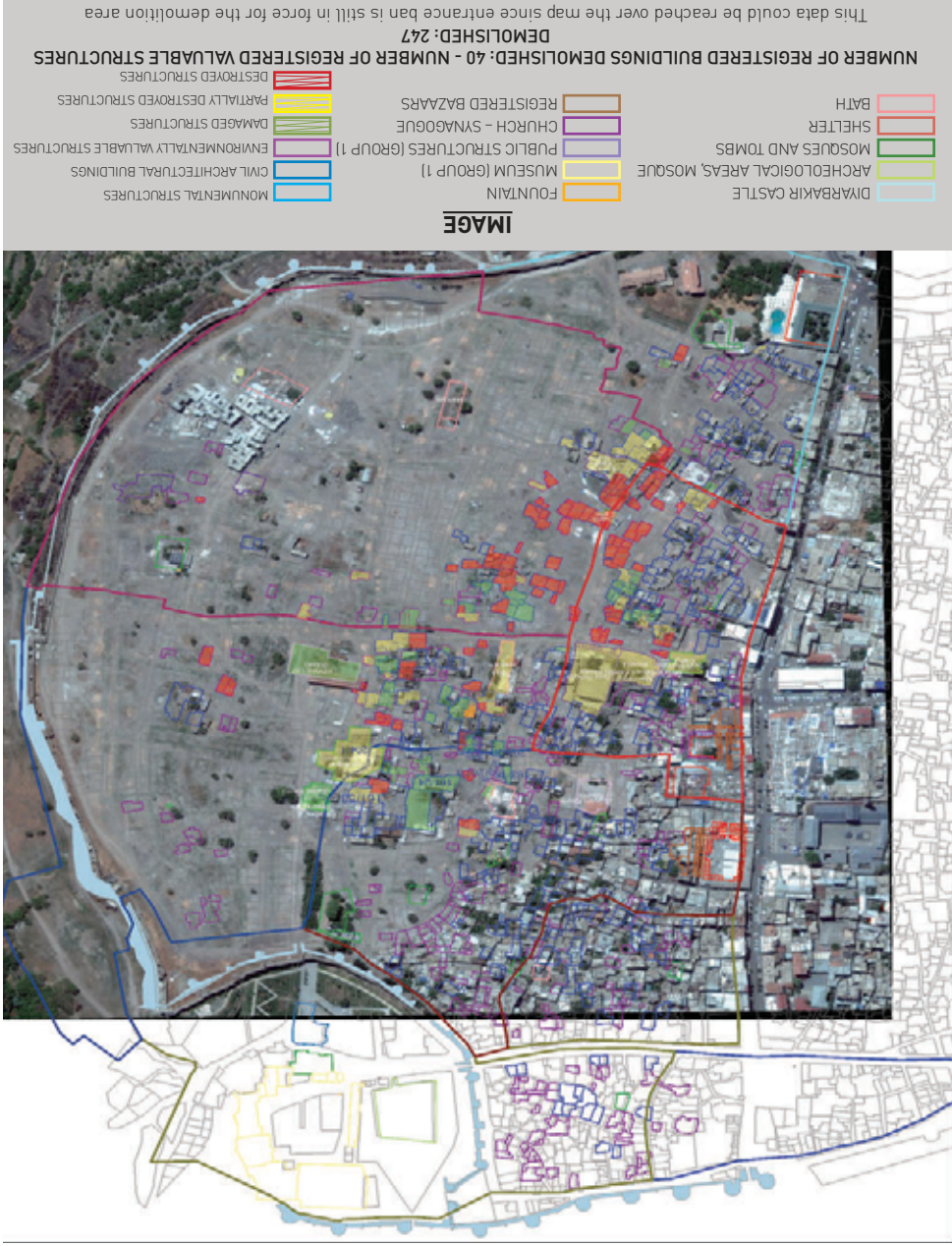
The new structures, which were started to be built with the official sod-cutting ceremony of the Ministry of Environment and Urbanization on 4 January 2017, first started to rise in the Hasırlı Neighborhood. Projects which needed to be presented to the approval of the Cultural Assets Protection Regional Board pursuant to the Zoning Plan with Protection Purposes, were started to be implemented without any inspection. In the response letter given by the Board on 21.08.2017 to the information letter related to the projects approved dated 14.08.2017 No. 17/314 written by the Chamber of Architects Diyarbakir Branch to the Board, it was indicated that neither of the projects was subjected to their approval. In the air photo dated 11.07.2017, it could be clearly seen that the new structures are being constructed.

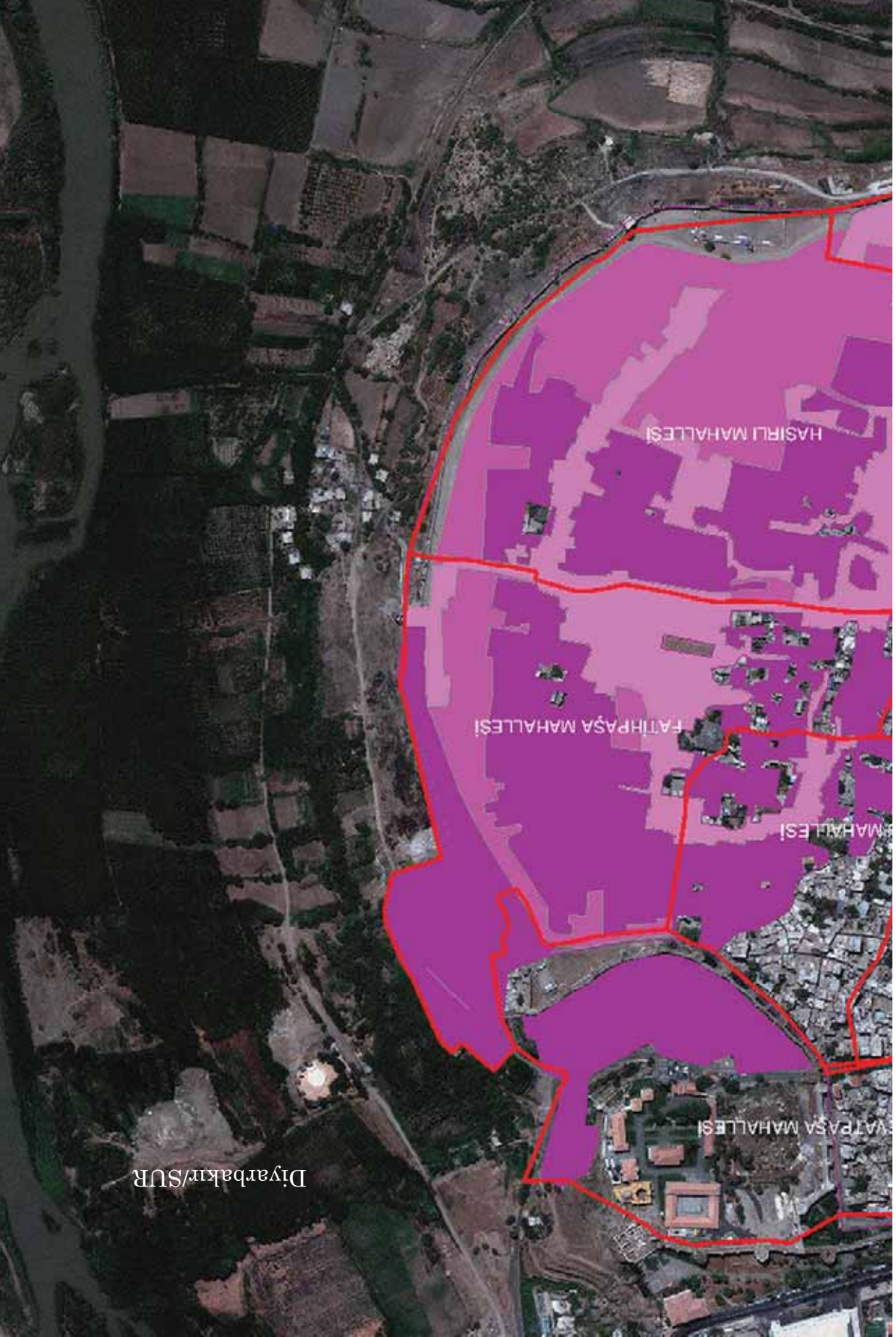

HISTORICAL STRUCTURES DESTROYED PARTIALLY OR WHOLLY	
NEIGHBORHOOD	STRUCTURE
Savaş Neighb.	Hacı Hamit Mosque
Hasırlı Neighb.	Armenian Catholic Church
Hasırlı Neighb.	Mehmet Uzun House
Cemal Yılmaz Neighb.	Cumhuriyet Elementary School
Fatih Pasa Neighb.	Süleyman Nazif Elementary School
Hasırlı Neighb.	Metropolitan Municipality Laundry
Cemil Yılmaz Neighb.	Hocaoğlu Mosque
Fatih Pasa Neighb.	Zincir Kiran Tomb
	Fountains (3 units)

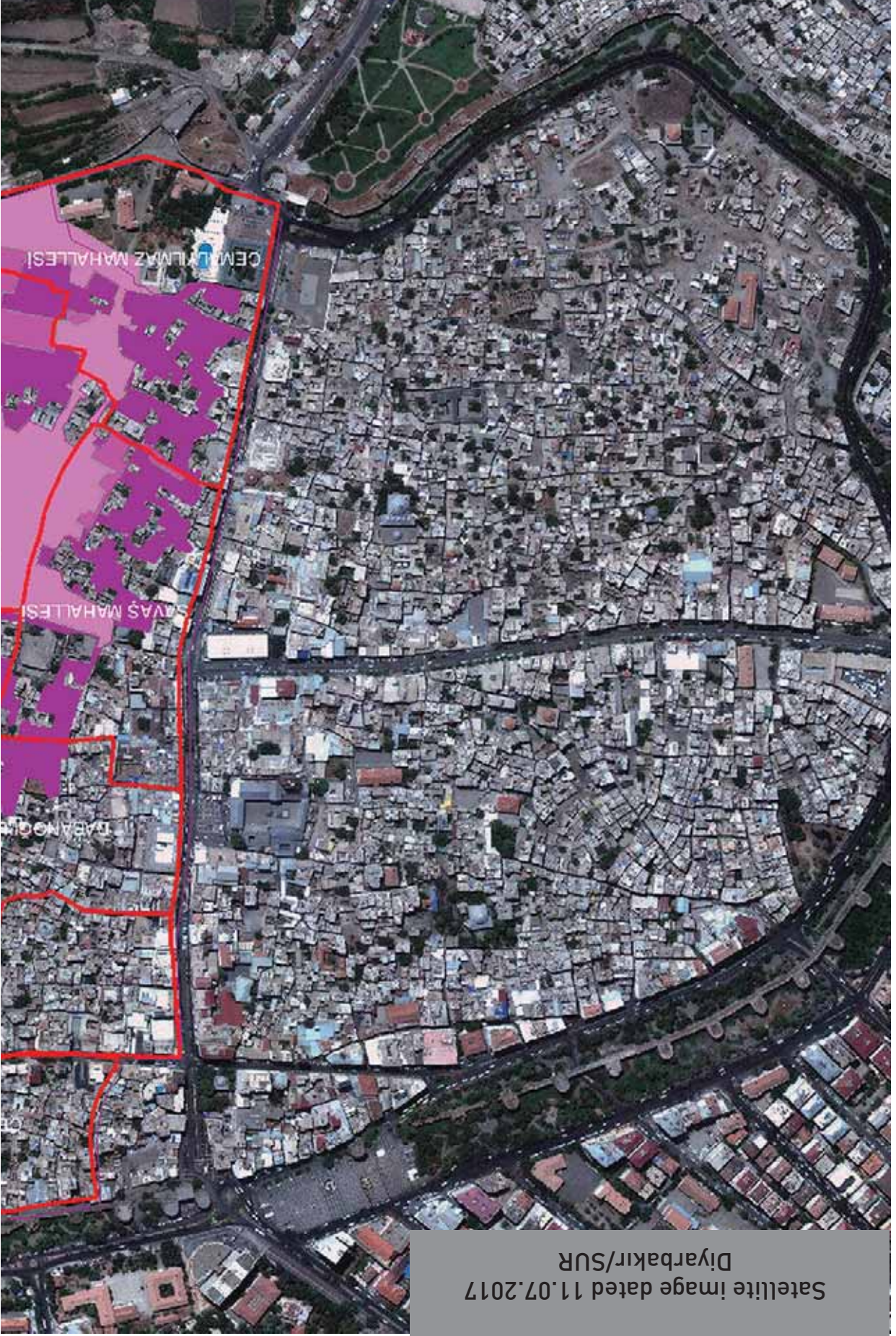
HISTORICAL STRUCTURES DAMAGED	
NEIGHBORHOOD	STRUCTURE
Hasırlı Neighb.	Arapsayh Mosque
Cemal Yılmaz Neighb.	Salos Mosque
Savaş Neighb.	Diyarbakır House
Cami Kebir Neighb.	Ulu Mosque
Savaş Neighb.	Eski Mus Hotel
Dabanoğlu Neighb.	Şehzadeler House
Fatih Pasa Neighb.	Çardaklı Bath
Fatih Pasa Neighb.	Yenikapı Health Post
Hasırlı Neighb.	Pasa Bath
Savaş Neighb.	Sodes Kindergarten
Fatih Pasa Neighb.	Kursunlu Mosque
Savaş Neighb.	Dört Ayaklı Minaret
Savaş Neighb.	Şeyh Mutahhar Mosque
Cemal Yılmaz Neighb.	Protestant Church
Savaş Neighb.	Sur Giragos Church
Savaş Neighb.	Marpentyum Keldani Church
Cemal Yılmaz Neighb.	Hüsrev Pasa Mosque
Dabanoğlu Neighb.	Nasuh Pasa Mosque
Dabanoğlu Neighb.	Yavuz Selim Elementary School
Fatih Pasa Neighb.	Esmâ Ocak House
Ziya Gökalp Neighb.	Dengbej House
Dabanoğlu Neighb.	Kadı Mosque
	İbrahim Bey Mosque

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE
 (Satellite image dated 11 July 2017)

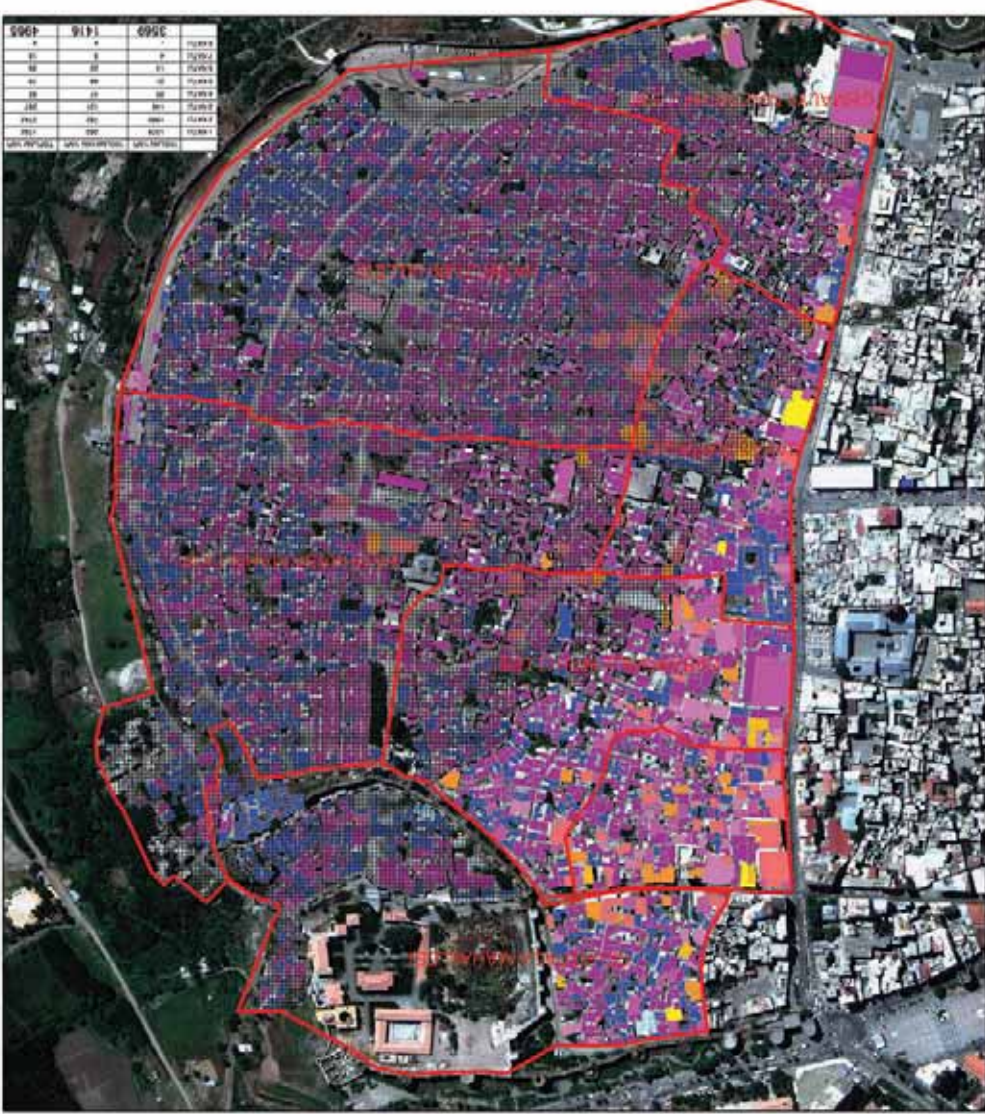
Diyarbakır/SUR

Satellite image dated 11.07.2017
Diyarbakır/SUR

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

[Satellite image dated 16 August 2016]

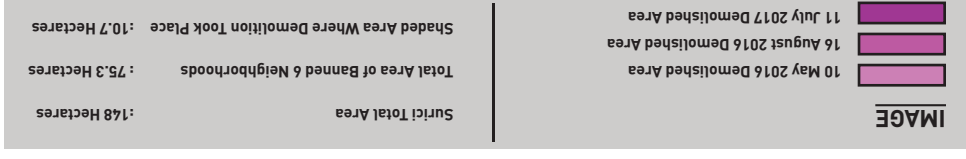

IMAGE

- DEMOLISHED AREA BORDER
- NEIGHBORHOOD BORDERS
- DEMOLISHED AREA

<ul style="list-style-type: none"> 1 STOREY 2 STOREY 3 STOREY 4 STOREY 5 STOREY 6 STOREY 7 STOREY 8 STOREY 	<p>Surici Total Area: 148 Hectares</p> <p>Total Area of Banned 6 Neighborhoods: 75,3 Hectares</p> <p>Shaded Area Where Demolition Took Place: 46,3 Hectares</p> <p>%61 has been demolished on the basis of area and 72% on the basis of structure, of six banned neighborhoods</p>
--	--

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE (Satellite image dated 16 August 2016)

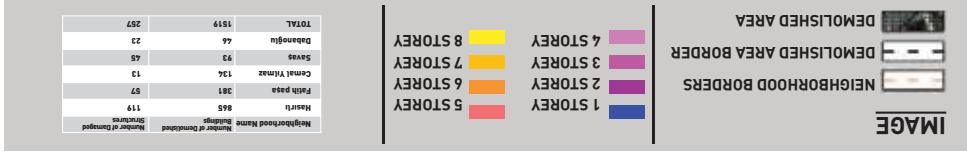
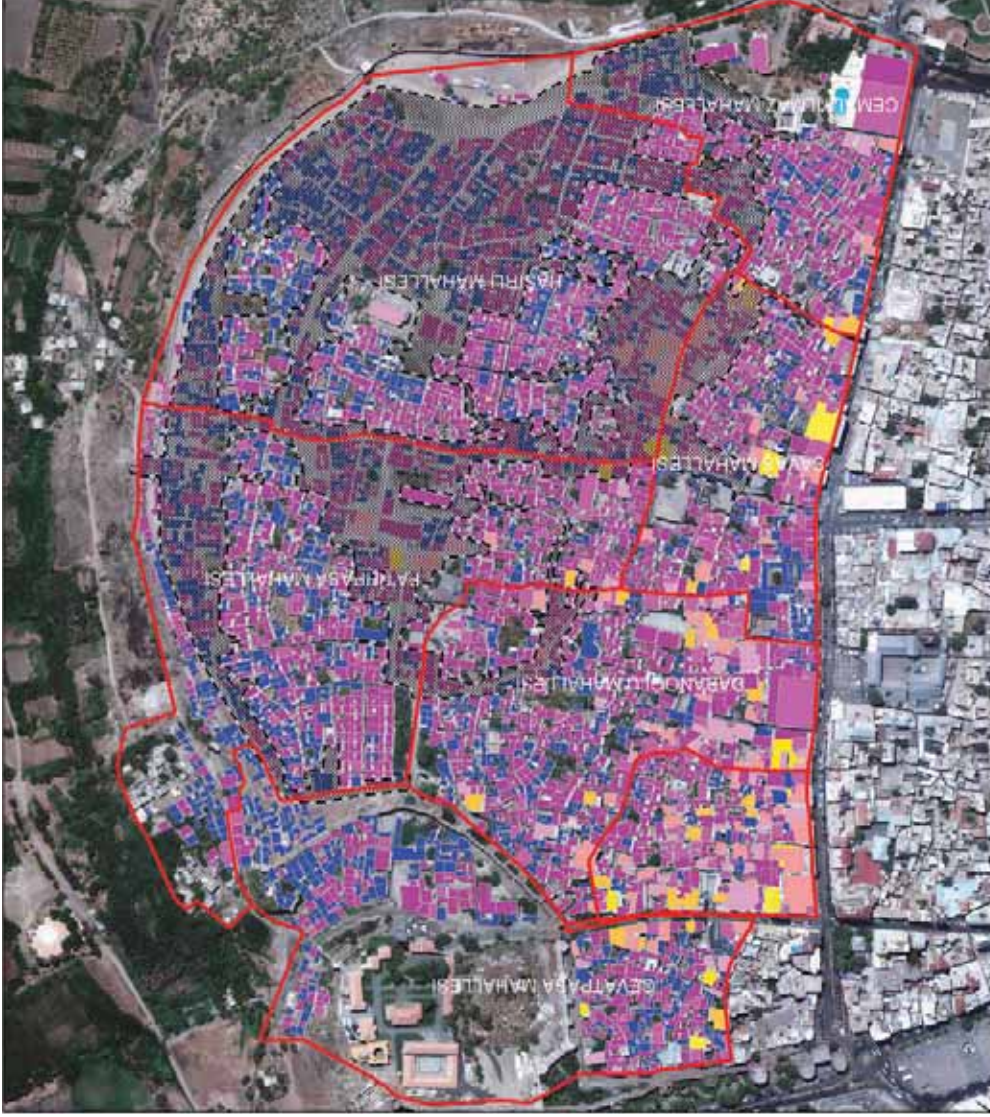

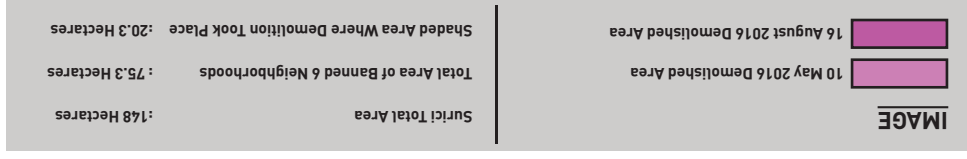
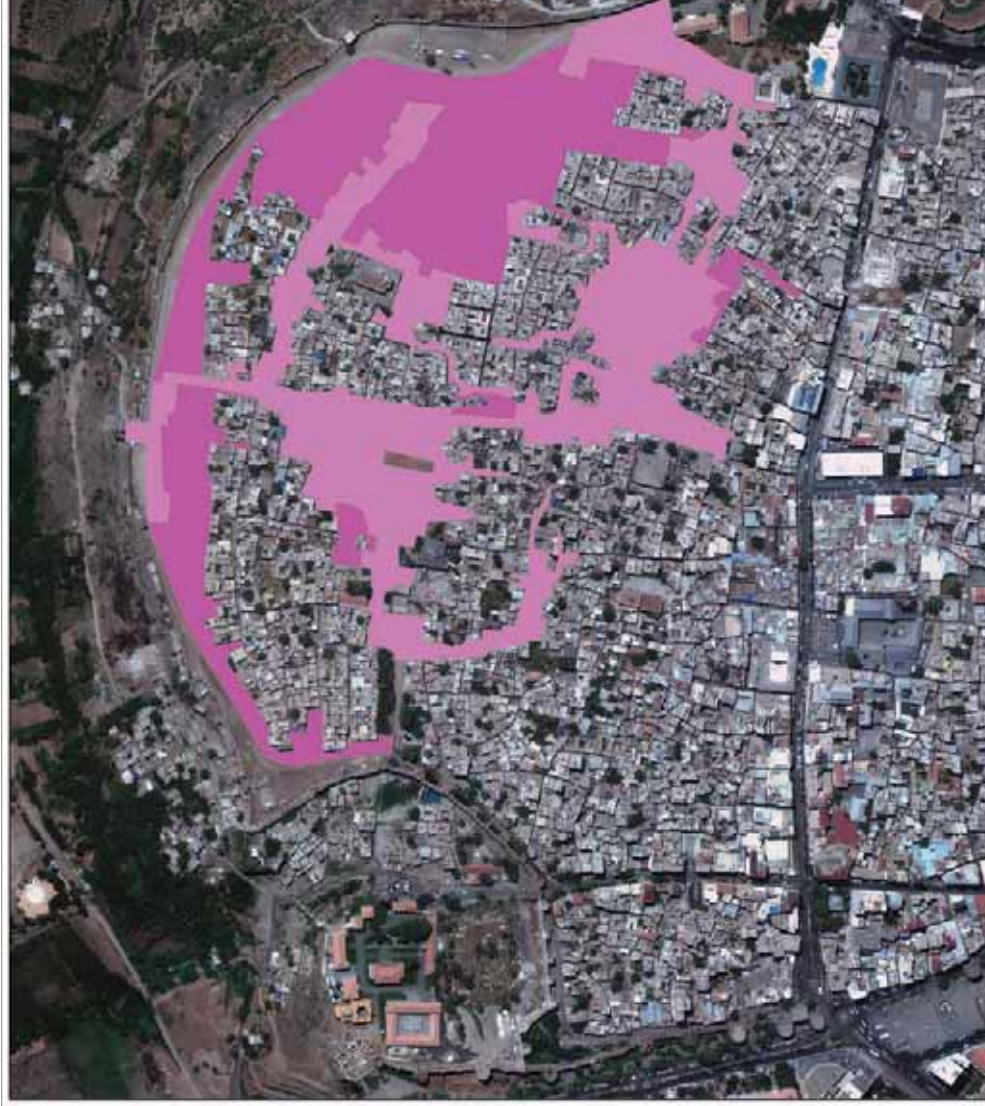
Satellite image dated 11.07.2017
Diyarbakir/SUR

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

[Satellite image dated 16 August 2016]

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE
(Satellite image dated 16 August 2016)

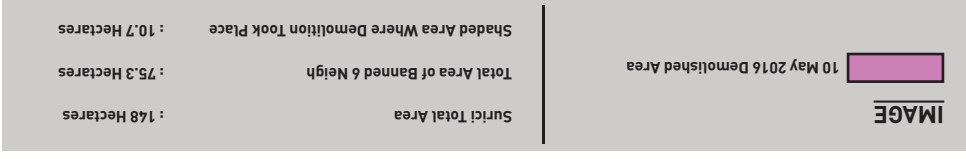
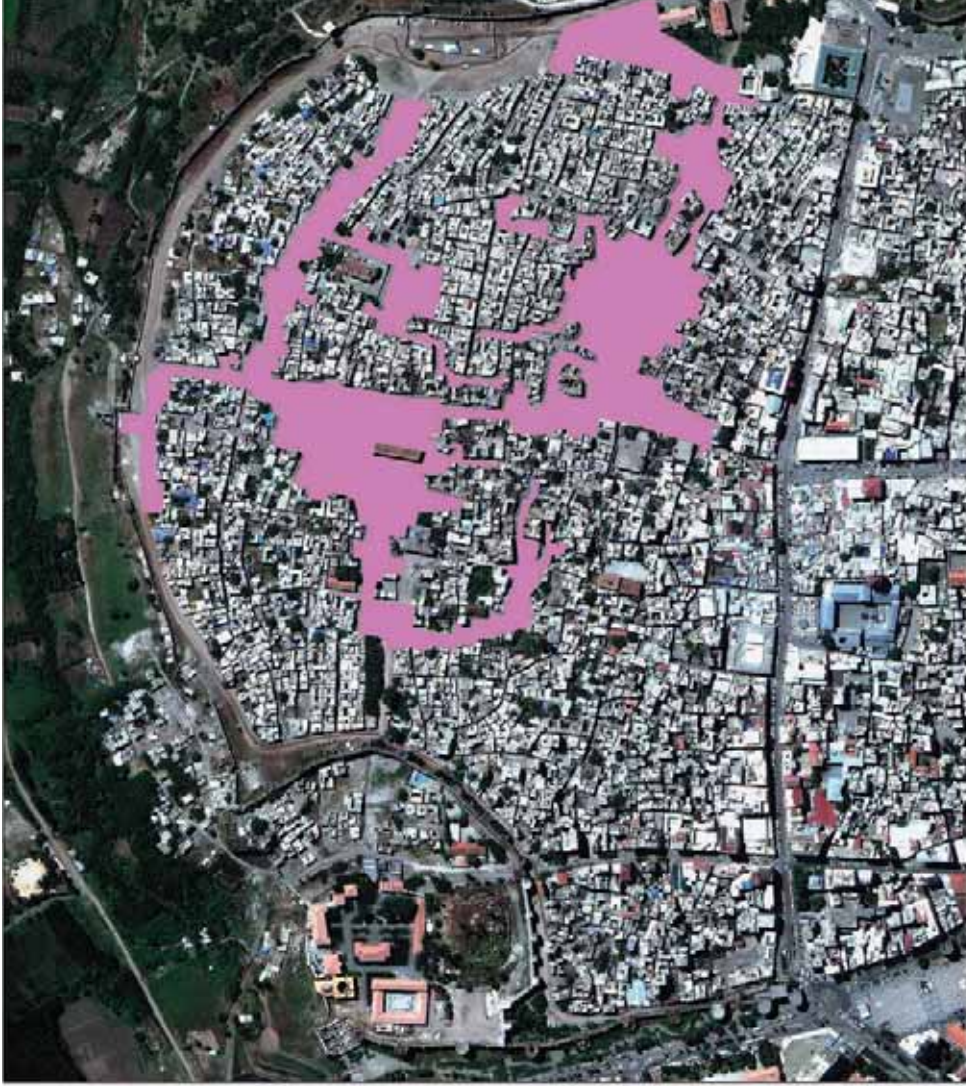

Satellite image dated 16.08.2016
Diyarbakir/SUR

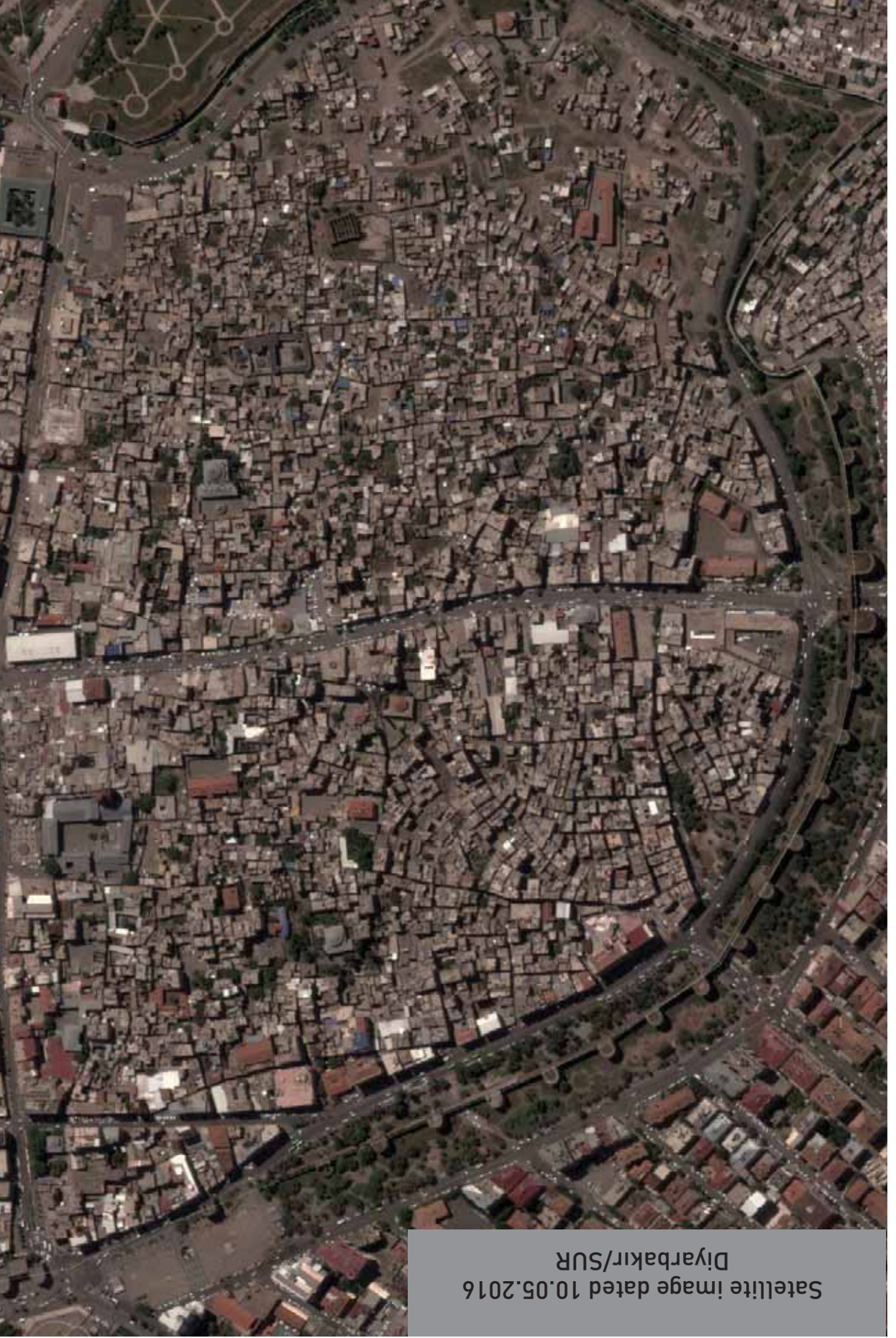
AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE
 (Satellite image dated 10 May 2016)

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE (Satellite image dated 10 May 2016)

Satellite image dated 10.05.2016
Diyarbakır/SUR

Union of Chambers of Turkish Engineers and Architects

tmmb

Tahir ELÇİ - 2015

Article 8:

As it is indicated under Article 5.19.1 of KAPID Plan Application Provisions "...The maximum construction height on plot for the service building, annexes and environmental walls to be constructed on these areas is 8 m", this expression will lead to the distortion of the traditional street pattern and perspective. With a front length of almost 100 meters in some parcels where the police stations are planned to be constructed, the building height – road width ratio will not be suitable for urban design, directly affecting the sunlight exposure period of the street and the neighboring panels as well as the area. In addition to this, since these deaf front applications recommended on the narrow streets are not a human scale, these will have negative impacts on the psychology of those who use the road.

Article 13:

According to the assessments made by us, it is foreseen to destruct a total of 976 buildings with the plan decision, of which 17 are registered buildings and 42 are Traditional Structures Worth Protection within the areas allocated as Security Service Areas and the new roads to be opened. In this plan where it is claimed that the registered structures will be protected, there is no explanation on how these structures will be protected despite the decisions taken in relation to the opening of new roads and building of Security Service Areas.

Article 15:

The fact that no holistic decision was taken at KAPID at senior level in relation to Urban Design Projects leads to the distortion of the plan integrity, causing failure to intervene in the traditional urban pattern without being connected to KAPID

Article 16:

The justification for the road changes and extensions is stated in the KAPID Plan explanation report as "there are no roads to facilitate passage of security services, fire department trucks in case of fire and ambulances for health services." It could be seen that the roads opened on the KAPID in question serve only to the "Security Service Areas" planned with the plan change. Whereas the public needs of locations such as Surici having an ancient city pattern including fire department and ambulance services could be covered by creating modern technological solutions, the destructions that will damage the urban tissue are being justified by showing these needs.

DESTRUCTION FOLLOWING CLASHES

Following the explanation of the Minister of Interior Etkan Ala on 9 March 2016, the military operations towards Sur ended. After that date, the destruction period in Surici started to accelerate. Since the curfew which has been continuing in the area was not abolished, we had to acquire all technical data pertinent to this period from the satellite images and Google Earth photos. According to the data that we have obtained from air photos:

The provision which is mentioned under Article 3.15 of KALPD Plan Implementation Provisions and defined for the Application Zoning Plans, which states: "...the urban design projects, which will be prepared in the areas specified by the Ministry of Environment and Urbanization in the planning areas are attached to this plan. Principles towards implementation which are not included in this plan and its provisions shall be determined in the Urban Design or Architectural Projects", and the provision under Article 3.31.1 which states: "Projects in which application and construction processes are determined, prepared at 1/500 and 1/200 scales or 1/100 scale depending on the detail required by the subject between application zoning plan for protection purposes and the architectural project. In this project, the size, location and functions of the building forms are determined without any plan modification other than the registered parcels", and the provision under Article 3.31.2, which states "The application process of all closed and open areas determined by the Ministry of Environment and Urbanization on the planning area shall be carried out in line with Urban Design Project, which is the annex of the plan", consider the projects which are not approved as the annex of this plan and by leaving the urban design or architectural projects to the initiative of the drawing architecture/planner without requiring any approval condition, caused the presentation of projects to be carried out in Surici for approval without any inspection. This situation is clearly in violation of the planning principles and procedures.

Article 7:

When the plan amendment explanation report is examined, it was indicated that the justification for the amendment in question was based on security and it was totally ignored that Surici is a world heritage site and any intervention on the urban texture would lead to irrecoverable losses. With this characteristic, the plan report demonstrates inconsistency within itself. Whereas the values of the city are mentioned in the introduction part of the Report, security oriented functions are recommended to the urban dwellers who created these values, damaging the unique valued of the city for the construction of buildings to fulfill these functions, and also an approach is demonstrated which is in violation of the universal characteristics of an area which is included in World Heritage List.

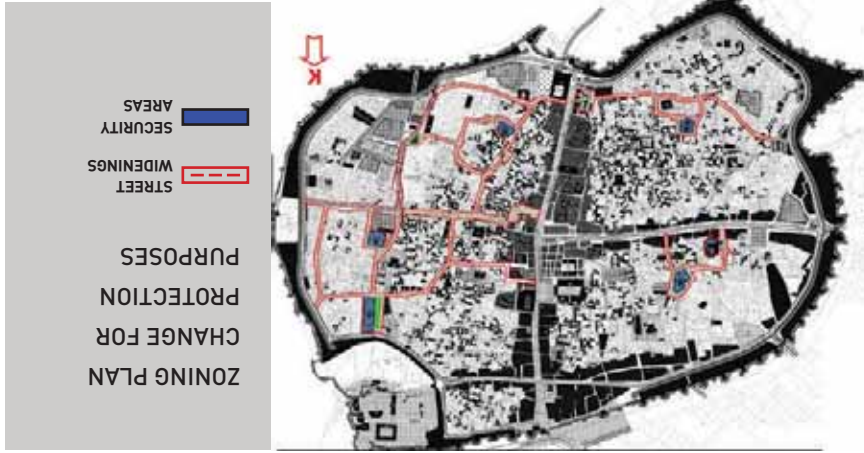
Article 4:

It could be seen that all of the decisions take in relation to KALPD were justified for security basis and Surici was developed with security focus towards this purpose, and the planning was converted into a defense tool with this approach. Defense oriented approach in question ignores all other values and constitutes a violation of general urbanization principles, interdisciplinary planning principles and public benefit

Article 3:

Some articles from the objection report comprising 17 articles in relation to the amendment of Zoning Plan for Protection Purposes, prepared by TMMOB Diyarbakir Provincial Coordination Board, are listed below:

In particular it was seen that all of the islands No. 276 and 277 in Allipasa Neighborhood were planned as house area in the Zoning Plan for Protection Purposes, and that there were 21 structures on the area, of which 3 are registered buildings. In the plan amendment, these areas were planned as "Official Body Area" (Security Service Area) without taking into account the existing characteristics of these areas.

- House Area in the zoning plans for protection purposes for all of islands No. 276 and 177 located in Allipasa Neighborhood;
- House Area in KALP that is in force for all of the island No.647 located at Fatih Pasa Neighborhood;
- House Area and Park in KALP in force for parcels No. 24, 28, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 41, 70, 71, 74, 75, 89, 106, 107, 109 island No. 136 located in Iskenderpasa Neighborhood;
- Social Facility Area in the KALP in force for parcel No. 57 on island 322 located in Melik Ahmet Neighborhood;
- Elementary Education Facility Area in the KALP in force for parcel No. 20 on island No. 189 in Fatih Pasa Neighborhood;
- Elementary Education Facility Area in the KALP in force for Parcels No. 78, 79, 80, 84, 85, 86, 87, 88 island No. 673 in Hasirli Neighborhood

were abolished and modified into Security Service Area. It could be seen that all of the decisions take in relation to KALPD were justified for security basis and Surici was developed with security focus towards this purpose, and the planning was converted into a defense tool with this approach. Defense oriented approach ignores all other values and constitutes a violation of general urbanization principles, interdisciplinary planning principles and public benefit. According to the assessments made by us, it is foreseen to destruct a total of 876 buildings with the plan decision, of which 17 are registered buildings and 42 are Traditional Structures Worth Protection within the areas allocated as Security Service Areas and the new roads to be opened. In current situation, most of these structures have been destroyed. In this plan where it is claimed that the registered structures will be protected, there is no explanation on how these structures will be protected despite the decisions taken in relation to the opening of new roads and building of Security Service Areas.

The destruction, which started for ensuring passage of armored vehicles by the end of February, started to cover a whole area with this decision. As far as we could follow, although these destruction works that continued in an unplanned manner were carried out by the hand of the Ministry of Environment and Urbanization, it was seen that the single authority in the field was Diyarbakır Provincial Security Directorate.

ZONING PLAN FOR PROTECTION PURPOSES

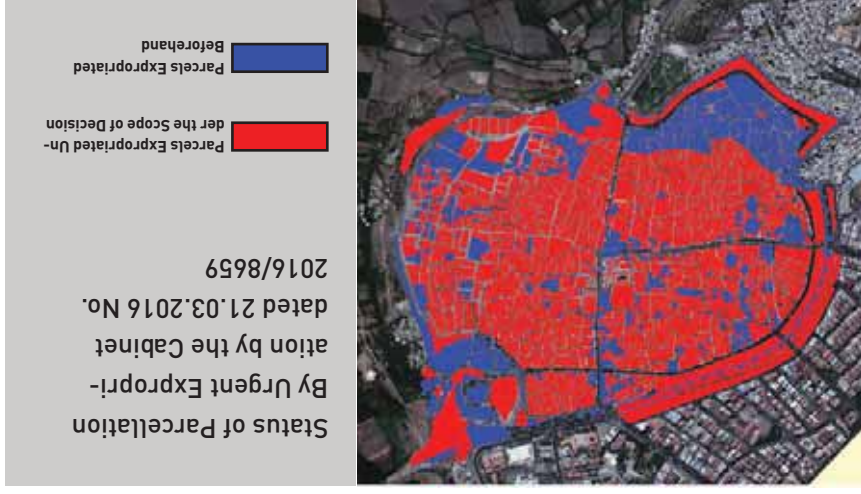
While the destruction process was ongoing, the Ministry of Environment and Urbanization adopted a revision decision in December 2016 in relation to the Suriçi Zoning Plan for Protection Purposes dated 2012. When we look at the changes made in the plan, we see that the most fundamental justification for the amended articles is highlighted as "Security". In the revised plan, there are modifications such as construction of police stations, road extension etc. in Suriç. For example, the Yenikapı Street (Dört Ayaklı Minaret Street), where Tahir Elci was murdered, is referred to as the Yenikapı Avenue in the revised plan. This street extension which was designed as a ring way that would connect the police stations to be constructed to each other, will lead to the disappearance of the social texture of Suriçi that enabled it to be registered as urban site.

Sur

The military operation that was carried out towards Sur was ended with the official explanations of the Ministry of Interior on 9 March 2016. Surci, which was exposed to heavy destruction during the operation which lasted for 103 days, was in a condition that could be saved with hard efforts despite all. However, Urgent Expropriation decision was taken for 6292 out of 7714 parcels in Surci relying on Article 27 of the Expropriation Law No. 2942 by the Cabinet Decision dated 21.03.2016 No. 2016/8659 immediately after the completion of the operations. The remaining parcels were not included in this decision since they were expropriated in the previous urban transformation process. The "Risky Area" decision taken in 2012 was shown as a basis for the urgent expropriation decision, however, this situation itself constitutes a violation of the Expropriation Law

Sur

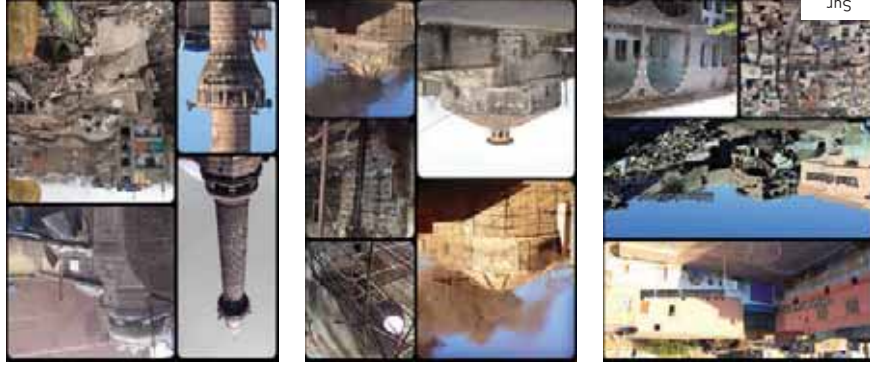

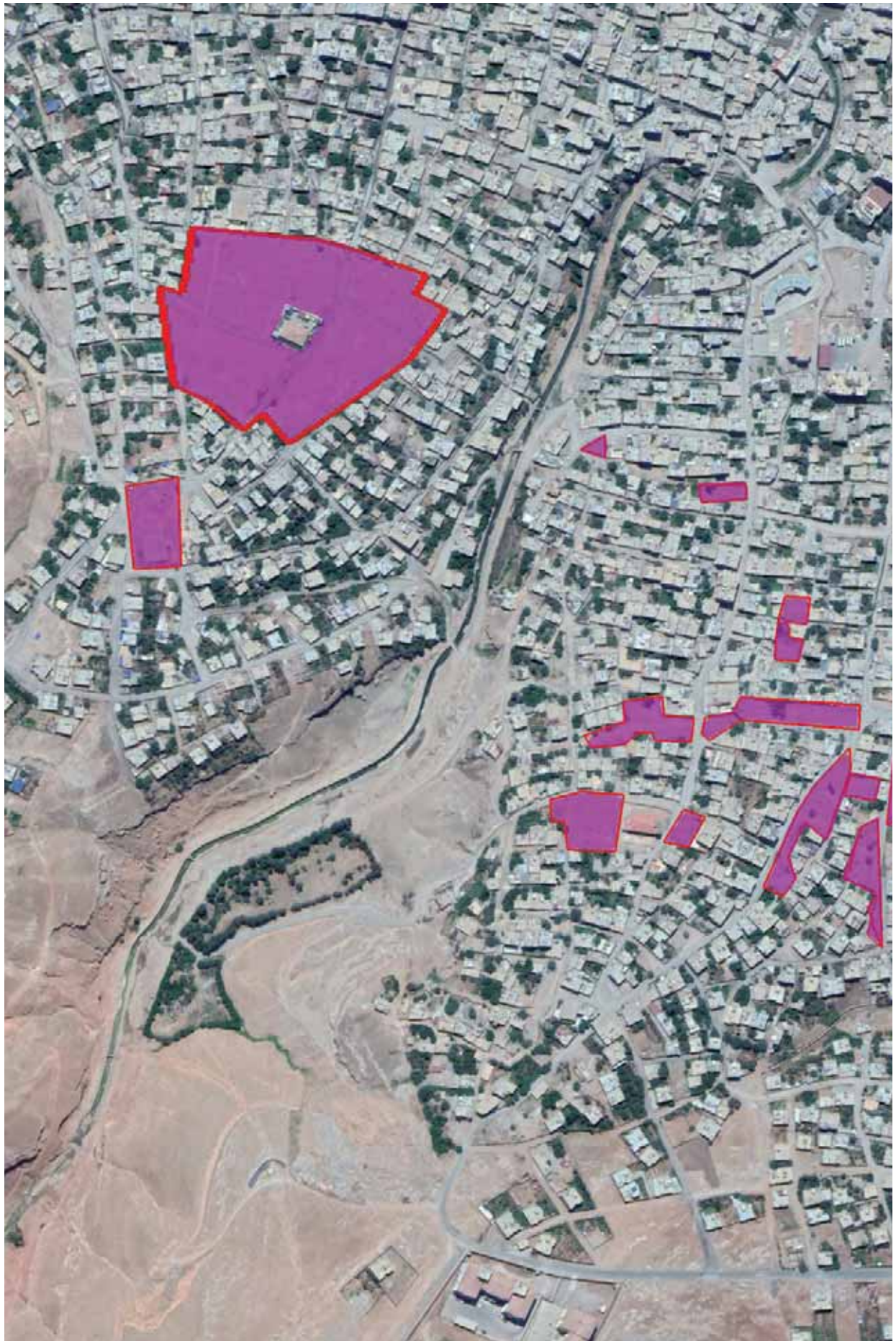
Kursunlu Mosque

SUR

Following the end of the negotiation process, which was launched on 21 March 2013, in the July of 2015, by showing as justification the announcement of self-governance in Sur on 14 August 2015, Diyarbakir Governor's Office announced curfew covering the dates 6 - 7 September, 13-14 September and 10 - 13 September. After that, curfews were announced on 28-30 November at intervals, and on 2 December (1 day off on 10 December). The ban that was announced on 11 December is still ongoing. Because, despite the fact that it was announced that the operations ended in March, nobody was allowed to enter to the neighborhoods where curfew was announced other than work machines and contractors. The population of Cevatpasa, Fatihpasa, Dabanoglu, Hasirli, Cemal Yilmaz, Savas Neighborhoods where curfew was announced was 22,323 according to the address based population data of 2015. Together with the announcement of bans, almost all of this population was displaced. Following the 2nd ban that ended on 13 October, damage assessment was conducted on 706 houses and workplaces in the work carried out by TMMOB Diyarbakir IKK in these neighborhoods, and it was indicated that the damage of 693 structures could be remedied by simple repairs, and 13 structures need a

detailed analysis. At this stage, it is seen that the clashes have not yet become intensified and heavy weapons were not being used. This process continued at this level until 2 December, which is the final ban period. With the curfew which was announced on 2 December, Surici became a devastating battlefield where all heavy weapons of the security forces were used. In this period, it was regrettably impossible to reach any data in the banned neighborhoods other than the images shared by Anatolian Agency and some Special Operation Forces social media accounts. As far as we could assess from these images, it was seen that some registered structures such as Kursunlu Mosque, Haci Hamit Mosque, Pasa Bath, Mehmet Uzun House, Armenian Catholic Church, Dort Ayakli Minaret were heavily damaged. Despite all explanations, objections, written requests made, and cases opened, TMMOB Diyarbakir could not enter into the field and prevent the increase of damage. With the demolition of houses in Hasirli Neighborhood with heavy armored vehicles and entrance of the security forces as part of a military method/tactic, the process of erasure from the map and destruction of 6 neighborhoods of Surici started.

Satellite image dated 05.12.2018
Şirnak/SİLOPI

IMAGE
Borders of Destruction

tmmob
Union of Chambers of Turkish Engineers and Architects

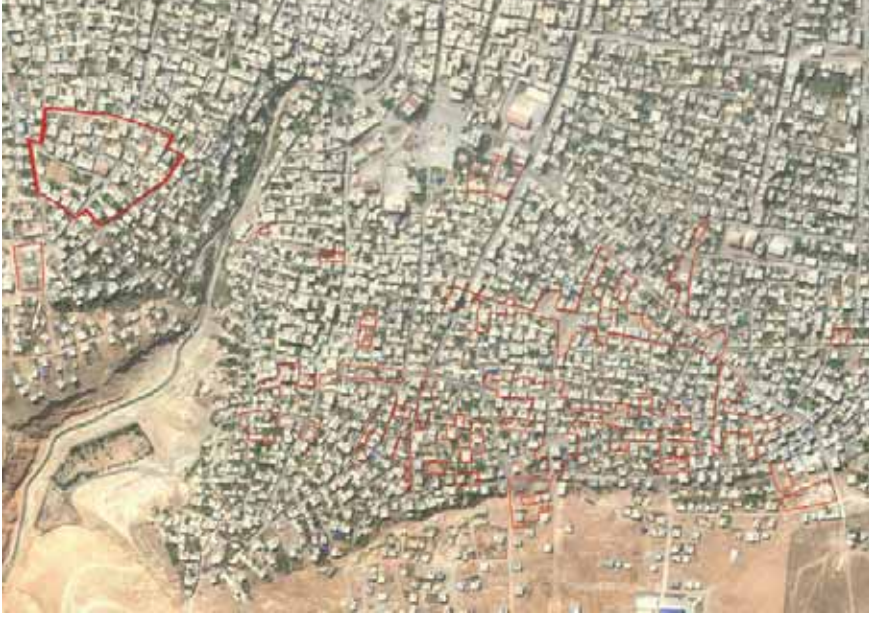
AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE
Satellite image dated 05.12.2018

SİLOPI GENEL	
DEMOLISHED	
1 Storey	299
2 Storey	43
3 Storey	7
4 Storey	2
5 Storey	0
6 Storey	0
7 Storey	0
8 Storey	0
Total	351

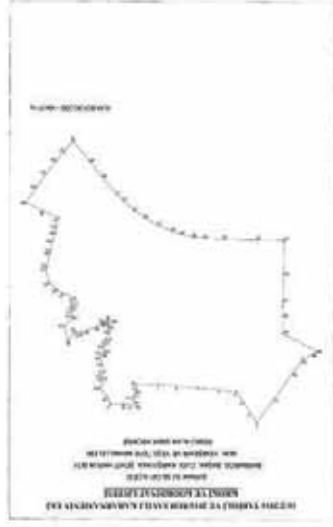
IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE
Satellite image dated 16.10.2009

It was seen that the risky area decisions of the Cabinet of Ministers dated 16 February 2016 covering Barbaros, Basak, Cudi, Karşıyaka, Şehit Harun Boy, Nuh, Yenisehir and Yesiltepe (404.07 hectares) were taken following the demolition works. Following this, it was intended to evacuate the whole Silopi district with the urgent expropriation decision taken on 21 March 2016.

ŞİRKETİN İZLENİMLİ VE GİZLİ İZLENİMLİ ALANININ KURULUŞ PLANI

NO	ALAN ADI	ALAN YÜZÜ (M ²)	ALAN DURUMU
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

ŞİRKETİN İZLENİMLİ VE GİZLİ İZLENİMLİ ALANININ KURULUŞ PLANI

NO	ALAN ADI	ALAN YÜZÜ (M ²)	ALAN DURUMU
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

ŞİRKETİN İZLENİMLİ VE GİZLİ İZLENİMLİ ALANININ KURULUŞ PLANI

NO	ALAN ADI	ALAN YÜZÜ (M ²)	ALAN DURUMU
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

During and after the blockade, it was not possible to reach the district, to get healthy information and to make on site assessments. The demolishing works that were launched immediately after the clashes in the district, increased the dimension of the destruction and the evidences were faded out.

SILOPI

Silopi district of Sirnak province comprises a total of 9 neighborhoods. The curfew which was announced from 23:00 on 14 December 2015, continued uninterruptedly until Monday, 19 January 2016. This blockade period, which continued for 37 days, was partially abolished by the announcement made by Sirnak Governor's Office to remain in effect between 18:00 – 05:00 on 19 January 2016. During this period, 29 citizens lost their lives. It was determined that during the ban period, people could not cover their basic needs, that dead human bodies were left on streets for days (Taybet Inan, 57), that children lost their lives as a result of heavy weapons used by security forces (Resit Eren(17), Axin Kanat(16), M.Mete Kutluk(11)), and the injured lost their lives since they could not reach the possibility of being treated.

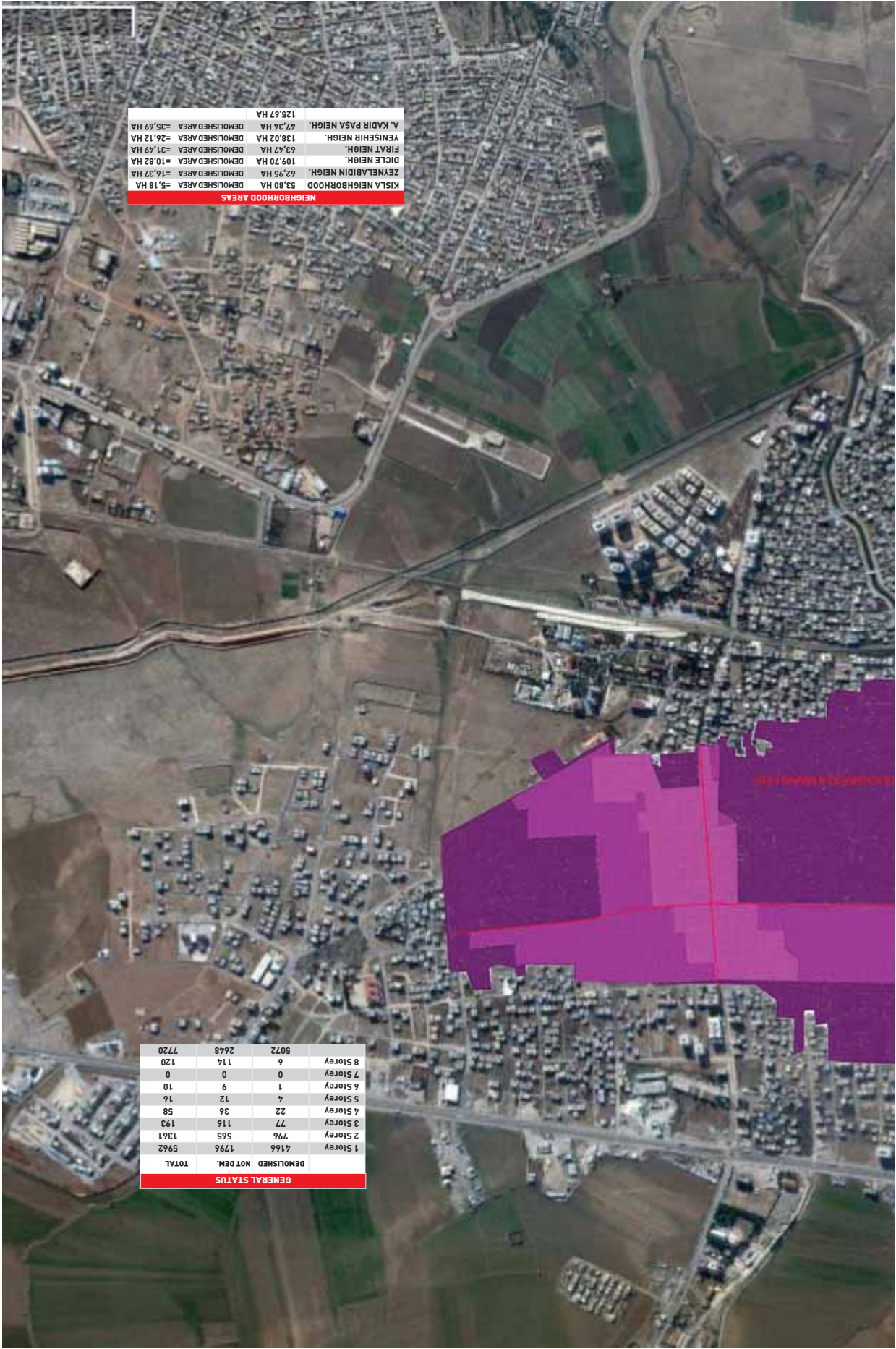

Silopi

It is estimated that 11 thousand people were displaced during the blockade period in the district, which had a population of 101,605 according to the address based population registry system in 2015.

Silopi

NEIGHBORHOOD AREAS	
KISLA NEIGHBORHOOD	53,80 HA DEMOLISHED AREA = 5,18 HA
ZEYNELABDIN NEIGH.	62,95 HA DEMOLISHED AREA = 16,37 HA
DICLE NEIGH.	109,70 HA DEMOLISHED AREA = 10,82 HA
FIRAT NEIGH.	63,47 HA DEMOLISHED AREA = 31,49 HA
YENISEHIR NEIGH.	138,02 HA DEMOLISHED AREA = 26,12 HA
A. KADIR PASA NEIGH.	47,34 HA DEMOLISHED AREA = 35,69 HA
	125,67 HA

GENERAL STATUS		
DEMOLISHED	NOT DEM.	TOTAL
4166	1796	5962
1 Storey		
796	565	1361
2 Storey		
77	116	193
3 Storey		
22	36	58
4 Storey		
4	12	16
5 Storey		
1	9	10
6 Storey		
0	0	0
7 Storey		
6	116	120
8 Storey		
5072	2668	7720

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE Kırsa and Zeynelabidin Neighborhoods

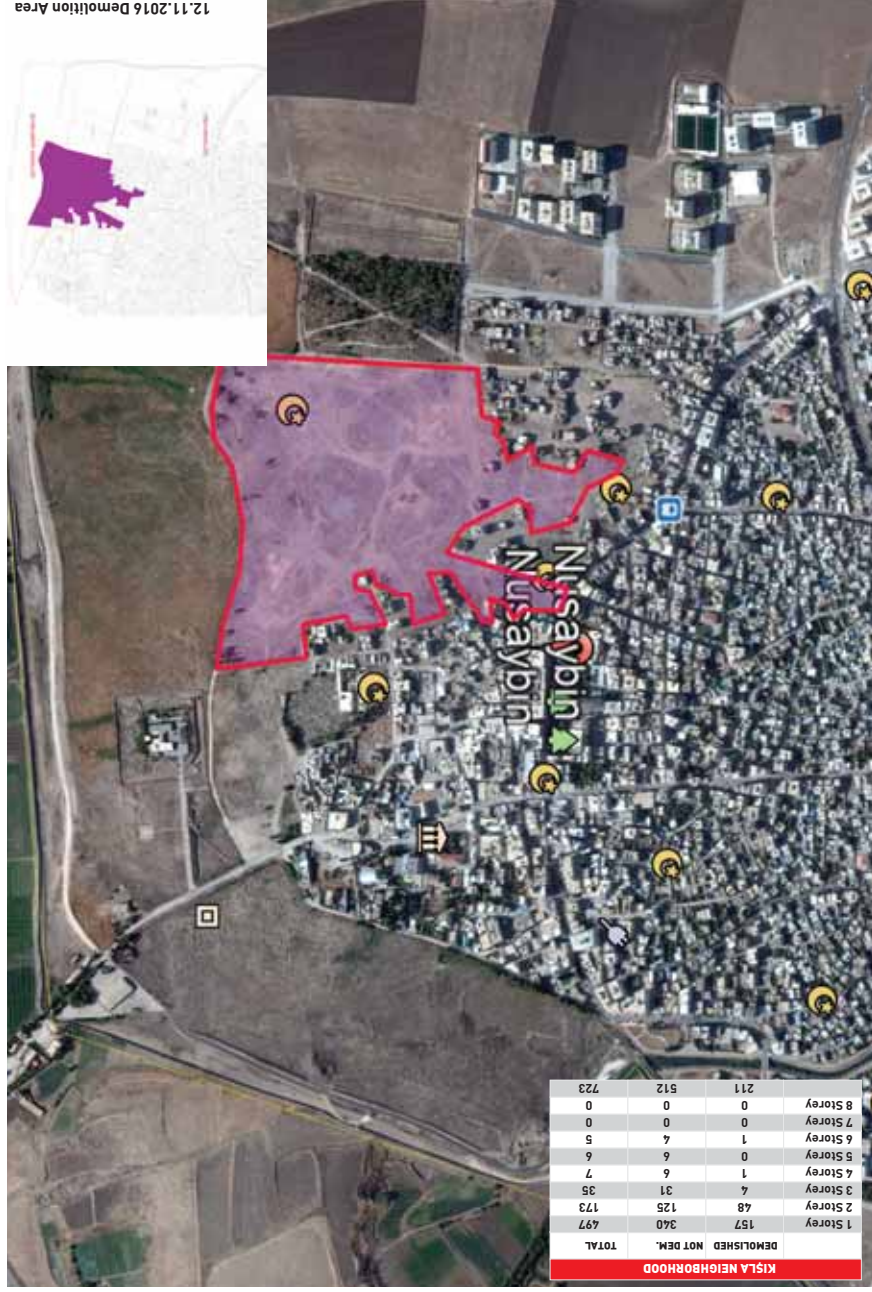

20.01.2017 Demolition Area

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE Kısla and Zeynelabidin Neighborhoods

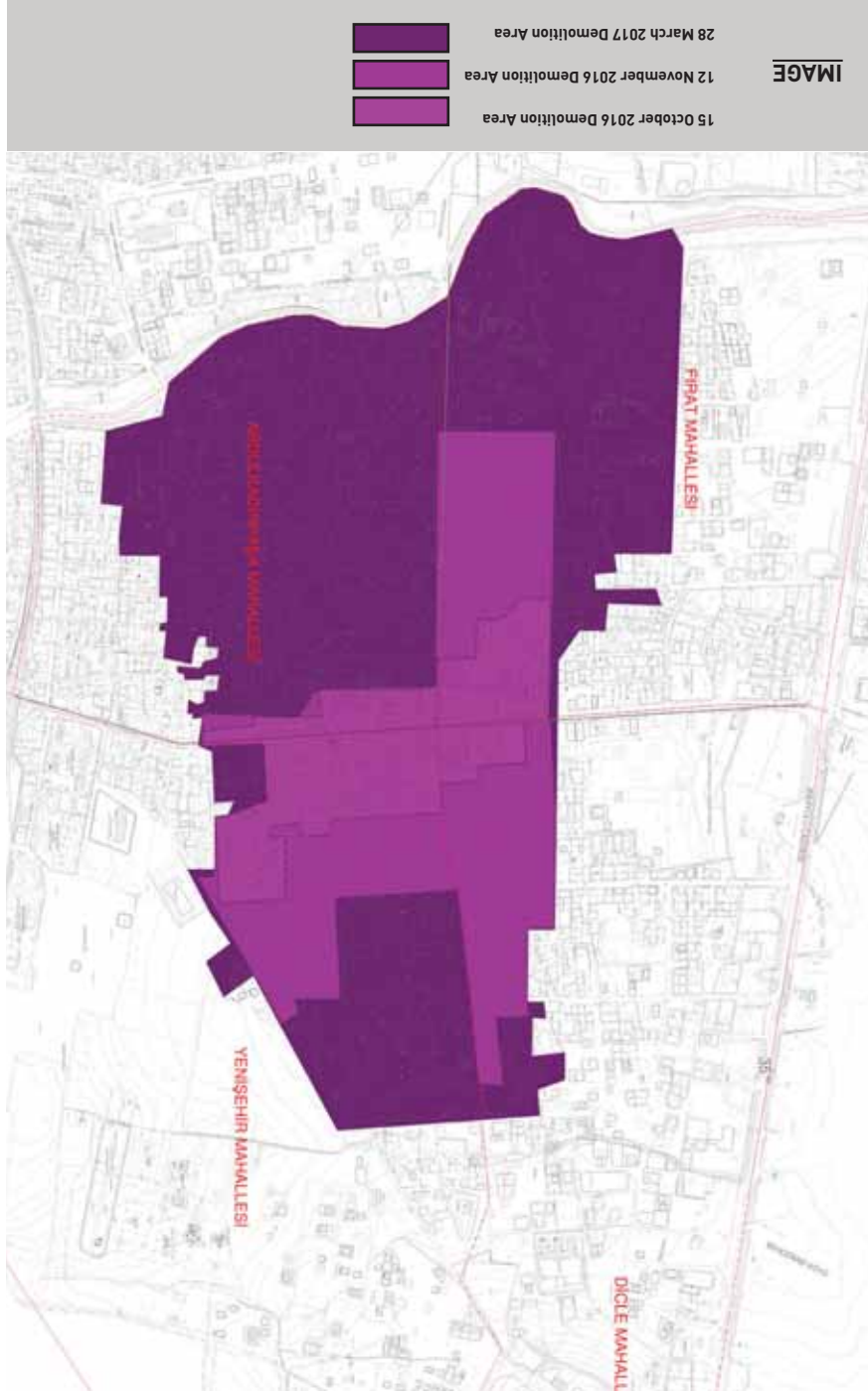
KISLA NEIGHBORHOOD			
	DEMOLISHED	NOT DEM.	TOTAL
1 Storey	157	340	497
2 Storey	48	125	173
3 Storey	4	31	35
4 Storey	1	6	7
5 Storey	0	6	6
6 Storey	1	4	5
7 Storey	0	0	0
8 Storey	0	0	0
	211	512	723

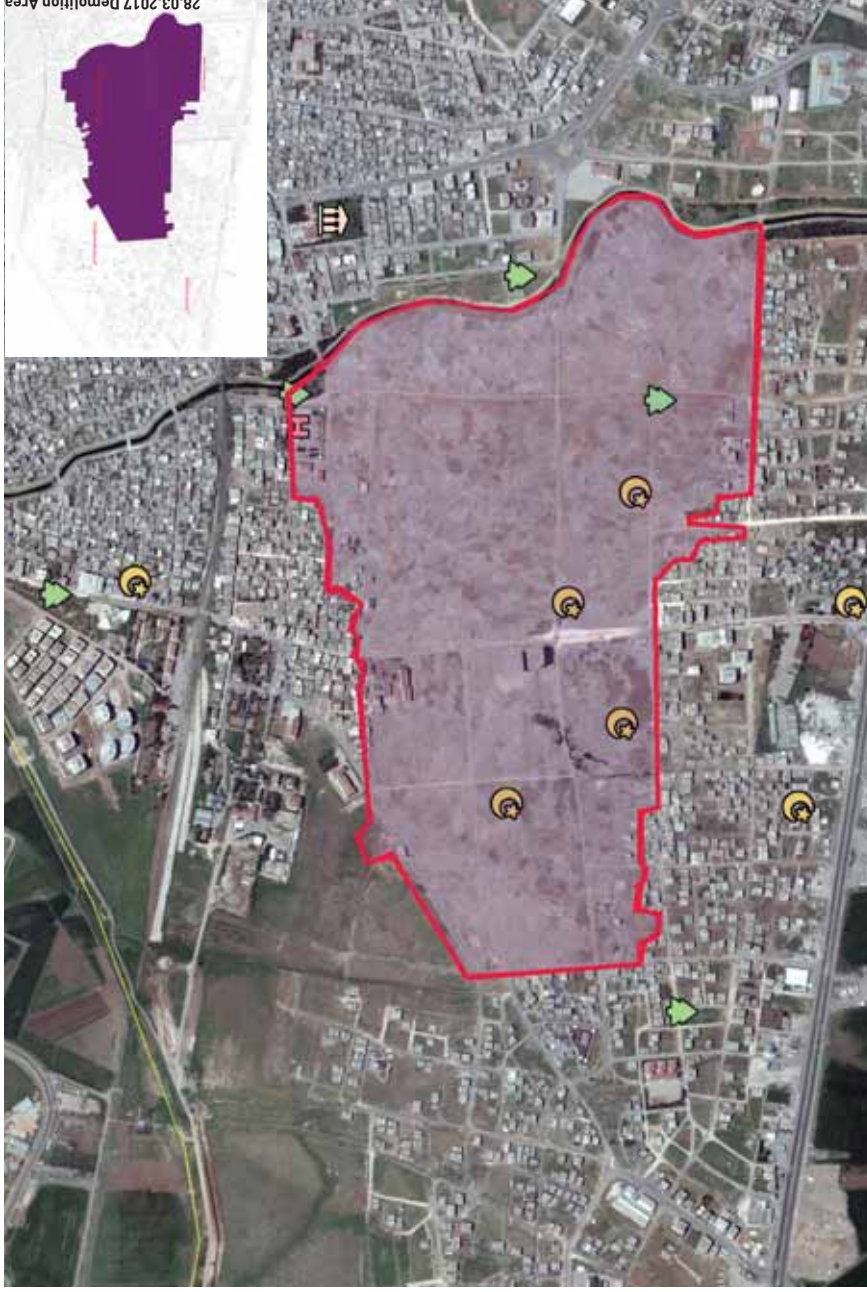
12.11.2016 Demolition Area

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE Dicle, Firat, Yenisehir and Abdulkadirpasa Neighborhoods

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE Dicle, Firat, Yenisehir and Abdulkadirpasa Neighborhoods

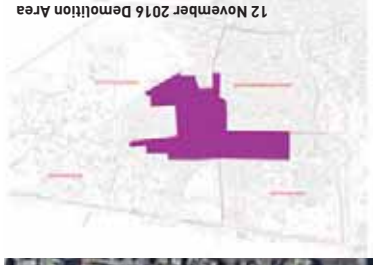
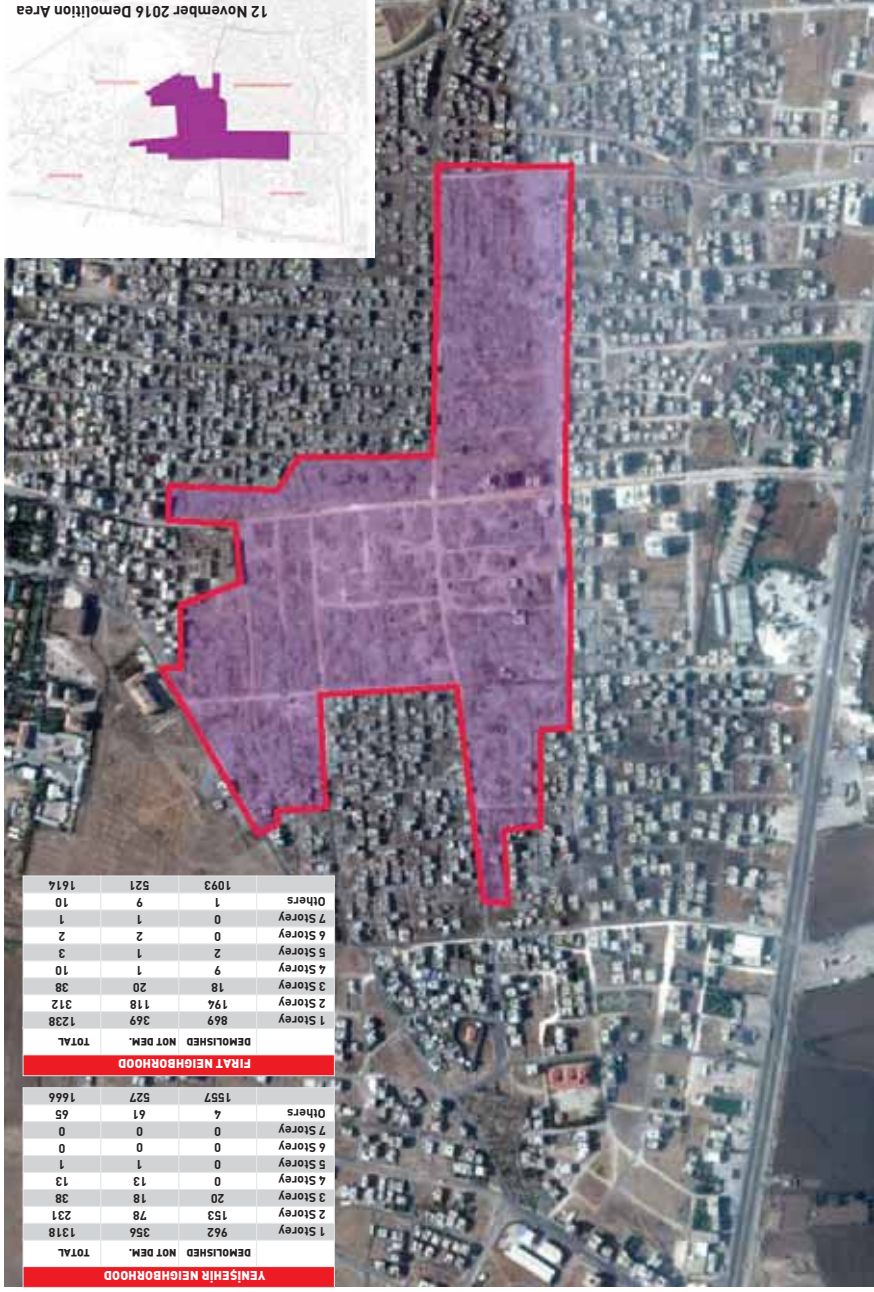
28.03.2017 Demolition Area

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE
 Dicle, Firat, Yenisehir and Abdulkadirpasa Neighborhoods

YENİŞEHİR NEİGHBORHOOD	
1318	TOTAL
962	DEMOLISHED
356	NOT DEM.
1	1 Storey
153	2 Storey
78	3 Storey
20	4 Storey
18	5 Storey
1	6 Storey
0	7 Storey
4	Others
527	TOTAL
1557	NOT DEM.
1666	TOTAL

FIRAT NEİGHBORHOOD	
1238	TOTAL
869	DEMOLISHED
369	NOT DEM.
1	1 Storey
194	2 Storey
118	3 Storey
18	4 Storey
20	5 Storey
312	6 Storey
38	7 Storey
10	Others
1	1
3	2
10	3
1	4
9	5
2	6
0	7
0	8
1	9
1	10
1	11
1	12
1093	TOTAL
521	NOT DEM.
1614	TOTAL

12 November 2016 Demolition Area

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE Dicle, Firat, Yenisehir and Abdulkadirpasa Neighborhoods

ABDUKADIR PASA NEIGHBORHOOD		DICLE NEIGHBORHOOD	
1 Storey	DEMOLISHED NOT DEM.	1 Storey	DEMOLISHED NOT DEM.
1260	281	277	407
2 Storey	130	28	28
3 Storey	56	10	5
4 Storey	15	1	1
5 Storey	1	0	0
6 Storey	1	1	1
7 Storey	0	0	0
Others	1	0	1
TOTAL	1521	1557	466
ABDUKADIR PASA NEIGHBORHOOD		DICLE NEIGHBORHOOD	
1 Storey	DEMOLISHED NOT DEM.	1 Storey	DEMOLISHED NOT DEM.
407	151	48	103
2 Storey	151	1	6
3 Storey	7	1	7
4 Storey	7	2	5
5 Storey	1	1	1
6 Storey	1	0	1
7 Storey	0	0	0
Others	44	43	1
TOTAL	731	378	253
ABDUKADIR PASA NEIGHBORHOOD		DICLE NEIGHBORHOOD	
1 Storey	DEMOLISHED NOT DEM.	1 Storey	DEMOLISHED NOT DEM.
1260	281	277	407
2 Storey	130	28	28
3 Storey	56	10	5
4 Storey	15	1	1
5 Storey	1	0	0
6 Storey	1	1	1
7 Storey	0	0	0
Others	1	0	1
TOTAL	1521	1557	466

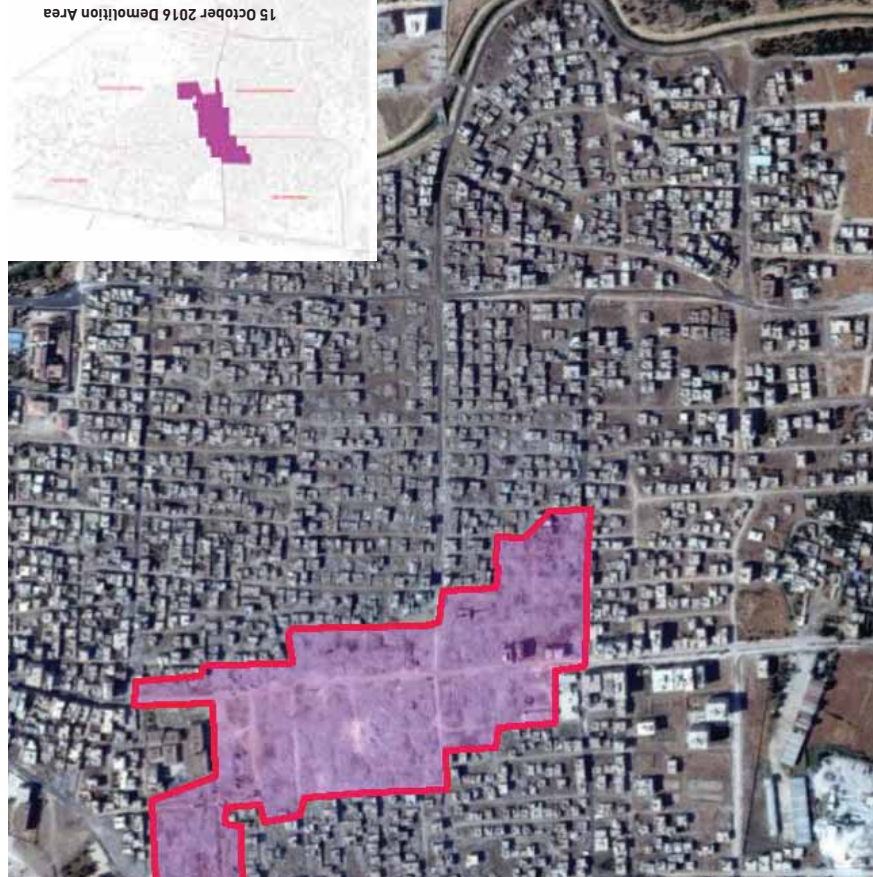

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

TOKI houses constructed after demolition

TOKI houses constructed after demolition

TOKI houses constructed after demolition

TOKI houses constructed after demolition

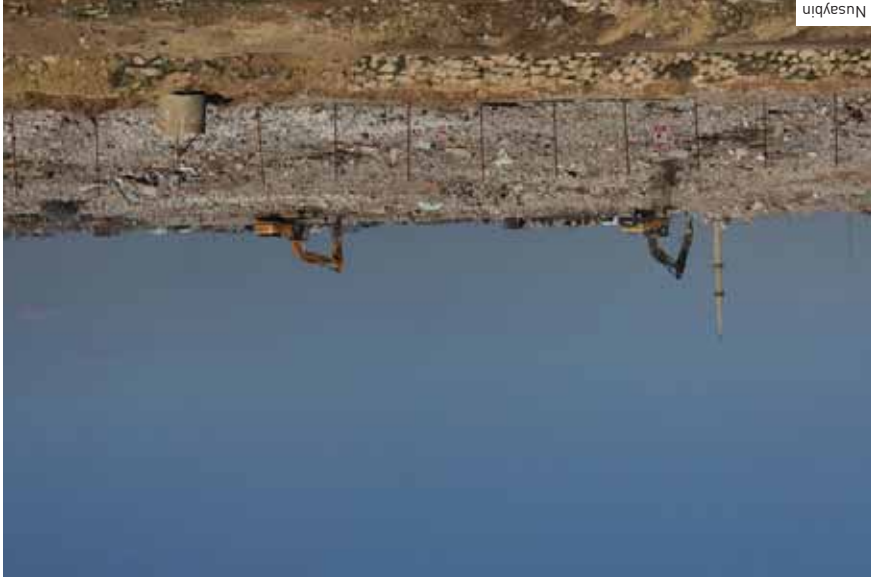
TOKI houses constructed after demolition

Following the start of destruction works, risky area decision was taken by the Cabinet of Ministers on 7 September 2016 in relation to the area of 765,61 hectares. It was seen that the structures built by TOKI in the district were not in harmony with the urban patterns, damaged and destroyed the living culture and neighboring relations of the district public, and also that these were exposed to significant risks in terms of building technique. During the construction of these structures which were tried to be built with rush, it was determined that the rules of science and art were ignored for the sake of profit purposes of organizations and institutions in charge, and that these structures constituted hazards in static terms.

Nusaybin

Following the explanation made by Mardin Governor's Office on 3 June 2016 to the effect that the operations are over, the destruction works were launched in the district and the process of erasing a significant part of the district from the map has started without making any damage assessment and situation analysis on the field. These destruction works that have been carried out continued during and following the clash process without relying on any technical assessment, the right to shelter of the district population was seized and the district population was subjected to forced migration. Conditions for the return of the population who migrated mainly to Artuklu, Kiziltepe and Midyat districts of Mardin, could not yet been secured.

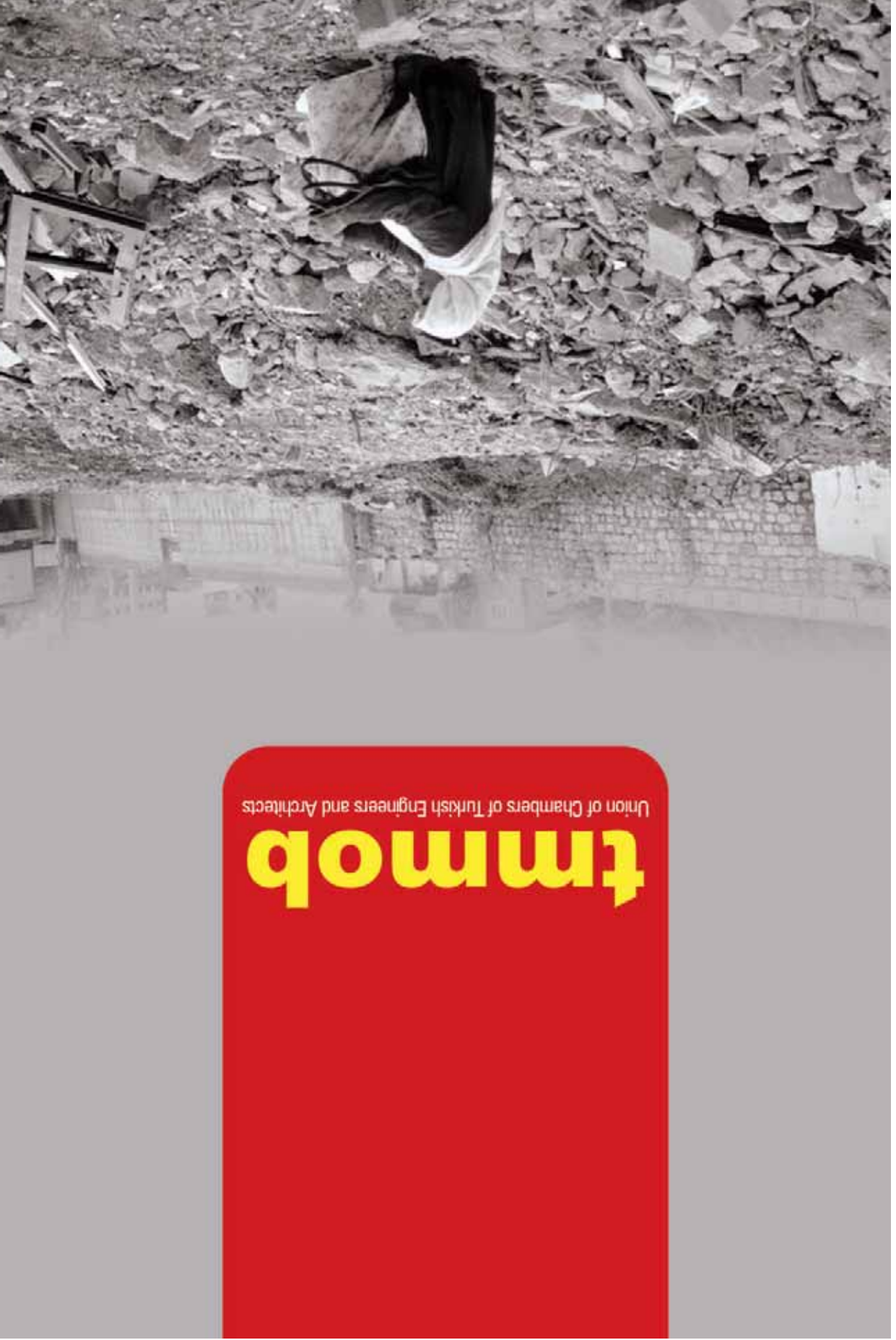
Postwar

NUSAYBIN

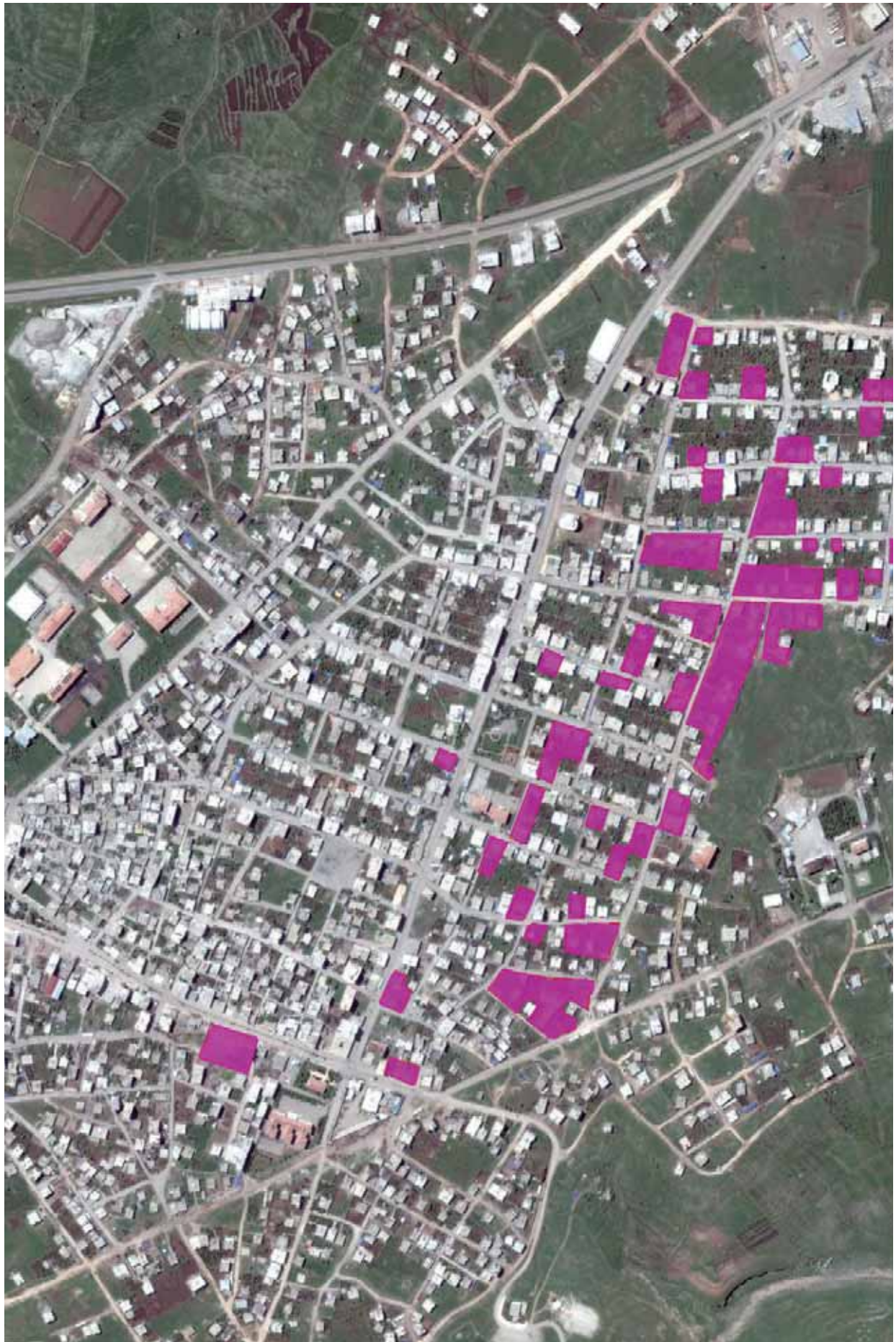
Nusaybin district center comprises 8 neighborhoods.

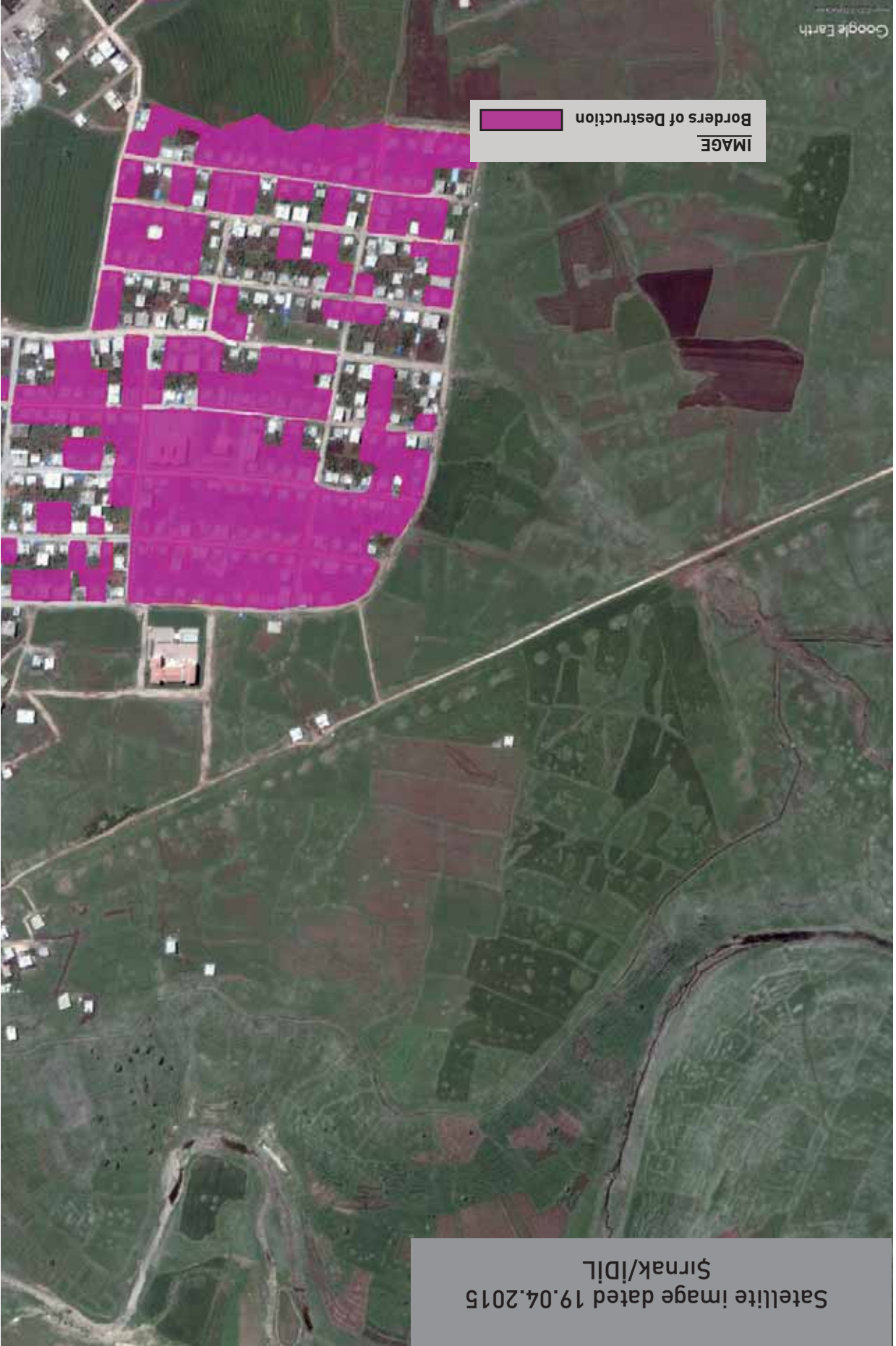
The curfews here were applied for 6 days in the Girmeli, Kayadibi, Tepüsütü, Eskihsisar neighborhoods of Mardin between October 1 2015 and October 6, 2015. Curfews continued for two days in Abdulkadir pasa, First, Yenisehir neighborhoods of Nusaybin district of Mardin between October 9, 2015 and October 10, 2015. The curfew took place for 14 days in Abdulkadir pasa, Firat, Dicle, Yenisehir, Yenturan, Yesilkent, Mor Yakup, Zeynelabidin, Kısıa, 8 Mart, Gırnavas, Devrim, Selahaddin Eyyubi, İpekçolu, Bars neighborhoods of Nusaybin district of Mardin between 13 November 2015 and 26 November 2015. The curfew continued for 4 days in Abdulkadirpasa, Firat, Dicle, Yenisehir and Yenturan neighborhoods of Nusaybin districts of Mardin between 6 December 2015 and 9 December 2015. The curfew that was promulgated in the same neighborhoods on 14 December 2015 was temporarily abolished between 09:00 and 16:00 on 18 December 2015, and it continued afterwards, and extended to cover the whole district center as of 10:00 on 21 December 2015 and it was eventually abolished on 24 December 2015. In this period which we could call as the first ban period, the curfew was announced for 5 times at intervals, and 18 civilians lost their lives, of which 2 were women and 1 was child. The curfew that was announced on 14 March 2016 covering 16 neighborhoods continued uninterrupted until 25 July 2016. On 25 July 2016, it was temporarily abolished between 21:00 – 05:00 in 10 neighborhoods of the district (Yeni Turan Neighborhood, Yesil Kent Neighborhood, Mor Yakup Neighborhood, 8 Mart Neighborhood, Gırnavas Neighborhood, Devrim Neighborhood, Selahaddin Eyyubi Neighborhood, Catalözü Neighborhood, İpekçolu Neighborhood and Bars Neighborhood). It continued until 21 April 2018 in 6 neighborhoods (Firat Neighborhood, Dicle Neighborhood, Yenisehir Neighborhood, Abdulkadirpasa Neighborhood, Zeynel Abidin Neighborhood, Kısıa Neighborhood). As in the case of other cities, it was not possible to receive healthy information from and make on site assessments in the district during the blockage period in Nusaybin. It was determined that a population of more than 45 thousand was displaced in the district, which had a census data, and that these people were forced to migrate to neighboring districts and villages.

tmmob
Union of Chambers of Turkish Engineers and Architects

Satellite image dated 19.04.2015
Şirnak/İDL

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE
Satellite image dated 06.10.2016

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE
Satellite image dated 28.05.2016

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

Satellite image dated 19.04.2015

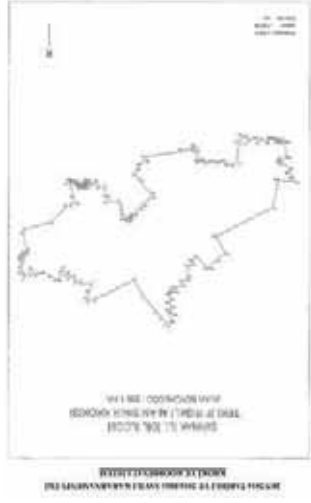

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

Racist and Sexist Writings

The demolition works were followed by the risky area decision taken by the Cabinet of Ministers on 30.05.2016 covering Asağı, Yukarı, Atakent, Yenimahalle and Turgut Özal neighborhoods (336,1 hectares). As it could be seen in all cities where the clashes have taken place, the government bodies first destroyed in violation of the procedures, after which relevant decisions were taken.

Şirnak İli İçişleri Bakanlığı İzmir Şehir Merkezi

Şirnak İli İçişleri Bakanlığı İzmir Şehir Merkezi

Yol No	Yol Adı	Yol Durumu	Yol Genişliği	Yol Uzunluğu	Yol Alanı
1	1. Yol	1. Yol	1. Yol	1. Yol	1. Yol
2	2. Yol	2. Yol	2. Yol	2. Yol	2. Yol
3	3. Yol	3. Yol	3. Yol	3. Yol	3. Yol
4	4. Yol	4. Yol	4. Yol	4. Yol	4. Yol
5	5. Yol	5. Yol	5. Yol	5. Yol	5. Yol
6	6. Yol	6. Yol	6. Yol	6. Yol	6. Yol
7	7. Yol	7. Yol	7. Yol	7. Yol	7. Yol
8	8. Yol	8. Yol	8. Yol	8. Yol	8. Yol
9	9. Yol	9. Yol	9. Yol	9. Yol	9. Yol
10	10. Yol	10. Yol	10. Yol	10. Yol	10. Yol

Şirnak İli İçişleri Bakanlığı İzmir Şehir Merkezi

IDLIL

Sirnak Province Idil District center comprises 6 neighborhoods

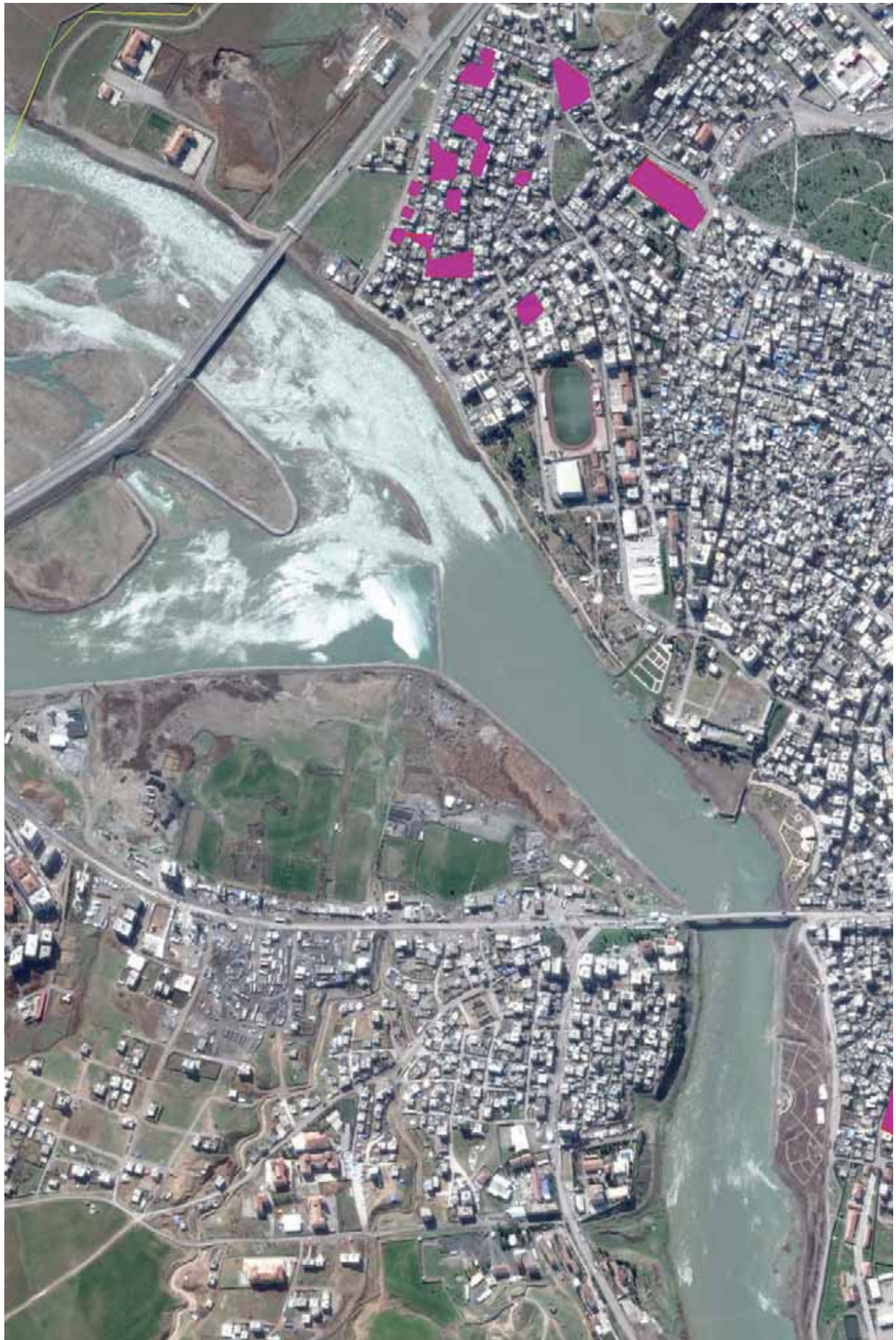
As it is known, the curfew which was proclaimed in the Idil district from 23:00 of February 16, 2016, continued uninterruptedly until 04:30 on March 31, 2016. This period of blockade, which continued for 43 days, was partially abolished on March 31, 2016 with the announcement by Sirnak Governor's Office to remain in effect between 21:30 in the evening and 04:30 in the morning. It was announced on 10.04.2017 by Sirnak Governor's Office that the curfew was totally abolished. The curfew was in force on Dirseki village, which is located at a point that overlooks Idil, as well as in the whole district center. During this period, 24 civilians lost their lives, of which 7 were children and 2 were women, to the extent it could be determined.

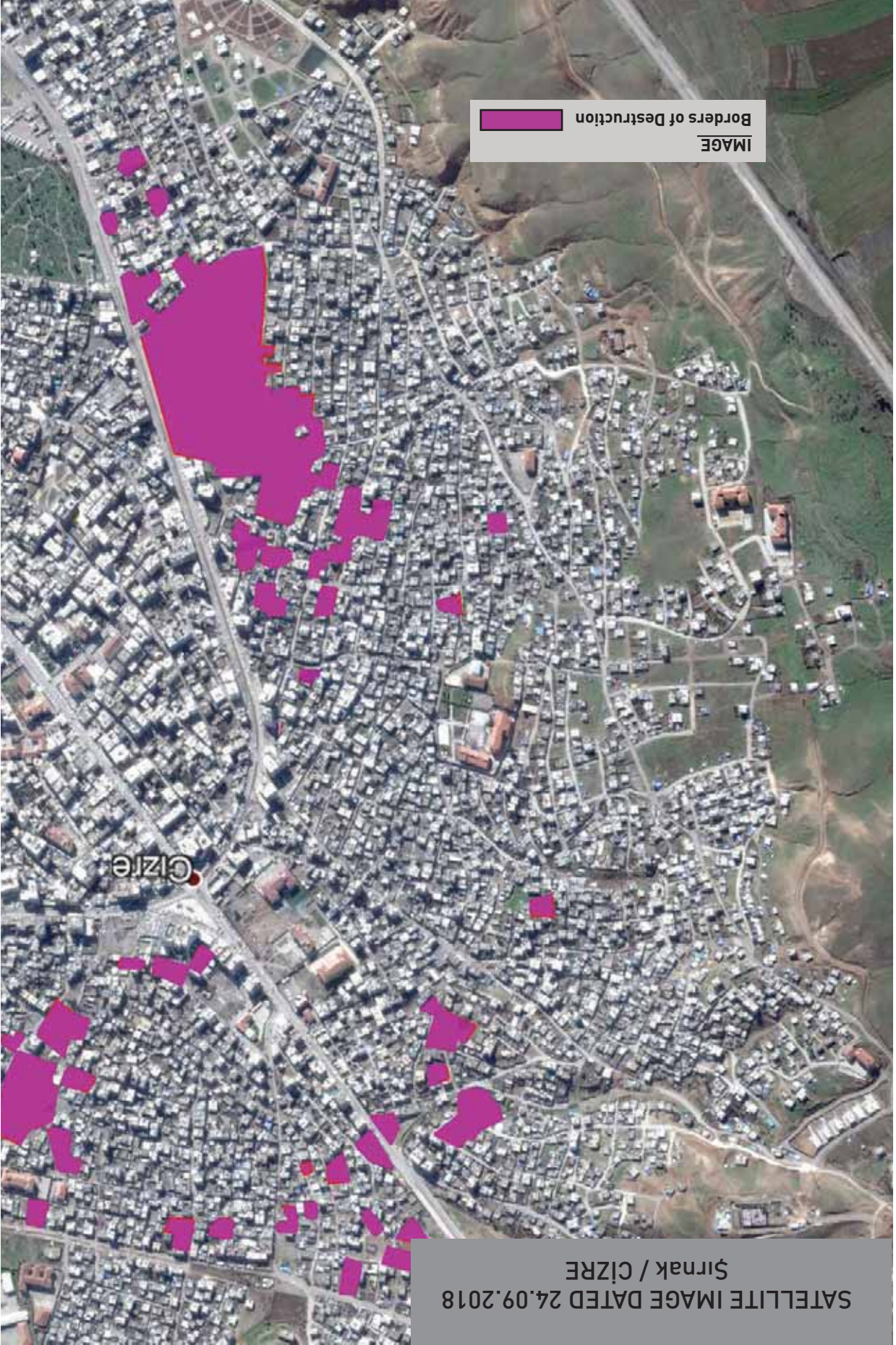
During the curfew, the clashes took place in Yeni Neighborhood and Turgut Ozal Neighborhood where the trenches and barricades were placed. It was learned during the damage assessment works from the district public that 80 % of the district population, which was 26,511 according to 2015 population data, were forced to migrate to neighboring villages and districts. It was not possible to receive healthy information from the district and conduct on site assessment during the curfew that continued for a period of more than 43 days. Immediately following the end of the operations, the destruction works started to take place as in the case of other districts, and it was seen in particular that almost all of Turgut Ozal Neighborhood was demolished.

tmmob
Union of Chambers of Turkish Engineers and Architects

SATELLITE IMAGE DATED 24.09.2018
Şirnak / CIZRE

IMAGE
Borders of Destruction

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

Satellite image dated 24.09.2018

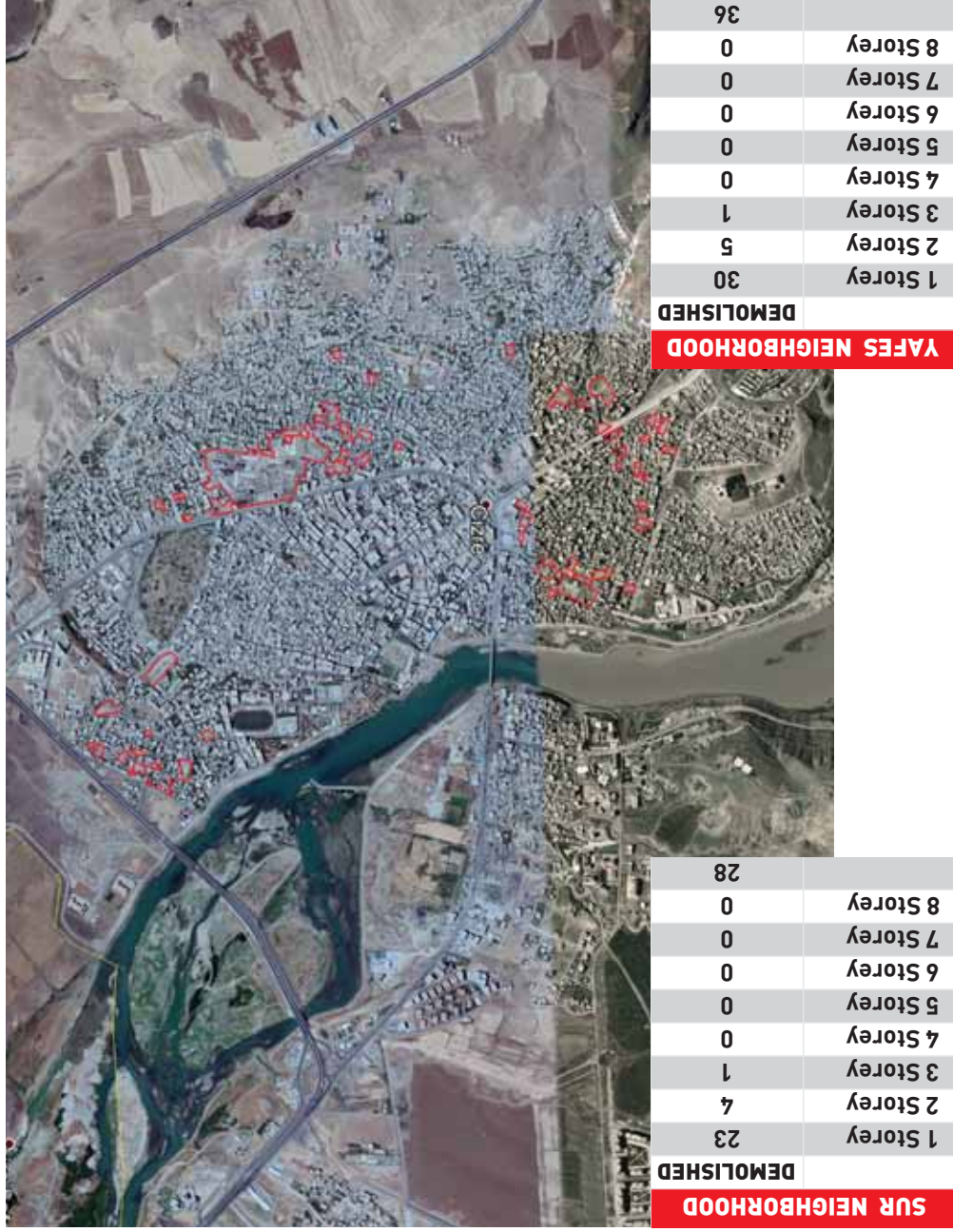
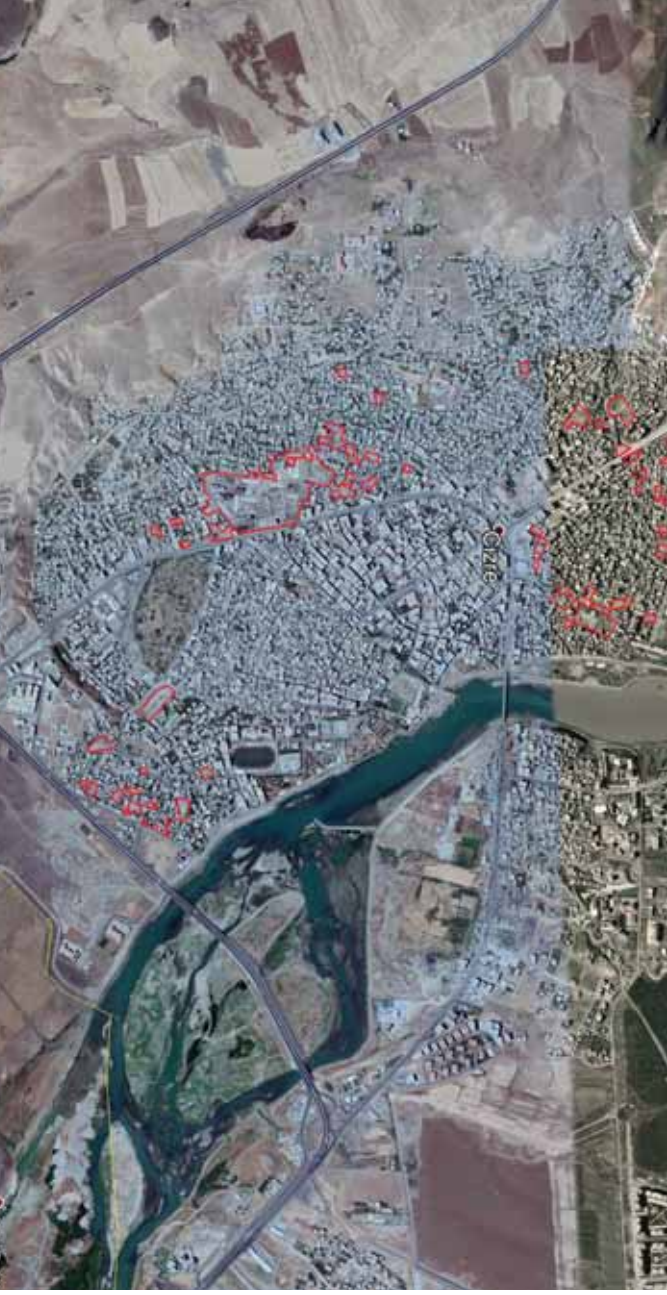

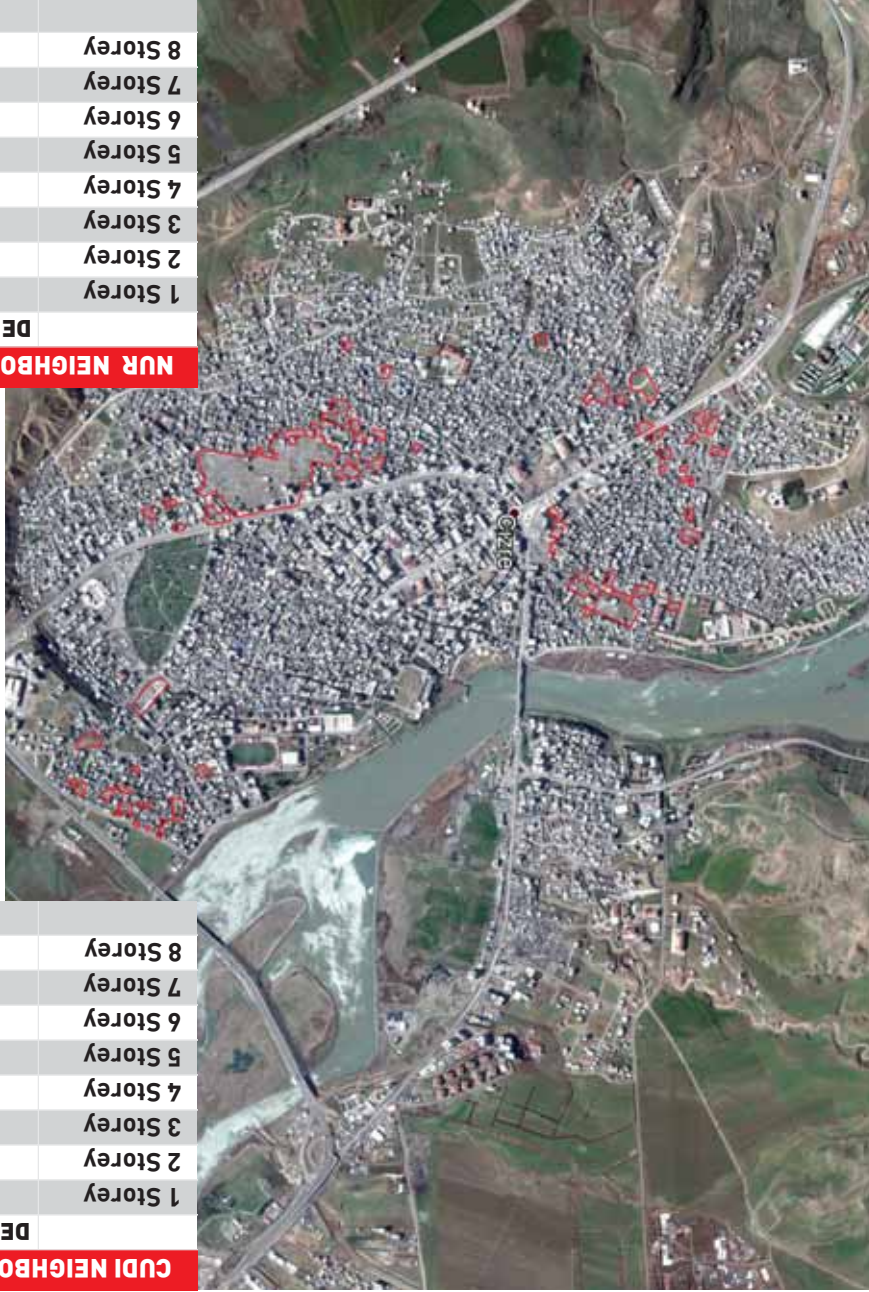
IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

Satellite image dated 05.03.2017

DEMOLISHED	
1 Storey	293
2 Storey	53
3 Storey	10
4 Storey	2
5 Storey	8
6 Storey	0
7 Storey	0
8 Storey	0
366	

DEMOLISHED	
1 Storey	73
2 Storey	24
3 Storey	3
4 Storey	0
5 Storey	1
6 Storey	0
7 Storey	0
8 Storey	0
101	

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

AREAS WHERE DEMOLITION HAS TAKEN PLACE

Satellite image dated 19.04.2015

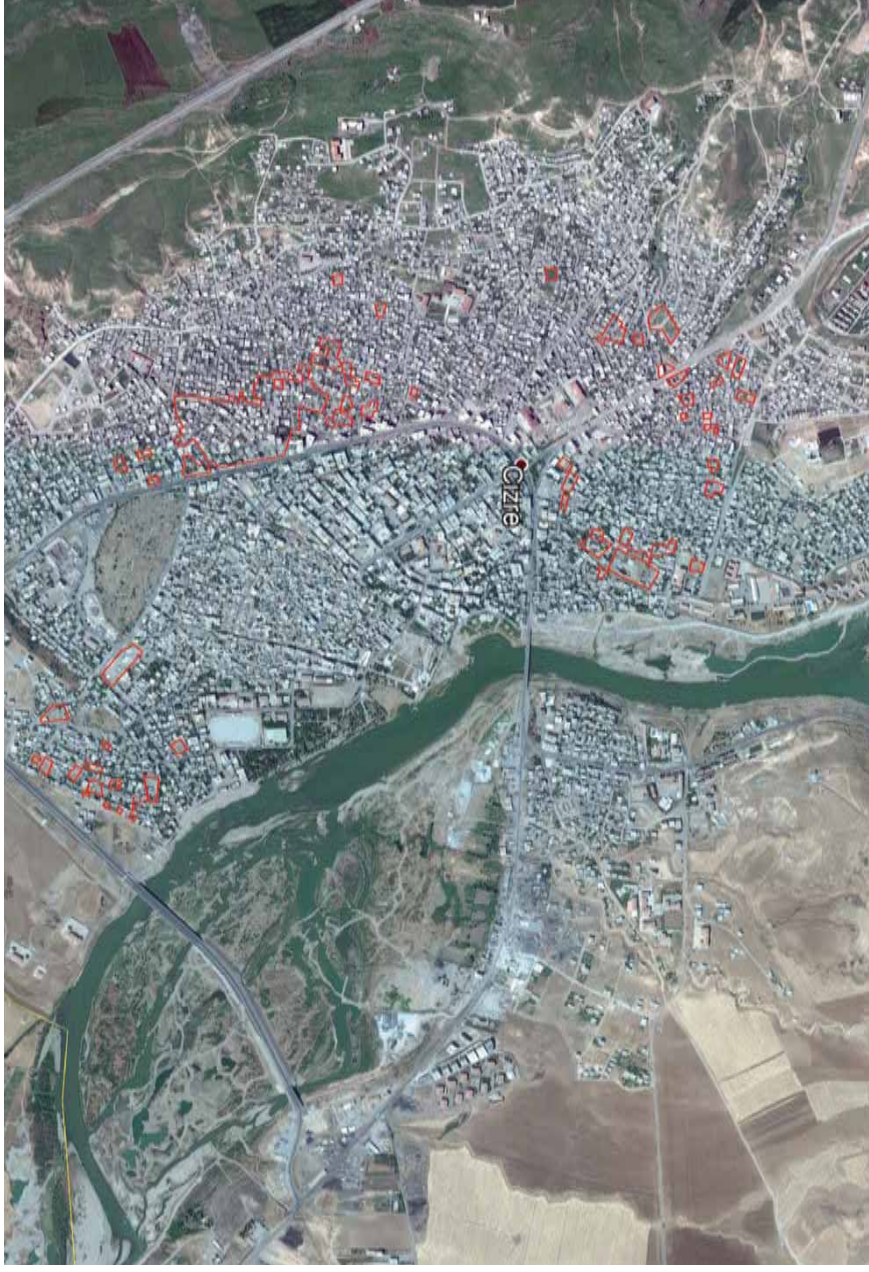

IMAGE BORDERS OF DEMOLITION

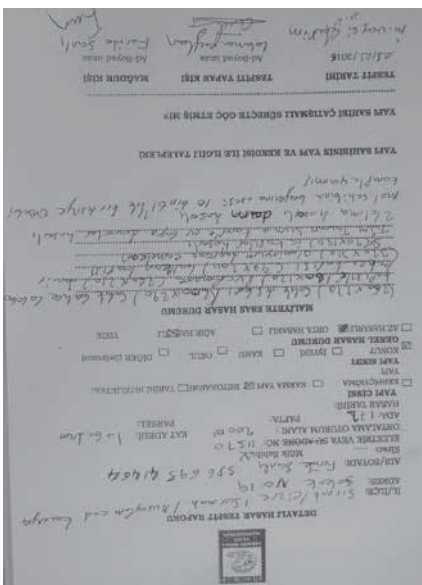
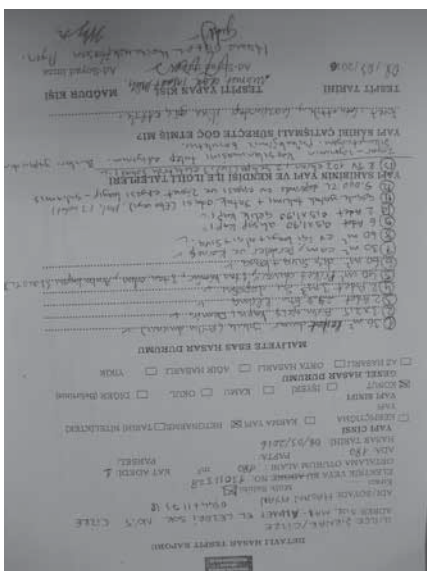
Upon the issuance of risky area decision by the Cabinet of Ministers on 30.05.2016 for Cizre district, Kustepe, Cudi, Sur, Dag Kapl, Kale, Sah, Yafes, Alibey and Nur neighborhoods by indicating the borders and lists, the demolitions started.

Cudi Neighborhood

Whereas it was not possible to receive healthy information from the district during the blockade period, damage assessment by the teams who arrived at the district following the blockade and status reporting were carried out despite many challenges. In particular, the oppressive attitude of the security forces towards the teams which assess damage in the district is among the main difficulties experienced. Some armored vehicles (Cizre – Idil highway) work and taken outside the district with buses before entering into the field of damage assessment were take out of the area from outside the district for our TMOB member colleagues who came on the same day, and some of our friends were detained from the field of work without any arrest processes with armored vehicles.

Another issue which the citizens have declared as part of our interviews during damage assessment was that their jewels were stolen from their houses.

Another issue which the citizens have declared as part of our interviews during damage assessment was that their jewels were stolen from their houses.

Cizre

Cizre

In the scene that was witnessed during the assessment conducted in the district, it was seen that the elements that cover the daily needs such as water, energy, air conditions, energy trans- mission lines were targeted in order to force the district population to migrate, and it was not possible for the popula- tion living in the district to reach to ba- sic needs such as water, food etc. Also sexist, racist phrases were written in the neighborhoods where the clashed had taken place.

Racist and Sexist Writings

Racist and Sexist Writings

Cizre

Cizre

It was further seen that these structures overlooking Sur Neighborhood, Caferi overlooking Cudi Neighborhood, Sadik Hill overlooking Cizre city center (on the hills overlooking Cizre city center) on Ask Hill overlooking Nur Neighborhood, Sahin Hill

overlooking Sur Neighborhood, Caferi overlooking Cudi Neighborhood, Sadik Hill overlooking Cizre city center (on the hills overlooking Cizre city center) on Ask Hill, these locations became inhabitable, or destroyed totally.

Cizre

It was also determined that many houses which were not damaged by the security forces were put on fire and became unstable. In the explanation of GABB relation to the report, it was disclosed that 1200 structures were heavily damaged and 10 thousand structures were damaged.

Cizre

Number of bodies removed from the basement floors of three buildings: 167
 First basement:Cudi `Neighborhood, Bostancı Sokak, No:23.
 Second Basement:Cudi `Neighborhood, Narin Sokak, No:14.
 Third Basement:Sur Neighb, Akdeniz Sok., No:16.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre ilçe nüfusunun 2015 yılında 131.816 olarak bildirilmektedir, Yasak başladıktan sonra yaklaşık 110.000 insanın yerinden olduğu ve ilçedeki nüfusun 20.000'ere gerilediği görülmektedir. Özellikle son sokağa çıkma yasasının başladığı 14 Aralık 2015 tarihinden sonraki 20. günden itibaren ilçeden zorunlu göç hız kazanmıştır.

Photo: Yasin AKGÜL

Cizre

In the damage assessment study carried out by TMMOB and GABB (South East Anatolia Municipalities Union) immediately following the blockade, it was seen that the number of heavily damaged buildings in Cudi Neighborhood is high.

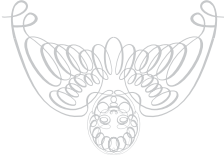
Photo: Yasin AKGÜL

Cizre

I am the guardian of the walnut tree,
I am the guardian of the landloori of my beautiful mom...
I am here.

Forgetting is a betrayal.

These results have been extensively covered in our report. Besides, since the damages which occurred as a result of clashes that took place for some period in such districts as Diyarbakir/SILVAN, Mardin/DERIK, Mardin/DARĞEÇIT and Mus/VARTO were repaired by the local administrations of that period and since extensive destructions did not take place in the cities, these were not covered by this report. Since the destructions in these cities differ in terms of content, it was necessary to make different assessments according to the cities while preparing the report. For example, while almost half of the has been destroyed in Sur, Sirnak center and Nusaybin, certain neighborhoods were destroyed in Yuksekovca and the buildings were partially damaged in some neighborhoods. The de facto prohibition which came into force in six neighborhoods of Sur district where the clashes occurred, is still ongoing. Besides, despite the fact that the neighborhoods Ali Pasa and Late Bey are the ones where no clash has occurred, they were considered within the scope of urban transformation and all of the neighborhoods were destroyed, and the entrance of public to this region was prohibited.

The cities were totally destroyed during the city wars period. The fact that the target was not the urban spaces could be seen from the facts that the dead were dragged on the roads, their naked bodies were exhibited, and on the other hand people kept their dead in their refrigerators since they could not bury them, this imposing a trauma on people and assimilating the community.

What we see in this whole process that we have experienced is that the community memory and the urban identity were tried to be disposed of as the basic objective, and it was aimed at creating a city devoid of any memory with special interventions. Together with this, it could also be seen that there was a great insistence for earning profit from the cities. This understanding where profit is at the center, the registered structures in Sur district were marked, and after that these structures were destroyed in a so called unintentional manner. For that reason, it is considered that there places could be destroyed, purchased and sold without respecting any rules, exchanged between people, and reconstructed again. Besides, the statement of the then Prime Minister that "We will turn Sur into Toledo" is not a random word. In fact it was emphasized with this statement that the cultural heritage will receive its share from this destruction and this will be the source of urban profit generation. Urban transformation does not comprise only destructions and constructions; what is tried to be done here is to destroy the social memory. By forcefully destroying their villages and forcing people to migrate, the memories of the villages that are burned are tried to be deleted with these destructions.

Not only the cities, but also our memories were tried to be disappeared, and a society with no memory is intended to be created. It is well known that what destroyed these cities is not a natural disaster. It should not be forgotten that abolishing the space, which is the body of the collective memory, will have significant impacts on the cultural structure of the society in which it is placed together with its own physical pattern. A significant part of these cities could have been demolished. It is necessary to resist in order to protect the memory in a memoryless society. By recording all what has happened, it is possible to create an urban memory. We will not be the only ones to do this, the history will also record this and the future generations will not forget the cruelty these cities face with.

We would like to extend our thanks to the members of TMMOB Destroyed Cities Commission, Map Engineer Ramazan AKKOC, Architect Herdem DOĞRUL, Urban Planner Fatih TEKİN as well as Diyarbakir İKK Secretary-Chairman of Chamber of Mineral Engineers Diyarbakir Branch Dogan HATUN, Chairman of Chamber of Agricultural Engineers Diyarbakir Branch Abdussamed UCAMAN, Chairman of Chamber of Architects Diyarbakir Branch Serhan AYDIN, Chairman of Electrical Engineers Diyarbakir Branch Mehmet ORAK, all of whom demonstrated their efforts in the preparation of this report, as well as all of our colleagues who demonstrated their labor in "damage assessment studies".

TMMOB DIYARBAKIR PROVINCIAL COORDINATION BOARD

THE PEOPLE WHO HAVE NOT ANY CHILDHOOD MEMORIES ABOUT A CITY, TORTURE THE CITY

"I have seen nightmares, but you made them come true..." Kafka

Cities are expressed with the social and community developments that have taken place in the historical process, as well as the special and memorial formations that occur in parallel. These formations have enabled the creation and development of the urban identity in line with the collective values in the spaces. In other words, city identity means the uniqueness of that city. The cities could be distinguished from each other by the reflection of the cultural color of the society to places and to the city. Thus the cities are recognized with different identities.

Developments that take place over time in the historical social processes are reflected to architectural structures and places, creating a chronological memory. These urban memorial spaces that are formed are an important factor on how the information is represented, through which stages it has passed together with social developments, and what sort of a trace it has left, and on creating the social memory of that period.

Cities are both the spatial production areas of collective memory, and also the spatial/physical reflections of social relations.

However, it should not be forgotten that removing the spatial traces on a geography will be not be sufficient to hide what had happened on that geography. Because, even the very existence of the geographical condition could remain as a witness and evidence of that has happened. The history is full of these examples. In particular, cities which had been demolished by Mongol attacks are still in the memories. What the Mongol governor Hulaghu had done formed a deep memory in the society in Iran, Iraq, Caucasia and Anatolia. Based on these, it should be known that social memory could create a stronger memory together with the spaces.

As it is well known, our cities have experienced significant devastation with the city battles that took place in our urban areas at the end of 2015 and the beginning of 2016. However, the dimension of the destruction was not this high, namely the destruction could have been minimized by proportional interventions in many cities where the clashes have taken place. However, the government has opted to engage in a mass destruction in these cities, namely this lead to significant demolishing. With the big destruction that was carried out by government following the clashes, it was targeted to delete the memory that we have mentioned above.

By the help of damage assessment commissions that we as TMMOB Diyarbakir Provincial Coordination Board have established, we have revealed the real dimension of the destruction as a result of the field study we have carried out under the responsibility we had towards the community and history, with a professional ethical approach towards the destroyed cities. We encountered significant challenges with our members while carrying out the field works. Sometimes our entrance to these cities were banned, sometimes we were arrested, and sometimes we were left outside the city by the security forces. In this report that we have prepared, we aim at presenting a reliable technical analysis to the public within the framework of the damage assessment reports that we have prepared, and to document this destruction with judicial evidences.

It is well known that, parallel to the destruction processes, the government has carried out policies to earn income from the opportunity created by the tensions in the region, and that thousands of houses were destroyed and many deaths occurred in Şirnak/MERKEZ, Şirnak/CIZRE, Şirnak/SILOPI, Şirnak/IDLIL, Mardin/NUSAYBIN, Hakkari/ÜLKESKOVA and Diyarbakir/SUR district, where the curfew is still in force.

PREFACE

One of the most important breaking points in the process wherein the Presidential government system was established in our country following the abolishing of parliamentary democratic regime, was the atmosphere of violence and chaos that the country has undergone following the Parliamentary General Elections on June 7, 2015.

Following the elections, the Justice and Development Party, which is in power, lost its capacity to establish government on its own, and caused many upsets and downs in the political and social life as a result of policies that it has put into practice. While President Erdogan did not give the authority to establish government to the chairpersons of the opposition parties and lead to country to re-elections, various events of crime started to emerge overall the country.

After a short while following the elections, it was announced that the "Resolution Process", which had been carried out since 2013, was ended and comprehensive military operations were launched within and outside the territories of our country. Hundreds of people lost their lives in the bombed attacks in city centers, meetings, airports, stadium exits and tourism regions. People became unable to walk on the streets and be present in crowded areas.

While such a climate of fear was prevailing overall the country, a more intense scene of violence emerged particularly in our South East Anatolia region. Clashes that started after the ending of the resolution process, lead the daily lives in some city centers impossible. Extensive migration movements, intense clashes and great devastations started in cities which were announced as "Special Security Zone" and "Temporary Military Zone". Following the clashes where many people lost their lives, comprehensive expropriations have taken place in order to keep these areas under security.

In this report prepared by TMMOB Diyarbakir Provincial Coordination Board, an inventory is prepared in relation to the demolition that took place in Cizre, Idil, Nusaybin, Silopi, Sur, Sirmak and Yükksekova cities where clashes and destruction took place intensely between 2015-2017. We thank all of our colleagues who demonstrated their efforts for the preparation of such a comprehensive and clarifying report under hard conditions where even entrance to the neighborhoods where destruction has taken place was impossible.

Although it is possible to determine the demolished houses, destroyed buildings and damaged historical structures, it is impossible to describe the grief that people living in those places experienced in this process. With our wishes of peace and brotherhood, hoping that our country never experiences such a great grief and sadness again....

Emin KORAMAZ
TMMOB CHAIRMAN OF BOARD DIRECTORS

contents

DESTROYED CITIES

The people who have not any childhood memories about a city, torture the city

03-05

02
PREFACE

06-18

Şirnak / CIZRE

19-26

Şirnak / IDIL

27-41

Mardin / NUSAYBIN

42-49

Şirnak / SILOPI

50-79

Diyarbakır / SUR

80-89

Şirnak / MERKEZ

90-97

Hakkari / YÜKSEKOVA

98-99

MIGRATION

tmmob

Union of Chambers of Turkish Engineers and Architects

ISBN: 978-605-01-1283-2

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
Selanik Caddesi No:19/1 06650 Yenışehir/ANKARA

Tel: 0 312 418 12 75

Faks: 0 312 417 48 24

tmnob@tmnob.org.tr

www.tmnob.org.tr

Baskı Eylül 2019

Kapak ve Tasarım: TMMOB Diyarbakır İKK

Baskı:

Ankamat Matbaacılık San. Ltd. Şti.

1333 Caddde 1344 Sokak No:60

İvedik Organize Sanayi-ANKARA

Tel: (312) 394 54 94 · Sertifika No: 13256

DESTROYED CITIES
REPORT

tmob